

कार्यक्रम सञ्चालन तथा अनुगमन निर्देशिका

ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण आयोजना, समृद्धि

सह-संभाग १.३ : मर्यादित रोजगार (औद्योगिक प्रशिक्षार्थी प्रशिक्षण, मोडल-१)

नेपाल सरकार
उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण आयोजना (समृद्धि)

औद्योगिक प्रशिक्षण तालिम मोडेल १ का लागि कार्यान्वयन तथा अनुगमन पुस्तिका

सर्वाधिकार	:	हेल्भेटास नेपाल
प्रकाशन वर्ष	:	वि.सं. २०७७
मस्यौदा लेखन	:	पोषराज निरौला
अन्तिम रूप	:	भानु पण्डित
सम्पादन समूह	:	पोषराज निरौला, सुकबहादुर चौधरी, खुल थापा, गोपाल कृष्ण डंगोल
सहयोगीहातहरु	:	तुलसी जंग दाहाल, राजकुमार सेतीमहर, रमा तिमल्सिना, बिहारीलाल चौधरी
शुद्धासुद्धी तथा लेआउट	:	गोपाल कृष्ण डंगोल
मुद्रण	:	

प्रस्टीकरण: यो पुस्तिकाको नेपाली अनुवादका कारण कार्यक्रम कार्यान्वयनका क्रममा कुनै पनि प्रकारको दुविधा र विरोधाभाष उत्पन्न भएमा अङ्ग्रेजी संस्करणलाई आधिकारिक मानिनेछ ।

समृद्धि - हेल्भेटास नेपाल

धोबीघाट, ललितपुर

पोस्ट बक्स नं.: ६८८, काठमाडौं ।

फोन : ०१-५५३७९४८, ५५२९०६३, ५५२९९२९, ५५३९६९४, ५५३७९७४

इमेल : efsr.np@helvetas.org

टोल फ्रि नं. : १६६००१-०१-५०५०५ (इटहरीका लागि)

टोल फ्रि नं. : १६६००१-०१-५०५०५ (जनकपुरका लागि)

वेब: www.employmentfund.org.np

आभार

ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण आयोजना (समृद्धि), नेपाल सरकार र कृषि विकासका लागि अन्तर्राष्ट्रिय कोष (आइफाइड) को संयुक्त पहलमा सञ्चालित आयोजना हो । यस आयोजनाले गरिवी न्यूनीकरण र दिगो विकासका लागि रोजगार केन्द्रित समतामूलक तथा समावेशी आर्थिक विकास गर्ने रणनीतिक लक्ष्य लिएको छ । नेपाल सरकारको उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयले यो आयोजनाको कार्यान्वयन गरेको छ । आयोजनाले गरिवी कम गर्न र स्थायी शान्तिको दिशामा अग्रसर हुन रोजगार केन्द्रित समावेशी आर्थिक विकासमार्फत् विपन्न परिवार, आप्रवासी परिवार र वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएकाहरूका लागि दिगो आय स्रोत प्रदान गर्ने लक्ष्य राखेको छ । आयोजनाले प्रदेश नं १, २ र ३ अन्तर्गतका १६ जिल्लाका विभिन्न २०८ वटा गाउँ/नगरपालिकाहरूमा काम गर्दछ ।

यस आयोजनाको प्रमुख साभेदार संस्था हेल्भेटास नेपाल हो । हेल्भेटास नेपालले व्यावसायिक र औद्योगिक सीप प्रशिक्षण (एप्रेन्टीशीप) तालिम (आयोजनाको उप-संभाग १.३) कार्यान्वयन गर्नका लागि प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्दछ । साथै समृद्धि आयोजनाको व्यावसायिक सीप र औद्योगिक सीप प्रशिक्षण (एप्रेन्टीशीप) तालिम उप-संभाग अन्तर्गतको सम्पूर्ण व्यवस्थापन र अनुगमनको लागि पनि हेल्भेटास नेपाल जिम्मेवार छ । यस उप-संभागको मुख्य उद्देश्य लक्षित लाभग्राहीका लागि उपलब्ध भएसम्म प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदले लागू गरेको न्युनतम ३९० घण्टाको पाठ्यक्रम र उपलब्ध नभएको खण्डमा सम्बन्धित विषयका विज्ञहरूसँग छलफल गरी तयार पारिएको पाठ्यक्रमको अनुसरण गर्दै गुणस्तरीय सीप प्रदान गरी तोकिएको सीमासहितको आम्दानी तथा रोजगारी (Gainful employment) लाई बढावा दिनु हो । यसका लागि नेपाल सरकारको आधिकारिक निकायमा दर्ता भई सञ्चालनमा रहेका निजी स्तरका तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि साभेदारका रूपमा क्रियाशील छन् र तिनले नतिजामा आधारित लगानी अवधारणालाई आत्मसात गरी यो कार्यक्रममा सहभागी भएका छन् ।

यो पुस्तिका, समृद्धि आयोजनामा कार्यरत कर्मचारी, तालिम तथा रोजगारी क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने सेवा प्रदायक संस्थालाई आयोजनाका क्रियाकलापकाबारेमा स्पष्ट जानकारी दिन र निर्देशन गर्ने अभिप्रायले तयार पारिएको हो । तालिम तथा रोजगारी कार्यक्रम कार्यान्वयन क्रममा साभेदार संस्थाहरू आयोजनाले तोकेको गुणस्तरका सूचकहरूको पालना गरी नतिजा प्राप्त गर्न सक्षम हुनेछन् । त्यसले अन्ततः सीपयुक्त व्यक्तिहरूको रोजगारीमा स्थापना हुने दरलाई अझ चुस्त बनाउनेछ, जुन आयोजनाले आत्मसात गरेको नतिजामा आधारित लगानी या व्यवस्थापन अवधारणाको महत्वपूर्ण कडी समेत हो ।

यो पुस्तिकाको प्रारम्भिक मस्यौदा कार्यक्रम अधिकृत पोषराज निरौलाले तयार पार्नुभएको हो । सम्पादनमा प्रादेशिक समन्वयकर्ता द्वय शुक्लबहादुर चौधरी र खुलबहादुर थापाले सहयोग गर्नुभएको छ । पुस्तिका तयारीका विभिन्न चरणमा आयोजनाका सदस्य समूहका अन्य सदस्यहरूले सहयोग गर्नुभएको छ । गोपालकृष्ण डंगोलले यसको भाषा शुद्धाशुद्धि तथा लेआउट डिजाइन गर्नुभएको हो । यस्तै इटहरीमा अवस्थित समृद्धि आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयमा कार्यरत सहकर्मीहरूले पनि यसलाई अन्तिम रूप दिन सहयोग गर्नुभएको छ । सुभाब तथा प्रतिक्रिया दिई प्रकाशनयोग्य बनाउन सहयोग गर्नुभएका सबै सहकर्मीहरूप्रति हामी आभारी छौं । हेल्भेटास नेपाल यो पुस्तिका तयारी क्रममा संलग्न सबैको योगदानको कदर गर्दछ ।

हामीलाई विश्वास छ, यो पुस्तिकाले आयोजनाका लक्षित समूह, कार्यान्वयन साभेदारका रूपमा रहने निजी स्तरमा सञ्चालित तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था र अन्य सम्बन्धित सरोकारवालाहरूको लागि समेत समानरूपमा उपयोगी हुनेछ । आयोजना कार्यान्वयनका क्रममा यो पुस्तिकामा उल्लेख भएका प्रावधानहरू र आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयले गरेको सम्झौता पत्रमा उल्लेख भएका कुराहरूबीच कुनै खालको विरोधाभाष उत्पन्न भएमा सम्झौता पत्रमा उल्लेख भएका प्रावधानहरू साथै आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयले जारी गरेका इमेल र पत्रलाई नै अन्तिम आधार मानिनेछ । कार्यान्वयनका क्रममा पुस्तिकामा उल्लेख भएका प्रावधानहरूको समयानुकूल समायोजन र अद्यावधिक गर्नुपर्ने आवश्यकता हुनसक्छ । आयोजना कार्यान्वयन क्रममा प्राप्त अनुभव र सिकाइले भविष्यमा पुस्तिका परिमार्जनका लागि योगदान दिने नै छन् । हामी, सम्पूर्ण पाठक वर्गले पुस्तिकामा सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू औँल्याइ सुभाब तथा सल्लाह प्रदान गर्नुहुनेछ, भन्ने अपेक्षा गर्दछौं ।

समृद्धि - हेल्भेटास नेपाल
धोबीघाट, ललितपुर

विषय सूची

१. परिचय	१
१.१ पुस्तिकाको उद्देश्य	१
१.२ औद्योगिक सीप प्रशिक्षण (एप्रेन्टिसीप)को परिभाषा	२
१.३ पुस्तिकाको प्रयोगकर्ता	२
२. विस्तृत कार्य विवरण	३
२.१ औद्योगिक प्रशिक्षार्थी तालिम कार्यक्रमको उद्देश्य	३
२.२ परियोजनाले समेट्ने भौगोलिक क्षेत्र	३
२.३ लक्षित लाभग्राही	३
३. तालिमको ढाँचा	५
३.१ तालिम सञ्चालन विधि	५
३.२ सेवा खरिद तथा साभेदारहरू	६
३.३ पेशाको छनौट तथा प्रशिक्षार्थीको संख्या	६
३.४ प्रशिक्षार्थीको छनौट	६
३.५ औद्योगिक प्रशिक्षार्थी तालिमको सम्झौता	६
३.६ संस्थागत तथा कार्यान्वयनका प्रावधानहरू	६
३.७ समन्वय र सहकार्य संयन्त्रहरू	७
४. सरोकारवालाहरूको जिम्मेवारी तथा भूमिका	८
४.१ तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाको मुख्य जिम्मेवारीहरू	८
४.२ साभेदार उद्योगहरूको मुख्य जिम्मेवारीहरू	९
४.३ समृद्धि व्यवस्थापन कार्यालयको जिम्मेवारी	९
४.४ हेल्भेटास नेपालको मुख्य जिम्मेवारी	९
५. सेवा खरिद र वित्तीय ढाँचा	११
५.१ सेवा खरिद	११
५.२ लागत शीर्षकहरू	११
५.३ प्रोत्साहन व्यवस्थापन	१२
५.४ तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको भुक्तानी ढाँचा	१२
५.५ नतिजा मूल्य र भुक्तानी प्रणाली	१३
६. तालिम कार्यान्वयन प्रक्रिया	१४
६.१ लक्षित क्षेत्र/व्यवसाय	१४
६.२ तालिम पूर्व हुने क्रियाकलापहरू	१५
६.२.१ तालिमको लागि सार्वजनिक सूचना आह्वान	१५
६.२.२ पर्याप्त संख्यामा आवेदनहरूको सङ्कलन	१५
६.२.३ औद्योगिक प्रशिक्षार्थीको छनौट	१५
६.२.४ सहभागी छनौटको नतिजा प्रकाशन	१६
६.२.५ तालिम समूहको आकार/सङ्ख्या	१६
६.२.६ तालिम स्थलको प्रमाणीकरण	१६
६.३ तालिम सञ्चालन हुने चरण	१७
६.३.१ तालिम अवधि	१७
६.३.२ प्रशिक्षक र तालिमको लागि सम्पर्क व्यक्तिको व्यवस्थापन	१७
६.३.३ सहभागीका लागि सेवा सुविधाहरू	१९
६.३.४ तालिम सामग्री	१९
६.३.५ प्रशिक्षक र प्रशिक्षार्थीहरूको नियमित उपस्थिति	२०
६.३.६ पाठ्य योजना र लगबुक व्यवस्था	२०
६.३.७ तालिमको ब्यानर र फ्याक्ट सीट	२०
६.४ तालिम पश्चातका क्रियाकलापहरू	२१

६.४.१	वृत्ति विकास मार्गदर्शन	२१
६.४.२	सीप परीक्षण र प्रमाणीकरण	२१
६.४.३	रोजगार पदस्थापनका लागि सहजीकरण.....	२१
६.४.४	आय प्रमाणीकरण वा मापन	२२
७.	अनुगमनको ढाँचा र गुणस्तर सुनिश्चितताका लागि अपनाइने प्रक्रियाहरू	२३
७.१	अनुगमनको ढाँचा	२३
७.२	गुणस्तर सुनिश्चितताका मापकहरू	२४
८.	तालिम अनुगमन कार्यविधि	२५
८.१	तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाद्वारा गरिने अनुगमन र रिपोर्टिङ	२५
८.२	हेल्भेटास नेपालले गर्ने तालिम अनुगमन	२६
९.	नतिजा अनुगमनको कार्यविधि	२८
९.१	नतिजाको परिभाषा	२८
९.२	नतिजाको मापन	२८
९.३	नतिजा अनुगमनका चरणहरू	२८
९.४	रोजगार र आय प्रमाणीकरणका लागि नमुना छनौट	२९
९.५	रोजगारी र आय प्रमाणीकरणका चरणहरू	२९
९.६	तीन महिनाको रोजगार तथा आय प्रमाणीकरण	३०
९.७	छ महिनाको रोजगार तथा आय प्रमाणीकरण	३०
९.८	ग्रेस अवधि	३१
९.९	नतिजाको सामान्यीकरण	३१
९.१०	पुनः अनुगमन र पुनः प्रमाणीकरण	३२
९.११	मर्यादित रोजगारको मापन	३२
१०.	अनुसूची	३३
अनुसूची १	: तालिम पात्रो	३३
अनुसूची २	: तालिमको सार्वजनिक आह्वान	३४
अनुसूची ३	: प्रशिक्षार्थी आवेदन फारम	३५
अनुसूची ४	: प्रशिक्षार्थी छनौट अन्तर्वार्ताका लागि सहयोगी सुभावहरू	३८
अनुसूची ५	: औद्योगिक प्रशिक्षार्थी छनौटका आधारहरू	३९
अनुसूची ६	: तालिम स्थल प्रमाणीकरण फारम	४०
अनुसूची ७	: तालिम हुनुपूर्व गरिने अनुगमनका लागि निरीक्षण सूची	४१
अनुसूची ८	: तालिमको व्यानर	४३
अनुसूची ९	: तालिमको फ्याक्ट सीट	४४
अनुसूची १०	: कक्षा सत्र योजना	४६
अनुसूची ११	: प्रशिक्षक लग बुक	४७
अनुसूची १२	: तालिम भइरहेको समयमा गरिने अनुगमनका लागि निरीक्षण सूची	४८
अनुसूची १३	: सीप परीक्षण अवलोकन निरीक्षण सूची	५२
अनुसूची १४	: रोजगार तथा आय प्रमाणीकरण फारम	५४
अनुसूची १५	: नतिजा मापन गर्दा सम्भावित अवस्था र सम्बद्ध निर्णयहरू	५६
अनुसूची १६	: रोजगारी तथा आय प्रमाणीकरणलाई प्रभावकारी बनाउने उपायहरू	५८

१. परिचय

ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण आयोजना (समृद्धि), नेपाल सरकार र कृषि विकासका लागि अन्तर्राष्ट्रिय कोष (आइफाइड) को संयुक्त पहलमा सञ्चालित आयोजना हो । यस आयोजनाले कृषि (आपूर्ति श्रृङ्खला) र गैर कृषि क्षेत्रका ग्रामीण लघु, साना तथा मझौला उद्यम व्यवस्थित गर्दै ग्रामीण गरिब परिवार, आप्रवासी परिवार र वैदेशिक रोजगारबाट फर्केकाहरूलाई स्थायी आय स्रोत प्रदान गर्ने उद्देश्य राखेको छ ।

हेल्भेटास नेपालसँग व्यावसायिक तालिम व्यवस्थापनको विशेषज्ञता र अनुभव भएकोले यस आयोजनाको मुख्य साभेदार संस्थाको रूपमा रहेको छ । बजारको मागको आधारमा छोटो अवधिका सीपमुलक तालिम कार्यान्वयन गर्न प्राविधिक सहयोग गर्ने प्रमुख भूमिकामा हेल्भेटास नेपाल रहेको छ । व्यावसायिक तालिमहरू निजी स्तरमा सञ्चालित तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरू मार्फत् कार्यान्वयन भइरहेको छ भने औद्योगिक प्रशिक्षार्थी तालिम दुईवटा अवधारणा अन्तरगत सञ्चालन गरिएको छ । पहिलो अवधारणा अन्तरगत निजी स्तरमा सञ्चालित तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्था र प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् मातहतका सार्वजनिक प्राविधिक शिक्षालयहरूको नेतृत्वमा सञ्चालन हुनेछ भने दोस्रो अवधारणामा नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघको प्रदेश कार्यालयको नेतृत्वमा सञ्चालन हुनेछ । यसका लागि हेल्भेटास नेपालको प्रत्यक्ष सुपरीवेक्षण तथा अनुगमनमा तालिम सञ्चालन तथा प्रशिक्षार्थीहरूको परिचालन तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाहरूले गर्नेछन् ।

यसैगरी यस सह-संभागको कार्य सम्पादन र नतिजाको लागि पनि हेल्भेटास नेपाल पूर्णरूपमा जिम्मेवार रहनेछ । यस सह-संभागले आर्थिक परिचालनका लागि प्राथमिकतामा परेका ११० गाउँ/नगरपालिकाभित्र सञ्चालन हुने आयोजनाका प्रमुख गतिविधिहरूको परिपूरकका रूपमा भूमिका निर्वाह गर्नेछ । उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय सेवा खरिद, सम्झौता तथा भुक्तानीका लागि कानूनी एवम् प्रशासनिक रूपमा जिम्मेवार रहनेछ । हेल्भेटास नेपालले यी कार्य गर्दा नेपाल सरकारले तोकेको खरिद प्रक्रियाको अवलम्बन गर्न, नीतिनियमको पालना गर्न र त्यससम्बन्धी आवश्यक प्रमाण जुटाउनका लागि आवश्यक सहयोग गर्नेछ । यस कार्यान्वयन तथा अनुगमन पुस्तिकाले औद्योगिक सीप प्रशिक्षण तर्फ उन्मुख तालिमको पहिलो अवधारणाको मात्र वर्णन गर्दछ ।

१.१ पुस्तिकाको उद्देश्य

उद्योगहरूले सुनिश्चित गर्ने गुणस्तर तथा सेवाले रोजगारी प्रप्तिको दर र तालिम पश्चात् रोजगारमा संलग्न युवाले प्राप्त गर्ने आयको स्तरमा प्रत्यक्ष रूपमा जोडिएको हुन्छ । यसको अर्थ यो आयोजनासँग साभेदारीमा औद्योगिक सीप प्रशिक्षण (एप्रेन्टिसीप) तालिम सञ्चालन गर्ने तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था र उद्योगहरूले तालिम पश्चात् युवाहरूलाई सोही पेशामा आवद्ध रहेको प्रमाण पेश गरेर सम्झौता अनुसारको प्रोत्साहन सहितको तालिमको लागत माग दाबी गर्न पाउने हक राख्छन् । तर यसरी माग दाबी गर्दा रोजगारीमा संलग्न भएका तालिम प्राप्त सहभागीले नेपाल सरकारले तोकेको न्यूनतम तलब/ज्याला नगदमा प्राप्त गरेको हुनुपर्दछ । बजारको मागमा आधारित गुणस्तरीय तालिमको माध्यमबाट मात्र सहभागीहरूले तोकेअनुसारको तलब/ज्याला प्राप्त गर्न सक्दछन् । गुणस्तरीय तालिम र तालिम पश्चात्को रोजगारीको दर नै यस नतिजामा आधारित लगानी आवधारणाको मुख्य आधार हो । त्यसैले यो पुस्तिकाले यो क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थालाई आयोजनाले तोकिएका सूचकहरूलाई आत्मसात गर्दै यो तालिम कार्यान्वयनका लागि मार्गनिर्देश गर्दछ ।

यो पुस्तिकाले आयोजना कार्यान्वयनमा संलग्न कर्मचारी र तालिम तथा रोजगार गतिविधिहरू कार्यान्वयन गर्ने जिम्मा लिएका संस्थाहरूलाई समृद्धि आयोजनाले तय गरेका प्रमुख लक्ष्य प्राप्तिका लागि निर्देश गर्नेछ । आयोजना मातहत सञ्चालित सार्वजनिक कोषलाई उचित र प्रभावकारी रूपमा उपयोगको सुनिश्चित गर्नका लागि यो पुस्तिका सफल हुने विश्वास लिइएको छ । यो पुस्तिकाले 'नतिजामा आधारित लगानी' लाई सुदृढ गर्ने उद्देश्य राखेको छ । आयोजनाले यसको दक्षता र प्रभावकारिता बढाउन निम्नानुसारको अपेक्षा गरेको छ ।

- गुणस्तरीय तालिम सञ्चालन र तालिम सम्पन्नपछि सीपयुक्त प्रशिक्षार्थीहरूको रोजगारीको सुनिश्चित गर्न,
- व्यवस्थापन प्रक्रियाहरूको सुधार (सञ्चालित गतिविधिबाट प्राप्त प्रतिक्रियाहरूसँगै पालना गर्नुपर्ने कुराहरूको स्तरीकरण) गर्न,

- आधिकारिक सूचना तथा जानकारीको आदानप्रदान गर्न (पूर्व जानकारी र सूचना लिएर नै निर्णय लिइएका छन् र ती सही स्रोतबाट साथै सही समयमा आएका छन्),
- सम्झौता गरिएका तालिम तथा रोजगार सेवा सम्बन्धी गतिविधिहरूले बाटो बिराउनु अघि वा असफलतातिर जानु अघि नै समयमै उचित निर्णय लिन,
- तालिमको गुणस्तर कायम राख्न सरोकारवालाहरूको भूमिका र जिम्मेवारीको स्पष्ट पार्ने ।

१.२ औद्योगिक सीप प्रशिक्षण (एप्रेन्टिसीप)को परिभाषा

औद्योगिक सीप प्रशिक्षण व्यावसायिक सीप विकास तथा तालिम प्रतिष्ठानले अपनाएको तालिमको एउटा विधि हो । जसमा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम सम्पन्न गरेका सहभागीहरूको रोजगारी बृद्धि गर्ने उद्देश्यका साथ तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा कार्यस्थलको सिकाइलाई औपचारिकता प्रदान गर्ने गरी गरिएको विधि हो । यस विधिमा प्राविधिक तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था र दक्ष प्रशिक्षकको माध्यमबाट व्यवस्थित कार्यालयको सिकाइलाई जोड दिइएको हुन्छ । यस विधिको सिकाइलाई खास गरेर दुई भागमा बाँडेर हेर्न सकिन्छ । पहिलो तालिमको सुरुमा सहभागीहरूले एउटा निश्चित समयसम्म कक्षाकोठामा सम्बन्धित विषयको आधारभूत कुराहरू सिक्नेछन् भने दोस्रो, तालिमको बाँकी समयमा सहभागीहरूले काम गर्नुपर्ने उद्योगमा प्रयोगात्मक सिकाइ गरी उद्योगको आवश्यकता अनुसारको सीप सिक्नेछन् ।

यद्यपि अन्तराष्ट्रिय अभ्यास अनुसार औद्योगिक प्रशिक्षण तालिमको अवधि दुईवर्ष वा सो भन्दा बढी रहेको पाइन्छ । स्रोतहरूको सीमितता, प्रशिक्षार्थीहरूको लक्षित संख्या र केही क्षेत्रको निश्चित व्यावसायिक सीपहरूको मागको कारणले गर्दा यस आयोजनाको लागि तालिम तथा रोजगारी सेवाको कूल अवधि एक वर्षको हुनेछ । जसमा सहभागीहरूले व्यावसायिक सीपका साथ साथै केही आमदानी पनि गर्दछन् । औद्योगिक प्रशिक्षार्थी भनेको एक सिकारू र रोजगार बीचको पारस्परिक लाभदायक सम्बन्ध हो जसमा एक व्यक्ति काम गरेर वा अवलोकन गरेर सिक्ने विधि हो । यस माध्यमबाट अन्य धेरै सीप भएको मानिससँग कामगर्दै छनौट गरिएको पेशामा सहभागी सक्षम हुनेछ । सीमित स्रोत र समयको कारणले प्रस्ताव गरिएको तालिमको नाम 'औद्योगिक प्रशिक्षार्थी उन्मुख' (Learning to Apprenticeship) हुनेछ र यो चरणको तालिमको सफलता, सिकाइको आधारमा यसलाई तालिम अवधि थप गरी तह-२ बराबरको पूर्ण औद्योगिक प्रशिक्षार्थी तालिमको रूपमा रूपान्तरण गर्न सकिनेछ । दुबै किसिमका औद्योगिक प्रशिक्षार्थी तालिमको मूल्याङ्कनबाट आएको सिकाइको आधारमा सोही अनुसारको परिमार्जन गरी अर्को वर्ष पनि तालिमलाई परीक्षणको रूपमा सञ्चालन गर्न सकिन्छ । तथापि यस वर्षको लागि (आर्थिक वर्ष सन् २०२०-२०२१) यस पुस्तिकामा उल्लेखित कार्यविधि अनुसार औद्योगिक प्रशिक्षार्थी उन्मुख तालिमको प्रस्तावित मोडेलहरू नै सञ्चालन गरिनेछ ।

१.३ पुस्तिकाको प्रयोगकर्ता

हेल्भेटास नेपाल र यसका साभेदार संस्थाहरू, तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरू, साभेदार उद्योगमा कार्यरत कर्मचारीहरू र प्रशिक्षकहरू नै यो पुस्तिकाका प्रमुख प्रयोगकर्ता हुन् । यसका साथै यस्तै प्रकृतिको काम गर्ने अन्य आयोजनाहरू/कार्यक्रमहरू एवम् सरोकारवालाहरूका लागि पनि यो पुस्तिका सन्दर्भ सामग्री हुनसक्छ । यसले उनीहरूलाई पनि सम्भावित असफलताबाट रोक्न सहयोग गर्छ । पुस्तिकाले आयोजनाले अभ्यास गर्दै आएको अनलाइन डेटाबेस प्रणाली कार्यान्वयन गर्न सघाउने कर्मचारीहरूका लागि आवश्यक कुराहरू र डेटाबेस व्यवस्थापनलाई आयोजनाको आवश्यकता अनुसार बनाउनका लागि पनि मार्गनिर्देश गर्दछ । यसका साथै पुस्तिकाले तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरू र हेल्भेटास नेपाल दुवैलाई फिल्डमा भएका गतिविधिहरू र तिनको गुणस्तर कायम गर्नका लागि गरिएका प्रयासहरूको समीक्षा गर्न पनि बढावा दिनेछ । यिनै कुराहरूलाई मध्यनजर गर्दै सकेसम्म यस पुस्तिकालाई प्रयोगकर्ता अनुकूल र सरल बनाउने कोशिस गरिएको छ ।

२. विस्तृत कार्य विवरण

२.१ औद्योगिक प्रशिक्षार्थी तालिम कार्यक्रमको उद्देश्य

यस तालिमको मुख्य उद्देश्य भनेको उद्योगहरूमा प्रशिक्षार्थी प्रशिक्षण तालिमको माध्यमबाट बेरोजगार युवाहरूलाई गुणस्तरीय सीपको माध्यमबाट मर्यादित रोजगारीको लागि सेवा प्रवाह गर्नु हो। यस तालिमको माध्यमबाट उद्योगको उत्पादकत्व वृद्धि हुनुका साथै वस्तुको गुणस्तरमा समेत वृद्धि गराउने भएकाले उद्योग सञ्चालकहरूले कम लागतमा उच्च प्रतिफल प्राप्त गर्न सक्दछन्। यसका साथै निम्नलिखित उद्देश्यहरू यस कार्यक्रमले राखेको छ।

- आर्थिकरूपले विपन्न, सामाजिकरूपले पछाडि परेका समुदायका युवाहरू, आन्तरिक तथा वाह्य आप्रवासी र तिनका परिवारलाई बजारको माग अनुसारको सीप प्रदान गरी दिगो तथा मर्यादित रोजगारी सुनिश्चित गर्न सहयोग पुर्याउनु,
- तालिमका सहभागीहरूलाई व्यवस्थित तथा गुणस्तरीय सिकाइको माध्यमबाट सीप हस्तान्तरण गरी रोजगारमा सहभागी गराई राष्ट्रिय स्तरको मान्यता प्राप्त प्रमाणपत्र प्रदान गरी उनीहरूको वृत्तिविकासमा सहयोग पुर्याउनु,
- आयोजना र सम्बन्धित उद्योगको संयुक्त लगानीमा उद्योगभित्रै उद्योगको आवश्यकता अनुसारको दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्न सहयोग पुर्याउनु,
- उद्योगको आवश्यकता अनुसारको दक्ष जनशक्तिको आपूर्ति समयमा नै गर्ने भएकाले उद्योगभित्रको स्रोत र साधनको उच्चतम प्रयोग गर्दै लागतलाई न्यूनीकरण गर्न सहयोग गर्नु,
- देशभित्रका बेरोजगार युवाहरूलाई दिगो तथा मर्यादित रोजगारको माध्यमद्वारा देशभित्रै काम गर्ने वातावरण तयार गर्नु।

२.२ परियोजनाले समेट्ने भौगोलिक क्षेत्र

यो कार्यक्रमले प्रदेश १ अर्न्तर्गत ८ जिल्लाहरू (भोजपुर, धनकुटा, खोटाङ, मोरङ, सुनसरी, तेह्रथुम, उदयपुर र ओखलढुङ्गा) प्रदेश २ अर्न्तर्गत ७ जिल्लाहरू (सप्तरी, सिरहा, धनुषा, महोत्तरी, सर्लाही, रौतहट र बारा) तथा प्रदेश ३ को एक मात्र जिल्ला सिन्धुलीका २०८ पालिकाभित्र बसोबास गर्ने बेरोजगार युवाहरूलाई समान अवसर प्रदान गर्दछ। माथि उल्लेखित जिल्लाहरूभित्र उपलब्ध साना उद्योगहरूको अवस्थालाई हेर्दा औद्योगिक प्रशिक्षार्थी प्रशिक्षण तालिमको सञ्चालन ग्रामीण क्षेत्रमा भन्दा सहरी क्षेत्रमा केन्द्रित हुनसक्दछ। तालिम स्थानको निक्यौल भने सम्भावित साभेदार उद्योगहरूसँगको परामर्शमा तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाहरूले प्राविधिक प्रस्तावहरूको विकासको क्रममा निर्धारण गर्नेछन्।

२.३ लक्षित लाभग्राही

प्रदेश नं. १, २ र ३ का छनौटमा परेका जिल्ला गाउँ/नगरपालिकाभित्रका आर्थिक रूपमा विपन्न, सामाजिक रूपले विभेदमा परेका समुदाय, वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केकाहरू वा उनीहरूका परिवारका सदस्यहरू जो तालिमका लागि इच्छुक हुनका साथै भविष्यमा त्यसैलाई पेशा बनाएर तालिमपछि त्यही उद्योगमा निरन्तर काम गर्न चाहन्छन् ती व्यक्तिहरू नै यस आयोजनाका लक्षित लाभग्राही हुनेछन्।

यस सह-संभाग १.३ अर्न्तर्गतको औद्योगिक प्रशिक्षार्थी तालिमको माध्यमबाट जम्मा ६,०००^१ बेरोजगार युवाहरूलाई आफ्नो कार्यक्रम लक्षित गरेको छ। लक्षित कूल सङ्ख्याको कम्तीमा पनि ५० प्रतिशत महिला सहभागी हुनेछन्।

लक्षित समूह र आधारभूत योग्यता

- **उमेर:** १८-४० वर्ष (२५ प्रतिशत ४० वर्ष भन्दा माथिका हुन सक्ने)
- **शिक्षा:** कुनै पनि बन्देज नभएको (तर नियमित रूपमा विद्यालय गइरहेका विद्यार्थीका लागि होइन)
- **आर्थिक विपन्नता :** आर्थिक रूपमा विपन्न र सामाजिकरूपमा विभेदमा परेका
- **भौगोलिक क्षेत्र :** प्रदेश नं. १, २ र ३ भित्रका छनौटमा परेका निश्चित जिल्लाका गाउँ/नगरपालिका मात्र)
- **अन्य:** जोखिममा रहेका समूह, महिला घरमूली भएका घरधुरी, आप्रवासनमा गएका कामदारका परिवारका सदस्य
- **श्रेणी:** क, ख, ग र घ

^१ उप-संभाग १.३ को लक्ष ३०००० जना मध्ये २४००० जना व्यावसायिक तालिम तथा ६००० जना औद्योगिक प्रशिक्षार्थी हुनेछन्।

हेल्भेटास नेपालले तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाहरू/साभेदार उद्योगहरूलाई अति विपन्न र विभेदमा परेका समूहका सहभागीहरूसम्म पुग्न विशेष प्रयास गर्नेछ। वास्तविक समुदायका युवाहरू तालिमका लागि छनौट होउनु भन्नाका लागि गाउँ/नगरपालिका कार्यालय र विभिन्न सामुदायिक संस्थाहरूसँग निकटको सहकार्य गरिनेछ। तालिममा आर्थिक रूपले विपन्न र सामाजिक रूपले विभेदमा परेका समूहका तथा महिला सहभागीहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्न लक्षित समूहलाई निम्न चार श्रेणी (क, ख, ग र घ) मा वर्गीकरण गरिएको छ :

तालिका १: तालिमले लक्षित गरेका समूह र श्रेणी

श्रेणी	विवरण
क	विभेदमा परेका समुदायका आर्थिकरूपले विपन्न महिलाहरू (दलित, एकल महिला, अपाङ्गता भएका ^२ , एचआइभी/एडस सङ्क्रमित, अनाथ, पूर्व बँधुवा मजदूर, घरेलु हिंसामा परेका, यौन हिंसाको शिकार भएका/यौन व्यवसायमा संलग्न हुन बाध्य भएका)।
ख	'क' श्रेणीमा नपरेका आर्थिक रूपले विपन्न सबै जातजातिका महिलाहरू।
ग	विभेदमा परेका समुदायका आर्थिक रूपले विपन्न पुरुषहरू (दलित, जनजाति, मधेशी, अपाङ्गता, भएका, एचआइभी/एडस सङ्क्रमित)
घ	'ग' श्रेणीमा नपरेका आर्थिक रूपले विपन्न सबै जातजातिका पुरुषहरू।

यसका साथै विभिन्न लक्षित समूहको छनौटका लागि मापदण्ड र उनीहरूको अवस्थाको प्रमाणीकरण तालिका ३ मा दिइएको अनुसार हुनेछ:

तालिका २: लक्षित समूहको छनौटका लागि मापदण्ड र उनीहरूको अवस्थाको प्रमाणीकरण

समूह	आवश्यक कागजातहरू
क) अपाङ्गता भएका	नेपाल सरकार, महिला तथा बालबालिका विभागबाट (गत वर्षदेखि) वा सम्बन्धित जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारीको कार्यालयबाट जारी भएका अपाङ्गता भएको प्रमाण जनाउने प्रमाण पत्र
ख) एचआइभी सङ्क्रमित	आवेदकको गोपनीयता कायम राख्न आवेदक स्वयमले पेश गरेको रगत परीक्षण गरेको कागजात (नेपाल सरकारबाट मान्यता प्राप्त स्वेच्छिक परामर्श तथा परीक्षण केन्द्रको कागजात), वा अन्य जस्तै: एचआइभी/एडस सङ्क्रमितका क्षेत्रमा काम गरिरहेका संस्थाको पत्र, वा सो क्षेत्रमा काम गरिरहेका गैर सरकारी संस्थाले प्रमाणित गरेको कागजात
ग) अनाथ र सडक बालबालिका	साविकको गाउँ विकास समिति, वा स्थानीय सरकारले जारी गरेको अनाथको प्रमाण पत्र। सडक बालबालिकाको हकमा नेपाल प्रहरीको सिफारिश वा सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिश पत्र।
घ) पूर्व बँधुवा मजदुर वा तिनमा आश्रित परिवारका सदस्य	नेपाल सरकारद्वारा जारी प्रमाणपत्र: अति विपन्नलाई दिइएको रातो कार्ड (उपलब्ध भएमा), वा वडा कार्यालयले जारी गरेको सिफारिश पत्र वा सोही क्षेत्रमा कार्यरत गैर सरकारी संस्थाले जारी गरेको सिफारिश पत्र।
ङ) घरेलु हिंसाका शिकार, यौन हिंसामा परेका वा यौन व्यवसाय गर्न बाध्य युवायुवतीहरू	हिंसाबाट प्रभावित महिलाका लागि कार्यरत गैरसरकारी संस्थाहरूले जारी गरेका सिफारिश पत्र वा मुद्दा दर्ता भएको वा मुद्दा छिनोफानो भएको कागजात।
च) विधवा र एकल महिला	नेपाल सरकारबाट प्रदान गरिने विधवा भत्ताको कागजात वा रसिद।

^२ यहाँ अपाङ्गता भन्नाले सम्बन्धित पेशागत सीपमा काम गर्न सक्षम भन्ने सम्बन्धित छ।

३. तालिमको ढाँचा

यस पुस्तिकामा औद्योगिक प्रशिक्षार्थी प्रशिक्षण अवधारणा-१ तालिम सञ्चालनको प्रक्रियाको बारेमा वर्णन गरिएको छ ।

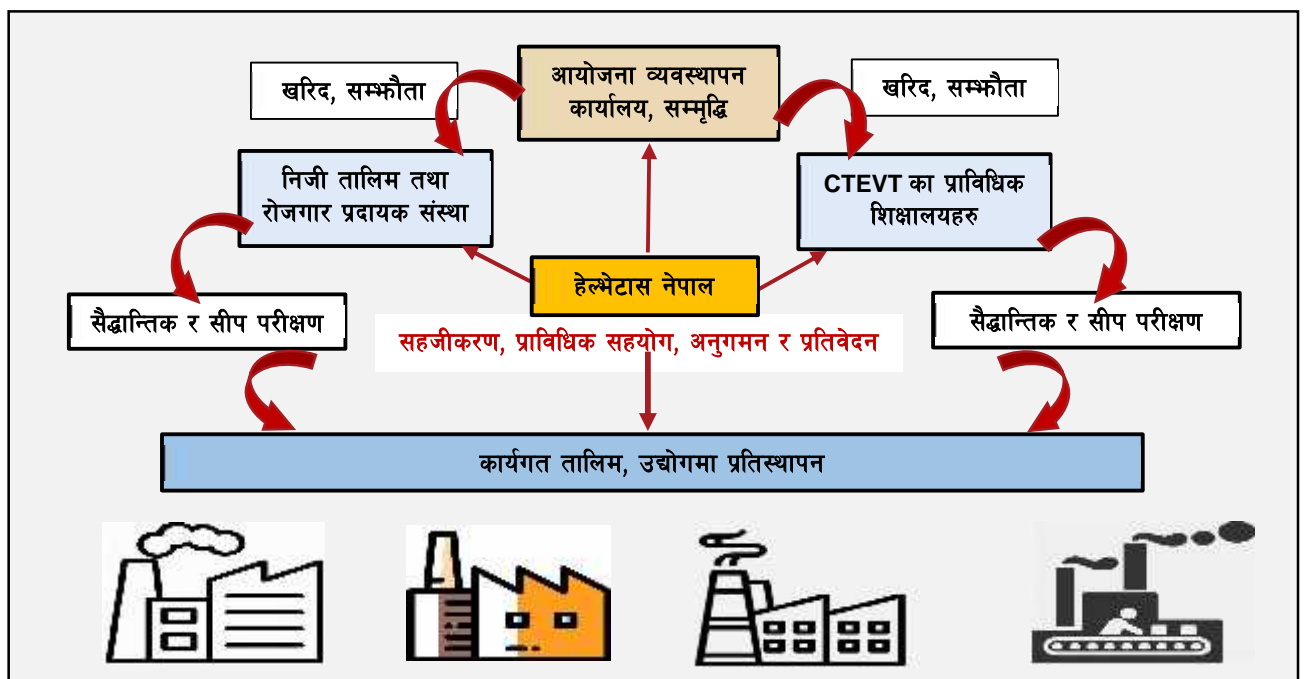
३.१ तालिम सञ्चालन विधि

बजारमा विद्यमान तालिम केन्द्रहरूले प्रदान गर्ने तालिमले मात्र उद्योगहरूको सीपको माग पूरा गर्न सक्दैनन् (जुन रोजगारीको एक प्रमुख स्रोत हो) तसर्थ औद्योगिक प्रशिक्षार्थी तालिमले प्रशिक्षार्थीहरूलाई उद्योगको वातावरणमा काम गर्ने अवसर प्रदान गर्दछ । यद्यपि उद्योगमा मात्र काम गरेर तालिम केन्द्रहरूले प्रदान गर्ने अन्य सैद्धान्तिक ज्ञानको अभावका कारण व्यावहारिक सीप र सामाजिक सीपमा प्रशिक्षार्थीहरूलाई सक्षम र व्यावसायिक बनाउनुपर्दैन । यस अर्थमा दुवै सैद्धान्तिक ज्ञान र अन्य सीपहरूको साथ प्रयोगात्मक अभ्यास एकीकृत रूपमा प्रशिक्षार्थीहरूलाई प्रदान गरिनु आवश्यक छ ।

यस मोडल अर्न्तगत, उद्योगका लागि चाहिने मानव संसाधन विकासका लागि आफ्नै संस्थागत व्यवस्थापन तथा योजना भएका उद्योगहरू यस कार्यक्रमका साभेदारका रूपमा छनौट हुनेछन्, जहाँ सम्बन्धित उद्योगहरूले वार्षिक रूपमा थोरै संख्यामा रोजगारी दिन सक्ने उद्योगहरू पनि यस कार्यक्रमका साभेदार उद्योग हुन सक्दछन् र सम्बन्धित उद्योगहरू, प्रशिक्षार्थीहरू (सिकारु) र तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको बीचमा त्रिपक्षीय सम्झौता गरिने छ ।

यस तालिमले सरकारले प्रमाणीकरण गरेको (राष्ट्रिय सीप परीक्षण समिति) कम्तिमा पनि तह एक वा सो सरहको सीपयुक्त कामदार उत्पादनमा केन्द्रित हुनेछ । तालिमको पूरा अवधि छ महिनाको हुनेछ । पहिलो एक महिनाको तालिममा सहभागीहरूले कक्षा कोठामा (सैद्धान्तिक कक्षा) आधारभूत सैद्धान्तिक ज्ञानसँगै केही प्रयोगात्मक सीपहरू सिकाउनका लागि सञ्चालन हुनेछ भने बाँकी पाँच महिना सम्बन्धित उद्योगमा नै गएर उद्योगलाई आवश्यक पर्ने सीपहरू सिक्नेछन् ता कि पाँच महिनापछि उद्योगहरूले उनीहरूलाई दक्ष कामदारको रूपमा राख्नेछ । प्रत्येक दिन हरेक कक्षामा समीक्षा सत्रहरू हुनेछन् र प्रत्येक दुई महिनाको अन्तरालमा एकदिन सिकाइको समीक्षा गर्दै सुधारात्मक उपायहरूको योजना पनि गरिनेछ । छ महिनाको तालिमपश्चात् सम्बन्धित उद्योगमा रोभिड प्रशिक्षक र तालिम प्रदायक संस्थाका प्रतिनिधिको सहयोगमा सहभागीहरूको सीप मूल्याङ्कन गरिनुका साथै सोही समयमा पाठ्यक्रम उपलब्ध भएका विषयमा उद्योगहरूले राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिबाट लिइने सीप परीक्षा पनि सञ्चालन गर्नुपर्दछ । जुन विषयको पाठ्यक्रम हुँदैन त्यस्ता विषयका सहभागीहरूलाई उद्योग प्रतिनिधि, प्रशिक्षक र नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ प्रदेश कार्यालयका प्रतिनिधिका सदस्यहरूबाट सीप परीक्षण परीक्षाका माध्यमबाट प्रमाणपत्र प्रदान गर्नुपर्दछ । प्राविधिक सहयोगी भएको हैसियतले हेल्भेटास नेपालले यो सम्पूर्ण प्रक्रियाको सहजीकरण गर्ने छ ।

नक्सा १ : तालिम ढाँचाको कार्यान्वयनको छोटकरी जानकारी

३.२ सेवा खरिद तथा साभेदारहरू

यो आयोजनाले औद्योगिक प्रशिक्षार्थी उन्मुख तालिम विधि एक सञ्चालनका लागि गुणस्तरका आधारमा छनौट विधिद्वारा निजीस्तरका तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था वा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदका सार्वजनिक प्राविधिक शिक्षालयबाट सेवाहरू खरिद गरिनेछ । यस कार्यक्रमको आशयपत्र र प्रस्तावनापत्र बार्षिकरूपमा आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय (पि.एम.ओ.) समृद्धिद्वारा आह्वान गर्दछ । तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाले सम्बन्धित साभेदार उद्योगहरू सहित दिइएको कार्यक्रमको शर्तनामामै उल्लेख भए बमोजिम प्रस्तावना पत्रको मूल्याङ्कन गरिनेछ र सेवा खरिदको सम्भौता गर्नु अगाडि प्रस्तावित लागतमा छलफल गरिनेछ ।

३.३ पेशाको छनौट तथा प्रशिक्षार्थीको संख्या

मागका आधारमा उपयुक्त तालिमका विषयहरूको छनौट गरिनेछ । आयोजनाले बृहत्तररूपमा तालिमका क्षेत्रहरूको पहिचान गर्नेछ र निश्चित तालिमका विषयहरू (पेशा) तथा संख्या भने सम्बन्धित तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाले प्रस्तावना बनाउने बेलामा सम्बन्धित साभेदार उद्योगहरूसँग परामर्श गरी उद्योगमा भएको तालिम सुविधा, उद्योगको रूचि, औजार र उपकरणहरूको उपलब्धता, कारिगर प्रशिक्षकको उपलब्धता र रोजगारीको सम्भाव्यताको आधारमा निर्णय गरिनेछ ।

३.४ प्रशिक्षार्थीको छनौट

तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्था र आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय, समृद्धिबीच सम्भौतामा हस्ताक्षर भएपछि सहभागीको छनौटका लागि तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले मुख्य वा रोभिड प्रशिक्षक, संस्थाको प्रतिनिधि र सम्बन्धित उद्योगको प्रतिनिधि गरी तीन सदस्यीय छनौट समिति गठन गर्नेछन् । हेल्भेटासका अनुगमन कर्मचारीहरू छनौट प्रक्रिया पालना भएको सुनिश्चित गर्न सुपरिवेक्षण साथै अवलोकन/सहजकर्ताको रूपमा सहभागी हुनेछन् । छनौट समितिले यस पुस्तिकामा दिइएको प्रशिक्षार्थी छनौट प्रक्रियाको आधारमा प्रशिक्षार्थीहरूको अन्तिम सूची तयार गर्दछ ।

३.५ औद्योगिक प्रशिक्षार्थी तालिमको सम्भौता

तालिम सुरु हुनु भन्दा अगाडि छनौट भएका प्रशिक्षार्थी, उद्योग र तालिम प्रदायक संस्थाका बीच त्रिपक्षीय सम्भौता हुनेछ, जसमा साक्षीकोरूपमा हेल्भेटास नेपाल रहन सक्नेछ । यस सम्भौतामा हस्ताक्षर गर्ने सबै पक्षहरूको भूमिका र जिम्मेवारी समेत समावेश गरिए अनुसार औद्योगिक प्रशिक्षार्थी तालिम अवधिभर सबै पक्षले यसको पालना गर्नुपर्दछ ।

३.६ संस्थागत तथा कार्यान्वयनका प्रावधानहरू

यस तालिमका लागि सेवाको खरिद आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयद्वारा (पि.एम.ओ.) आवश्यकता अनुसार हेल्भेटास नेपालको प्राविधिक सहयोगमा गरिनेछ । हेल्भेटास नेपाल समृद्धि आयोजनाको उप-संभाग १.३ को कार्यान्वयन र अनुगमनका लागि प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने साभेदार संस्था हो । सम्भौता भएका तालिम तथा रोजगार सेवाहरू आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयसँग भएको द्विपक्षीय सम्भौता अनुरूप सम्बन्धित साभेदार उद्योगको निकट समन्वयमा सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको हुनेछ । साथै तालिमप्राप्त सहभागीहरूलाई प्रमाणपत्र दिने, राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिद्वारा लिइने परीक्षा गराउनु र तालिम प्राप्त सहभागीहरूलाई तालिम लिइएको पेशा अनुसार रोजगारीमा आवद्ध गराउने जिम्मेवारी पनि सेवा प्रदायक संस्थाको हुनेछ ।

तालिमलाई गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाउन अनुगमनको महत्वपूर्ण भूमिका हुने भएकाले अनुगमनको पहिलो जिम्मेवार संस्था सेवा प्रदायक संस्था याने कि तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था हुनेछन् । त्यसको अलावा औद्योगिक प्रशिक्षार्थी

प्रशिक्षण तालिमको अनुगमन तथा व्यवस्थापनको सम्पूर्ण जिम्मेवारी हेल्भेटास नेपालको हुनेछ। तालिमको गुणस्तरीयताको लागि हेल्भेटास नेपालले सेवा प्रदायक संस्थाको क्षमता अभिवृद्धि गर्नका लागि संस्थाका कर्मचारीहरूलाई अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, प्रतिवेदन र डाटाबेस सञ्चालन सम्बन्धी तालिमको आयोजना गर्नेछ। द्विपक्षीय सम्झौतामा उल्लेख भए अनुसार हेल्भेटास नेपालले गर्ने अनुगमनको प्रत्यक्ष सम्बन्ध नतिजामा आधारित भुक्तानी प्रणालीसँग हुनेछ। तालिम सञ्चालन कार्यतालिका अनुसूची १ मा उल्लेख गरिएको छ।

३.७ समन्वय र सहकार्य संयन्त्रहरू

आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय 'समृद्धि' सँग सम्झौता भएका तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक सहितका साना उद्योगहरूलाई तालिम कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनका लागि तोकिने छ। कार्यक्रमको कार्यान्वयनको क्रममा तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरू नियमितरूपमा स्थानीय पालिका, जिल्ला तह तथा अन्य सम्बन्धित सरोकारवालाहरूको बैठकहरूमा सहभागी भई कार्यक्रमको कार्यान्वयनको प्रक्रिया र प्रगतिको अद्यावधिक गराउनु पर्दछ। यसबाहेक हेल्भेटास नेपालको सम्बन्धित प्रादेशिक संयोजक/कार्यक्रम अधिकृतको सहयोगमा तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरूले यस तालिम तथा रोजगारीका लागि सहयोग पुऱ्याउने सम्भावित स्थानीय सहयोगीहरूको खोजी गर्नुपर्दछ।

तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाहरू, उत्पादक संस्थाहरू, उद्योगहरू, उद्योग वाणिज्य संघ, सम्बन्धित अन्य सरोकारवालाहरू तथा समृद्धिका अन्य संभागहरूसँग करिडोरस्तरमा राम्रो सम्बन्ध स्थापित गर्न जिम्मेवार रहनेछन्। तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाहरूले सम्बन्धित पालिकासँग समन्वय गरी बेलाबेलामा अनुगमन र निरीक्षण गराई समग्र कार्यक्रमको प्रभावकारिता र आयोजनाको गतिविधिहरूमा अपनत्व बढाउन सहयोग गर्नुपर्दछ। प्रादेशिक वा जिल्ला तहको सरकारी र गैरसरकारी निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने काम समृद्धि हेल्भेटास मुख्य गरी प्रादेशिक संयोजक/कार्यक्रम अधिकृतको हुनेछ। तथापि आवश्यकता अनुसार तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरू पनि यस्तो समन्वयका लागि समन्वयकारी भूमिकामा रहन्छन्। हेल्भेटासको प्रादेशिक टोली प्रदेश तहमा सम्बन्धित तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरू साभेदार उद्योगहरू, प्रादेशिक र स्थानीय स्तरका सरोकारवालाहरूसँग सञ्चार गर्न जिम्मेवार हुनेछ।

४. सरोकारवालाहरूको जिम्मेवारी तथा भूमिका

ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण आयोजना (समृद्धि) व्यवस्थापन कार्यालय, हेलभेटास नेपाल, तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरू, कार्यक्रमसँग आवद्ध भएका उद्योगहरू र औद्योगिक प्रशिक्षार्थीहरू यस कार्यक्रमका मुख्य सरोकारवालाहरू हुन्। सरोकारवालाहरूको जिम्मेवारी र भूमिका तल उल्लेख गरेबमोजिम हुनेछ।

४.१ तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाको मुख्य जिम्मेवारीहरू

- तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरूले हेलभेटास नेपालको सहयोग तथा सहकार्यमा कुनै पनि उद्योगलाई औद्योगिक सीप प्रशिक्षणका लागि साभेदार संस्थाको रूपमा प्रस्ताव गर्नुअघि त्यस्ता उद्योगहरू लागत साभेदारीमा औद्योगिक सीप प्रशिक्षण कार्यक्रमका लागि इच्छुक रहे या नरहेको यकिन गर्ने,
- आशयपत्र (EOI) मूल्याङ्कन प्रक्रियाबाट सफल भएपछि आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयले माग गरेको ढाँचामा प्राविधिक तथा वित्तीय प्रस्ताव तयार गरी पेश गर्नु तथा प्राविधिक तथा वित्तीय प्रस्ताव मूल्याङ्कन प्रक्रियाबाट सफल भएपछि आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयसँग कार्यक्रम सञ्चालनका लागि द्विपक्षीय सम्झौतामा सहभागी हुने,
- आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयसँग सम्झौता गर्नुपूर्व नेपाल सरकारबाट सेवा खरिद गर्दा अपनाउनु पर्ने सबै आन्तरिक प्रक्रियाको सुनिश्चित गर्ने,
- साभेदार उद्योगहरूसँगको समन्वयमा लक्षित वर्गको छनौट, साभेदार उद्योगहरूमा तालिम सञ्चालनका लागि आवश्यक व्यवस्थापन र यस पुस्तिकामा उल्लेख भएअनुसार तालिमको गुणस्तरको सुनिश्चित गर्ने,
- तालिमको पहिलो एक महिनामा सैद्धान्तिक कक्षाको लागि कक्षा कोठाको व्यवस्थापन, पहिलो महिनाको तालिममा सैद्धान्तिक कक्षा र प्रयोगात्मक कक्षाको सन्तुलन र बाँकी ५ महिनाको तालिममा यस पुस्तिकाले तोके अनुसारको गुणस्तरको सुनिश्चित गर्ने,
- सहभागीहरूको सिकाइलाई एक आपसमा आदान प्रदान गर्न, सिक्ने क्रममा सामना गर्नुपरेका समस्यालाई प्रतिबिम्बित गर्न बीचबीचमा (प्रत्येक २ महिनामा १ दिन) समिक्षा तथा अन्तरक्रिया गोष्ठी राख्ने र आवश्यकता अनुसार रोभिड प्रशिक्षकबाट यस्को निरन्तरताको सुनिश्चित गर्ने,
- तालिमको गुणस्तर, प्रशिक्षार्थीहरूलाई प्रतिस्पर्धी बजारमा रोजगारीका लागि योग्य बनाउन र सहभागीहरूको मासिक औषत आम्दानी रु. १३,४५० सम्मको सुनिश्चित गर्न साभेदार उद्योगहरूमा एउटा छुट्टै विश्वसनीय संयत्रको विकास गर्ने,
- द्विपक्षीय सम्झौताको प्रावधान अनुसार सहभागी छनौट, क्षमता विकास, परिचालन, रिपोर्टिङ र प्रशिक्षकहरूको भुक्तानीको सुनिश्चित गर्ने,
- तालिमको न्यूनतम मापदण्ड प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदको पाठ्यक्रम र राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिद्वारा तय गरिएको राष्ट्रिय व्यावसायिक सीप मापदण्ड अनुसारको हुनुपर्दछ। यदि कुनै व्यावसायिक पेशाको पाठ्यक्रम उपलब्ध नभएमा तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले वैकल्पिक माध्यमबाट सहभागीहरूको सीप परीक्षण गराई सबै उद्योगहरूबाट एकै किसिमको प्रमाणपत्र उपलब्ध गराउने,
- आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय (समृद्धि) र तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था बीचको द्विपक्षीय सम्झौतामा भएको व्यवस्था अनुसार कार्यक्रमका लागि सम्पर्क व्यक्तिको नियुक्ति गरेर परिचालन गर्ने,
- तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था, साभेदार उद्योग र छनौट भएका सहभागीका बीचमा न्यूनतम योग्यता सहितको त्रिपक्षीय सम्झौताको सुनिश्चित गर्ने,
- तालिमको प्रभावकारी सञ्चालनको लागि आवश्यकता अनुसार समृद्धि आयोजनाको अन्य संभाग, स्थानीय तह र अन्य स्थानीय सरोकारवालाहरूसँग समन्वय, सञ्चार तथा दिगो सम्बन्ध स्थापना तथा निरन्तरताको सुनिश्चित गर्ने।

४.२ साभेदार उद्योगहरूको मुख्य जिम्मेवारीहरू

- तालिमको प्रभावकारी सञ्चालनको लागि आवश्यकता अनुसार समृद्धि आयोजनाको अन्य संभाग, स्थानीय तह र अन्य स्थानीय सरोकारवालाहरूसँग समन्वय, सञ्चार तथा दिगो सम्बन्ध स्थापना तथा निरन्तरताको सुनिश्चित गर्ने,
- आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय र तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाबीच भएको द्विपक्षीय सम्झौता अनुसार लागत साभेदारीमा औद्योगिक प्रशिक्षार्थी तालिम सञ्चालनको लागि आवश्यक तयारीको सुनिश्चित गर्ने,
- तालिम सञ्चालनका लागि तालिमपूर्व गर्नुपर्ने कार्यहरू सार्वजनिक सूचना आह्वान, आवेदनहरूको सङ्कलन तथा छोटो सूची तयार पार्ने, सहभागीहरूको छनौट र तालिमका लागि चाहिने योग्य प्रशिक्षकहरूको नियुक्ति जस्ता कार्य गर्न आवद्ध तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थालाई आवश्यक सहयोग गर्ने,
- तालिम सञ्चालनका लागि कार्यशाला/कक्षाकोठा/तालिम स्थल र ५ महिनासम्म तालिम सञ्चालन गर्न स्वास्थ्य सुरक्षा सहितको औद्योगिक सीप प्रशिक्षण तालिम सञ्चालनका लागि अनुकूलन वातावरणको सुनिश्चित गर्ने,
- आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय र तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाबीच भएको द्विपक्षीय सम्झौतामा गरिएको प्रावधान अनुसार आवश्यक प्रशिक्षकहरू (मुख्य, सहायक, रोभिड र कारिगर) को छनौट, तिनीहरूको क्षमता विकास, परिचालन, रिपोर्टिङ र भुक्तानीको लागि सम्बद्ध तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थालाई सहयोग गर्ने,
- औद्योगिक प्रशिक्षार्थीहरू जो तालिम पश्चात् रोजगारीका लागि प्रतिवद्ध छन्, उनीहरूलाई न्यूनतम ६ महिनाको मयार्दित रोजगारीको सुनिश्चित गर्ने,
- सम्बद्ध तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था र सहभागीबीच भएको त्रिपक्षीय सम्झौताको पूर्णरूपले पालना गर्ने,
- औद्योगिक सीप प्रशिक्षण प्रशिक्षार्थीहरूको नियमित कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन गर्न, समय समयमा रोभिड प्रशिक्षकको सहयोगमा प्रशिक्षार्थीहरू बीचमा सिकाइको आदान-प्रदान गर्ने व्यवस्थापन गर्न सहयोग गर्ने,
- हेल्भेटास नेपाल र अन्य सहयोगी सरोकारवालाहरूसँग हुनसक्ने अनुगमन तथा सुपेरीवेक्षण कार्यलाई सहयोग तथा समन्वय गर्ने ।

४.३ समृद्धि व्यवस्थापन कार्यालयको जिम्मेवारी

- सम्बन्धित सरोकारवालाहरू (तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्था) सँग सेवा खरिदको लागि सम्झौता गर्ने,
- तालिमको गुणस्तर तथा रोजगारीको सुनिश्चित गर्नका लागि बेलाबेलामा कार्यक्रम सञ्चालन भएको उद्योगहरूमा स्थलगत भ्रमण तथा सम्बन्धित उद्योग प्रतिनिधिहरूसँग कार्यक्रमको बारेमा छलफल गर्ने,
- हेल्भेटास नेपालबाट प्राप्त प्रमाणीकरण प्रतिवेदन तथा सिफारिसका आधारमा तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थालाई भुक्तानी गर्ने,
- अन्तर-संभागसँगको सहकार्यको लागि आवश्यक सहयोग तथा सल्लाह प्रदान गर्ने,
- प्रदेश सरकार वा स्थानीय सरकार र सरकारी निकायहरूसँगको सहकार्य तथा अन्तरसम्वादको लागि संयन्त्रको स्थापना गर्नु र सञ्चालनमा ल्याउने,
- आयोजनाको लक्ष्य अनुसारको उपलब्धी हासिल गर्न तालिम सञ्चालन गर्ने तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक र साभेदार उद्योगहरूलाई आवश्यकता अनुसार सल्लाह र पृष्ठपोषण दिने ।

४.४ हेल्भेटास नेपालको मुख्य जिम्मेवारी

- आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयलाई छनौट भएका तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायकसँग सेवा खरिद तथा सम्झौताको लागि सहयोग गर्ने,
- कार्यक्रमको प्रभावकारी सञ्चालनका लागि तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाका कर्मचारीहरूलाई अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, डाटावेस व्यवस्थापन तथा सञ्चालन र प्रतिवेदनका लागि आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम सम्बन्धी, तालिम, अभिमुखीकरण कार्यक्रम तथा गोपनी सञ्चालन गर्ने,

- तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था र साभेदार उद्योगहरू मार्फत् कार्यान्वयन गरिएका तालिमहरूको नियमित अनुगमन गर्ने र तालिम पश्चात् सहभागीहरूको रोजगार तथ आम्दानीको प्रमाणीकरण गर्ने,
- तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाबाट समयसमयमा प्राप्त गर्नुपर्ने प्रगति प्रतिवेदनहरू प्राप्त भए नभएको सुनिश्चित गर्नुका साथै कार्यक्रमको अनुगमनद्वारा प्रमाणीकरण गरी भुक्तानीका लागि सिफारिस गरी पठाउने,
- अनलाइन डेटाबेस प्रणालीमा समयसमयमा गरिएका परिमार्जनबारे समयमै जानकारी तथा आवश्यकता अनुसार तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाका डेटाबेस चलाउने कर्मचारीहरूलाई सहजीकरण गर्ने,
- सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँगको सहकार्यमा तालिम पाठ्यक्रम, पुस्तिका र अन्य सूचना, शिक्षा तथा सञ्चार सामग्रीहरूको विकास तथा परिमार्जन गर्ने,
- तालिम सञ्चालन गर्ने उद्योगहरूका प्रशिक्षकहरू (रोभिड, कारिगर र मुख्य प्रशिक्षक)को क्षमता अभिवृद्धिका लागि लागत साभेदारीमा क्षमता अभिवृद्धि तालिम तथा अभिमुखीकरण तालिम सञ्चालन गर्ने,
- कार्यक्रमको प्रभावकारी सञ्चालन तथा कार्यक्रममा पर्ने प्रभावका लागि समृद्धि आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयसँग निरन्तर समन्वय र विषयगत विज्ञहरूसँग सहकार्य गर्ने,
- आवश्यकता अनुसार दातृ निकाय, केन्द्र, प्रदेश, जिल्ला र गाउँ/नगरपालिकाका सरोकारवालाहरूसँगको समन्वयका लागि सहजीकरण गर्ने ।

साभेदार उद्योगका प्रशिक्षकहरूको क्षमता अभिवृद्धि तथा सशक्तिकरणका लागि प्राविधिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान (TITI) सँग सहकार्य गरिनेछ भने प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद अन्तर्गतको राष्ट्रिय सीप परीक्षण समिति (NSTB) मार्फत् आयोजनाले सीपयुक्त तुल्याएका प्रशिक्षार्थीको सीप परीक्षण गरिनेछ । यसैगरी प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदअन्तर्गत रहेको पाठ्यक्रम विभागसँग सहकार्य गरी तालिम पाठ्यक्रमहरू र पुस्तिकाहरूको परिमार्जन तथा अद्यावधिक गर्ने काम गरिनेछ ।

५. सेवा खरिद र वित्तीय ढाँचा

५.१ सेवा खरिद

समृद्धि, आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयले गुणस्तरमा आधारित छनौट प्रणाली मार्फत् निजीस्तरका तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्था र सामुदायिक प्राविधिक विद्यालयहरूबाट औद्योगिक सीप प्रशिक्षण मोडेल १ को लीग सेवाको खरिद गर्नेछ। आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयबाट वार्षिक रूपमा आशय पत्र तथा प्राविधिक र वित्तीय प्रस्तावको माग हुनेछ। TOR मा उल्लेख भए अनुसार निजीस्तरका तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको र संलग्न साभेदार उद्योगहरूको न्यूनतम मापदण्ड पूरा भए या नभएको यकीन गरिनेछ र प्रस्ताव गरेको लागतमा सेवा कार्यान्वयनका लागि सम्भौता गर्नुपूर्व दुई पक्षबीचको आपसी सम्झादरीमा तय गरिनेछ।

यस आयोजनाले नतिजामा आधारित भुक्तानी प्रणालीलाई अवलम्बन गरेको छ। यो कार्यक्रमको कार्यान्वयन निजीस्तरमा सञ्चालित तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरू र प्रस्तावित उद्योगहरूसँगको लागत साभेदारीमा गर्ने लक्ष्य राखेको छ। लागत साभेदारीका लागि तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था र साभेदार उद्योगहरूले समृद्धि आयोजनामा बुझाउनका लागि तयार पारेको प्राविधिक प्रस्तावनाका बेला सम्बन्धित उद्योगसँग भएको सहमति अनुसारका शीर्षकहरूमा हुनेछ।

५.२ लागत शीर्षकहरू

लागत मापदण्डभित्र सीपमूलक तालिम र रोजगारी सेवा पर्दछन्। जो परियोजनले खरिद गर्ने मुख्य सेवा हो। तालिम सञ्चालन र रोजगारीको सुनिश्चितताको लागि निम्न आठओटा मुख्य लागत शीर्षकहरू राखिएकाछन् :

- १. तालिम हुनुपूर्व लाग्ने खर्च:** तालिमका लागि सार्वजनिक सूचना आह्वान, प्रशिक्षार्थी छनौट गर्न, तालिमका ढाँचाबारे अभिमुखीकरण सञ्चालन गर्न लाग्ने लागत आदि।
- २. औजार र स-साना उपकरण:** उपकरण प्रयोग गरेवापत भाडा खर्च (वा आफ्नै औजारको ह्रासकट्टी)। नयाँ औजारहरूको खरिदलाई यस खर्च शीर्षकमा समेटिएको छैन।
- ३. प्रशिक्षकको खर्च:**

यस शीर्षकमा मुख्य, सहायक, रोभिड र कारिगर प्रशिक्षक गरी चारजना प्रशिक्षकहरूको पारिश्रमिक खर्चलाई समेटिएको छ।

मुख्य प्रशिक्षक: यस तालिमको अवधारणा अनुसार २० जना औद्योगिक प्रशिक्षार्थीका लागि १ जना मुख्य प्रशिक्षकको १ महिनाको पारिश्रमिकलाई राखिएको छ। यसरी व्यवस्थापन गरेको मुख्य प्रशिक्षक पछिल्लो ५ महिना रोभिड प्रशिक्षकको रूपमा काम गर्न सक्नेछ।

सहायक प्रशिक्षक: तालिमको पहिलो महिना सैद्धान्तिक कक्षाको लागि २० जना औद्योगिक प्रशिक्षार्थीका लागि १ जना सहायक प्रशिक्षकको १ महिनाको आंशिक पारिश्रमिक खर्चलाई समेटिएको छ। यसरी व्यवस्थापन गरेको सहायक प्रशिक्षक पछिल्लो ५ महिना कारिगरको रूपमा काम गर्न सक्नेछ।

रोभिड प्रशिक्षक: यस पुस्तिकामा व्यवस्था भए अनुसार ६० जना औद्योगिक प्रशिक्षार्थीहरू (३ वटा समूह) का लागि १ जना रोभिड प्रशिक्षकको ५ महिनाको पारिश्रमिक राखिएको छ। सैद्धान्तिक कक्षाको लागि व्यवस्थापन गरेको मुख्य प्रशिक्षकले पनि रोभिड प्रशिक्षकको रूपमा काम गर्न सक्नेछ।

कारिगर: तालिममा २० जना औद्योगिक प्रशिक्षार्थीहरू (१ वटा समूह) का लागि १ जना कारिगरलाई ५ महिनाको पारिश्रमिक राखिएको छ। सैद्धान्तिक कक्षाको लागि व्यवस्थापन गरेको सहायक प्रशिक्षकले पनि कारिगरको रूपमा काम गर्न सक्नेछ।
- ४. खपत हुने सामग्रीहरू:** छ महिनासम्म तालिमका लागि खपत हुने सामग्रीहरूको खर्च आदि।
- ५. क्षतिपूर्ति लागत:** छ महिनाको तालिमका लागि उद्योगभित्र प्रयोग हुने बढी लगानी लाग्ने मेशिन तथा औजारहरूको ह्रासकट्टी वापतको खर्च र तालिमका लागि प्रयोग हुने पानी तथा बत्तीको खर्च आदि।

- ६ चिया/खाजा: चिया/खाजा वापतको खर्चको लागि प्रति व्यक्ति प्रति दिन रु. १०० का दरले पहिलो महिनाको २५ दिनका लागि समेटिएको छ भने बाँकी ५ महिनाको लागि तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको सहजकीरणमा नेपाल सरकारले तोकिए बमोजिमको प्रोत्साहन रकम सम्बन्धित उद्योगहरूबाट व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- ७ सम्पर्क व्यक्तिको खर्च: कार्यक्रमको प्रभावकारी सञ्चालनका लागि सम्बन्धित तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले छनौट गर्ने गरी १५ महिनाको लागि एकजना कार्यक्रमका लागि सम्पर्क व्यक्तिको व्यवस्थापन गरिएको छ । यसरी तोकिए व्यक्तिको पारिश्रमिक तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले तालिमका लागि सहजीकरण गर्ने प्रशिक्षार्थीको संख्यामा भर पर्दछ जुन कुरा तालिम प्रदायक संस्था र आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयबीच हुने सम्झौतामा उल्लेख गरिएको हुन्छ । यसरी नियुक्त गरिएको व्यक्ति कार्यक्रम सञ्चालन हुने क्षेत्रमा हुनुपर्नेछ । कार्यक्रमका लागि तोकिए व्यक्तिको शर्तनामा द्विपक्षीय सम्झौताको एक हिस्सा हुनेछ ।
८. सीप परीक्षण खर्च: राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिबाट लिइने सीप परीक्षणका लागि प्रति व्यक्ति रु. ३,००० का दरले व्यवस्था गरिएको छ । जसमा सीप परीक्षण वापत लाग्ने शुल्क र सीप परीक्षणमा लाग्ने सामग्रीहरू पर्दछन् ।

५.३ प्रोत्साहन व्यवस्थापन

प्रत्यक्ष खर्चका अलावा तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरूलाई प्रोत्साहनका रूपमा अतिरिक्त रकम पनि भुक्तानी गरिनेछ । तर प्रोत्साहन रकम आयोजनाले सम्झौतामै तोकेबमोजिम कति सङ्ख्या र कुन-कुन श्रेणीका युवालाई सीपयुक्त बनाई रोजगारीमा सहभागी गराए त्यसको हिसाब गरेर निकालिन्छ । यस्तो हिसाब आयोजनाले अबलम्बन गर्दै आएको फरक मूल्य पद्धति (Differential pricing mechanism) मा आधारित हुनेछ । जसमा लक्षित समूह 'क', 'ख', 'ग' र 'घ' अनुसार प्रत्यक्ष लागत खर्चको क्रमशः ३०%, २५%, २०% र १५% अतिरिक्त रकम प्रोत्साहन स्वरूप प्राप्त गर्दछन् ।

तालिका ३ : श्रेणी अनुसार प्रोत्साहन रकमको वर्गीकरण

श्रेणी	१८ देखि ४० वर्ष सम्मका युवाहरू (२५% युवाहरू ४० वर्ष भन्दा माथिका हुन सक्ने)	प्रोत्साहन रकम (% प्रत्यक्ष लागतमा)
क	विभेदमा परेका समुदायका आर्थिक रूपले विपन्न महिलाहरू (दलित, एकल महिला, अपाङ्गता भएका ^३ , एचआइभी/एडस सङ्क्रमित, अनाथ, पूर्व बँधुवा मजदूर, घरेलु हिंसामा परेका, यौन हिंसाको शिकार भएका/यौन व्यवसायमा संलग्न हुन बाध्य भएका) ।	३० %
ख	'क' श्रेणीमा नपरेका आर्थिक रूपले विपन्न सबै जातजातिका महिलाहरू ।	२५ %
ग	विभेदमा परेका समुदायका आर्थिक रूपले विपन्न पुरुषहरू (दलित, जनजाति, मधेशी, अपाङ्गता भएका, एचआइभी/एडस सङ्क्रमित)	२० %
घ	'ग' श्रेणीमा नपरेका आर्थिक रूपले विपन्न सबै जातजातिका पुरुषहरू ।	१५ %

५.४ तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको भुक्तानी ढाँचा

समृद्धि आयोजनाले नतिजामा आधारित भुक्तानी प्रणालीलाई अपनाउनेछ । तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरू आयोजना कार्यान्वयनमार्फत् नतिजा निकाल्ने जिम्मेवार हुनेछन् र प्राप्त नतिजालाई हरेक किस्ताको भुक्तानी हुनुअघि द्विपक्षीय सम्झौतामा भएको सहमति अनुसार प्रमाणीकरण र सिफारिसका लागि हेल्भेटास नेपालमार्फत् आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय समक्ष पेश गर्नुपर्ने हुन्छ ।

^३ यहाँ अपाङ्गता भन्नाले सम्बन्धित पेशागत सीपमा काम गर्न सक्षम भन्ने सम्झनुपर्छ ।

५.५ नतिजा मूल्य र भुक्तानी प्रणाली

नतिजा मूल्यमा प्रत्यक्ष तालिम खर्च र प्रोत्साहन रकम जोडिएको हुन्छ। नतिजा मूल्य र सेवासुविधा खर्चलाई जोडेपछि आयोजनाको कूल लगानी खर्च निस्कन्छ।

प्रत्यक्ष तालिम खर्च + प्रोत्साहन रकम = नतिजा मूल्य + सुविधा खर्च = प्रति सहभागीका लागि हुने कूल लगानी

तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले तालिम र सीप परीक्षण परीक्षा सकिएपछि, सेवासुविधा वापतको खर्च सोधभर्नाका लागि दावी गर्न सक्नेछन्। यसरी दावी गरेको खर्च हेल्भेटास नेपालले रूजु गरेपश्चात् सिफारिस गरेपछि आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयले भुक्तानी गर्नेछ। बाँकी नतिजा मूल्यको भुक्तानी तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले माग पेश गरेपछि मात्र तलको तालिकामा दिएअनुसार चार किस्तामा भुक्तानी गरिनेछ। तर यसरी भुक्तानी गर्दा अन्तिम किस्ता भने रोजगारीमा रहेका प्रशिक्षार्थीहरूको तोकिएको मापदण्ड अनुसारको आमदानी सहितको रोजगारी प्रमाणीकरण भएका प्रशिक्षार्थीहरूको मात्र भुक्तानी गरिनेछ।

तालिका ४: भुक्तानी प्रणाली - प्रतिशत र किस्ताहरू (Payment system - Instalment and Percentage)

किस्ताहरू	पहिलो किस्ता	दोस्रो किस्ता	तेस्रो किस्ता	चौथो किस्ता
रकम प्रतिशतमा (कूल नतिजा मूल्यको प्रतिशतमा)	२०%	३०%	२५%	२५%
भुक्तानी गरिने समयक्रम	तालिम कार्यान्वयनको सुरुवात भएपछि तालिममा सहभागी भएका प्रशिक्षार्थीहरूको सूची पेश गरेपछि	तालिम र सीप परीक्षण परीक्षा सकिएपछि र तालिम सम्पन्न गरेको प्रतिवेदन पेश गरेपछि	तालिम सकिएको तीन महिनापछि गरिने रोजगारी र आयको प्रमाणीकरण पछि	तालिम सकिएको छ महिनापछि गरिने अन्तिम रोजगारी र आय प्रमाणीकरण पछि

६. तालिम कार्यान्वयन प्रक्रिया

६.१ लक्षित क्षेत्र/व्यवसाय

आयोजनाले सुरुमा गरेको बजार सर्भेक्षणका आधारमा निम्न क्षेत्रमा उद्योगहरूबाट धेरै मागको पहिचान गरेको थियो । ती पहिचान भएका मुख्य क्षेत्रहरूमा; मेकानिकल (मेशिन मेकानिक्स र अपरेटर), पर्यटन/सत्कार, गार्मेन्ट (जुट विभर र जुट स्पिनर), अटोमोबाइल (मोटर साइकल मेकानिक र चारपाङ्गे सवारी मर्मत सम्भार) र अन्य (छालाका सामाग्रीहरू, बाँस तथा कागजबाट बन्ने हस्तकलाका सामाग्रीहरू, सिमेन्ट र चिनी आदि) थिए । तथापि उद्योगको प्रकृति र माग अनुसारका अन्य तालिमका क्षेत्र/विषय छनौटगरी औद्योगिक प्रशिक्षार्थी तालिम सञ्चालन गर्न सकिने छ ।

तालिका ५: क्षेत्रगत रूपमा पेशा/व्यवसाय सूची

क्र.स.	क्षेत्र	क्षेत्र/पेशागत विषयहरू
१	मेकानिकल	धातुका वस्तु उत्पादक (खुकुरी, करुवा, बटुका) आल्मुनियम फेब्रिकेटर, आर्क वेल्डर, ग्यास वेल्डर, स्टील फर्निचर मेकर, लेथ सेट अपरेटर, मेशिन अपरेटर (मील सेट अपरेटर) सिटी रिक्सा रिपेयर, मिनेरल वाटर/प्लाष्टिक फ्याक्ट्री मेशिन अपरेटर, जुनियर वेल्डर, फोर्जिङ टेक्निकल एसिस्टेन्ट, मेकानिक फिटर, रेफ्रिजेरेसन तथा एअर कण्डिसन मिस्त्री, सिट मेटल कामदार, स्ट्रक्चरल फेब्रिकेटर, बोइलर अपरेटर, मर्मत संभार फिटर, स्टेनलेस स्टिल फेब्रिकेटर, प्रोडक्शन फोरम्यान सिमेन्ट उद्योग ।
२	अटोमोबाइल	ठूला सवारी सर्भिस मेकानिक, हलुका सवारी सर्भिस मेकानिक, मोटरसाइकल मेकानिक, जुनियर अटो मेकानिक, मध्यम तथा ठूलासवारी सर्भिस मेकानिक, पम्पसेट मर्मत प्राविधिक, हलुका सवारी ब्रेक मेकानिक, हलुका सवारी इलेक्ट्रिकल मेकानिक, हलुका सवारी स्टेरिङ र सस्पेन्शन मेकानिक, हलुका सवारी इन्जिन मेकानिक, ठूला सवारी विद्युतीय मेकानिक, हलुका सवारी ट्रान्समिसन मिस्त्री
३	निर्माण	बार वेन्डर (डण्डी बाँध्ने), ईटा पथेरा, सिभिल कन्स्ट्रक्सन प्राविधिक, कङ्क्रिट लेयर, निर्माण सिकर्मी, कन्स्ट्रक्सन वर्कर, ब्रिक लेयर मेसन, जुनियर प्लम्बर, फर्निचर मेकर, कारपेन्ट्री एण्ड इन्टेरियर डेकोरेटर, ग्याविन तारजाली बुन्ने, स्क्याफोल्डर, (बाँस/ काठ/फलामको पाइप) भवन पेन्टर, डेकोरेटिभ कङ्क्रिट प्रोडक्शन, जुनियर हाते पम्प प्राविधिक, लोकल रोड सुपरभाइजर, टायल मार्बल फिटर, प्लाष्टर, च्याट ट्रयाप मेसन, सटरिङ कारपेन्टर, काठे फर्निचर पेन्टर, ड्राफ्टिङ प्राविधिक, सिमेन्टका सजावट सामग्री उत्पादक, घरायसी प्लम्बर, आन्तरिक सरसजावट सिकर्मी, बिटुमिन रोड वर्कर
४	पर्यटन तथा आथित्यता	चाइनिज कुक, इन्डियन कुक, कन्टिनेन्टल कुक, वेटर, सहायक वेटर, बेकर, साना होटल तथा लज सहायक, हाउस किपिङ्ग/क्लिनर, मिठाइ तथा नास्ता मिस्त्री, वरिस्ता (कफि मेकर) बार टेन्डर, बेल ब्वाइ, केयर गिभर
५	टेक्सटायल (गार्मेन्ट र टेलरिङ्ग)	ड्रेस मेकर, ढाका बुनाइ, हाते कढाइ, टेलर, गार्मेन्ट फ्रेब्रिकेटर, फेसन डिजाइनर, अल्लो प्रोसेसर, टेलरिङ्ग, ऊन टेलरिङ्ग, ऊन बुनाई मेशिन अपरेटर, ऊन हाते कढाइ, ऊन प्रशोधन कर्ता, गलैँचा बुनकर, पस्मिना बुनकर र राडीपाखी बुनकर, जुट बुनकर जुट स्पिनर बुनकर
६	स्वास्थ्य सौन्दर्य	हजाम, सहायक ब्युटिसीयन, ब्युटिसीयन, सहायक दन्त ल्याब प्राविधिक, सामुदायिक स्वास्थ्य सहायक, डेन्टल चेयर साइड सहयोगी, आँखा स्वास्थ्यकर्मी, ल्याब सहयोगी, मोडेल हेल्थ वर्कर, फिजियोथेरापिस्ट, प्राकृतिक चिकित्सा अर्थोपिस्ट र पूरक स्वास्थ्य सहायक ।
७	अन्य	छालाका सामग्री तथा उत्पादन: छालाका जुता चप्पल उत्पादक, छालाका सामाग्री उत्पादन सहायक निर्माण यन्त्र तथा साधन: मोटर ग्रेडर अपरेटर, हवील लोडर अपरेटर, एस्काभेटर अपरेटर, बुल्डोजर अपरेटर, रोड रोलर अपरेटर, हेभी मेशिन मिस्त्री प्री-स्पनिङ यार्न मेशिन अपरेटर, स्पनिङ यार्न अपरेटर, पोस्ट स्पनिङ यार्न मेशिन अपरेटर र प्लाष्टिक लुम अपरेटर, फिनिशिङ मेसिन अपरेटर

६.२ तालिम पूर्व हुने क्रियाकलापहरू

६.२.१ तालिमको लागि सार्वजनिक सूचना आह्वान

तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था र सम्बन्धित उद्योगले संयुक्तरूपमा सार्वजनिक सूचनाको मापदण्ड अनुसार सार्वजनिक माध्यमबाट सूचनाको आह्वान गर्नेछन्। यस सूचनाको साथै हेल्भेटास नेपालले स्थानीय एफ.एम. रेडियो मार्फत् पहुँचयोग्य भाषामा सार्वजनिक सेवा सूचना (PSA) अभियान सञ्चालन गर्नेछ। सार्वजनिक सूचनालाई प्रभावकारी बनाउन तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाहरूले उद्योग बाणिज्य संघका सदस्यहरू, रोजगार सेवा केन्द्र, बेरोजगार युवा मञ्च र अन्य स्थानीय सरोकारवालाहरूको सञ्जालको परिचालन गर्नेछन्। यस्तो प्रकारको सूचना तालिम सुरु हुनुभन्दा कम्तिमा पनि दुई हप्ता अगाडि जारी गर्नुपर्दछ।

सार्वजनिक सूचनाको विस्तार गर्न पालिका/वडा कार्यालयहरू र स्थानीय संगठनहरू जस्तै- सहकारी तथा समुदायमा आधारित संस्थाहरू र स्थानीय क्लबहरूसँग समन्वय गर्नुपर्दछ। यसरी गरिएको सूचनाबाट पर्याप्त मात्रामा दरखास्त नपरेको खण्डमा तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरूले पुनः सार्वजनिक विज्ञापन निकाल्नु पर्नेछ। तालिमको सार्वजनिक सूचनाको नमूना अनुसूची २ मा दिइएको छ।

६.२.२ पर्याप्त संख्यामा आवेदनहरूको सङ्कलन

आवेदकहरू मध्येबाट प्राथमिकतामा परेका समूहका प्रशिक्षार्थीहरूको छनौट गर्ने काम तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था/साभेदार उद्योगहरूको हो। यस उद्देश्यका लागि धेरै संख्यामा आवेदनहरू सङ्कलन भएपछि प्रशिक्षार्थीको वास्तविक संख्यामा छनौट गरिनेछ। तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थालाई प्रत्येक तालिम समूहमा कम्तिमा पनि ५० प्रतिशत बढी आवेदकहरू अन्तर्वाताको लागि छनौट गर्न प्रोत्साहित गरिन्छ। यदि पर्याप्त आवेदकहरू सङ्कलन गर्न सम्भव नभएमा उनीहरूले हेल्भेटास नेपालको सम्बन्धित कर्मचारीलाई थप कदम चाल्नु अघि सूचित गर्नुपर्नेछ।

आयोजनाद्वारा बनाइएको प्रशिक्षार्थी आवेदन फारम सबै तालिम समूहमा प्रयोग गर्नुपर्दछ। तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरूले छापिएका आवेदनहरू हेल्भेटास नेपालको प्रादेशिक कार्यालयबाट प्राप्त गर्न सक्नेछन्। ईच्छुक आवेदकहरूले सूचनामा उल्लेख गरिएको सम्पर्क अधिकृत वा सम्पर्क व्यक्तिबाट पनि आवेदन लिन सक्नेछन्। आवेदन फारम अनुसूची ३ मा दिइएको छ।

६.२.३ औद्योगिक प्रशिक्षार्थीको छनौट

वर्गीकरण गरिएको प्राथमिकतामा परेका लक्षित समूहहरूबाट औद्योगिक प्रशिक्षार्थीको छनौट गर्नुपर्दछ। तिनीहरू नियमित पढाइ छोडेका, १८ देखि ४० वर्ष उमेरका र आयोजनाले परिभाषित गरेको जिल्लाभित्रको वासिन्दा हुनुपर्दछ। प्रशिक्षार्थी छनौटको लागि लागु हुने सर्तहरू मध्ये उनीहरूको आर्थिक गरिबी, जुन उनीहरूलाई छ महिना भन्दा कम खानाको पर्याप्तता वा प्रति व्यक्ति आयको हिसाबले मापन गरिएको छ। यसको लागि उपलब्ध हुनसक्ने भए सम्बन्धित सरकारी निकायले प्रदान गरिएको प्रमाण नै पर्याप्त छ। यदि यस्तो प्रमाण उपलब्ध नहुने अवस्थामा आवेदकले गरेको सो-घोषणालाई तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था वा सम्बन्धित उद्योगले गरेको छोटो प्रमाणीकरणपछि स्वीकार हुनेछ।

औद्योगिक प्रशिक्षार्थीको छनौट समितिमा निम्न सदस्यहरू रहनेछन् -

- तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको प्रतिनिधि
- सम्बन्धित उद्योगको प्रतिनिधि
- प्रशिक्षक (मुख्य वा रोभिङ्ग वा कारिगर)
- हेल्भेटासको प्रतिनिधि (अवलोकनकर्ताको रूपमा)

औद्योगिक प्रशिक्षार्थीको छनौट तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको प्रतिनिधि, सम्बन्धित उद्योगको प्रतिनिधि, प्रशिक्षक (मुख्य वा रोभिङ्ग वा कारिगर) रहेको छनौट समितिले गर्नेछ।

प्रशिक्षार्थी छनौट प्रक्रियाको क्रममा हेल्भेटास नेपालको अनुगमन अधिकृत अवलोकनकर्ताको रूपमा प्रक्रियाको पालनाको सुनिश्चित गर्नकालागि उपस्थित हुनेछन्। प्रशिक्षार्थीहरूको लागि आधारभूत योग्यताको मापदण्ड निम्न हुनेछन्।

- आवेदक आयोजनाले तोकेका जिल्ला/पालिकाको हुनु पर्ने साथै औद्योगिक प्रशिक्षार्थी तालिमको लागि इच्छुक र उत्प्रेरित भई तालिमपछि उही पेशा/उद्योगमा काम गर्न इच्छुक।

- १६ देखि ४० वर्ष उमेरको (२५ प्रतिशत ४० वर्ष भन्दा माथिको पनि हुन सक्ने तर हेल्भेटास नेपालको सम्बन्धित प्रादेशिक संयोजकबाट पूर्व स्वीकृत लिनु पर्ने)
- कम्तीमा ५० प्रतिशत महिला सहभागी हुनुपर्ने (सम्भौतामा उल्लेख भए अनुसारको औषत संख्या)
- शैक्षिक योग्यता नभए पनि हुने तर नियमित विद्यार्थी भने हुन नहुने ।

तालिममा आर्थिकरूपमा विपन्न र सामाजिकरूपमा पछाडि परेका समूह जस्तै- महिला, दलित, मधेशी र जनजातिलाई विशेष प्राथमिकतामा राखिनेछ । तालिममा ६० प्रतिशत जिभेदमा परेका समूह र वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका घरपरिवारका सदस्यबाट सहभागी गराउनुपर्दछ ।

आवेदकको अन्तर्वार्ता पूर्व छनौट समितिका सदस्यलाई अन्तर्वार्ताका लागि छानिएकाहरूको नामसहितको छनौट सूची र अन्तर्वार्ताको अङ्गभारसहितको सूची उपलब्ध गराउनुपर्दछ । अन्तर्वार्ता गर्नुपूर्व छनौट समितिका सदस्यहरूलाई तालिम तथा रोजगार प्रदायकको तर्फबाट तोकिएको मुख्य व्यक्तिले अन्तर्वार्ताको प्रक्रियाको बारेमा अभिमुखीकरण गराउनु पर्दछ । अन्तर्वार्ताका क्रममा साथै परिणाम घोषणा गर्दा पनि निष्पक्षता कायम गर्नुपर्नेछ ।

जम्मा पूर्णाङ्कमध्ये, ६० प्रतिशत अङ्क माथि उल्लेख गरिएका आवेदकहरूको वर्ग/श्रेणीको आधारमा जस्तै- आर्थिक अवस्था, आप्रवासनको अवस्था, भौगोलिक विकटता र अन्य समावेशीकरणका आधार (विशेष समूह, दलित, एकल महिला, अपाङ्ग, एचआईभी सङ्क्रमित, टुहुरा, सडक बालबालिका आदि) मा छुट्याइएको छ र बाँकी ४० प्रतिशत अङ्क अन्तर्वार्ता क्रममा आवेदकको तालिमप्रतिको उत्प्रेरणा, प्रतिबद्धता, तालिम पछिको निरन्तरता र आचरणका लागि छुट्याइएको छ । सहभागीको छनौटका प्रक्रिया तथा अङ्गभार अनुसूची ४ र ५ मा दिइएको छ ।

६.२.४ सहभागी छनौटको नतिजा प्रकाशन

छनौट प्रक्रिया सम्पन्न भइसकेपछि सरोकारवाला सबैको सजिलै पहुँच हुने गरी सार्वजनिक स्थलमा नतिजा टाँस्नुपर्दछ । यसले तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था र सम्बन्धित उद्योगलाई सहभागी छनौटका लागि गरिएको प्रक्रियाको पारदर्शिता बढाउन तथा प्रक्रियाबाट छनौटमा हुन नसकेका सहभागीहरू र छनौट समितिबीचको द्वन्द्व कम गर्न सहयोग पुऱ्याउँछ ।

६.२.५ तालिम समूहको आकार/सङ्ख्या

प्रत्येक तालिम समूहमा २० जना औद्योगिक प्रशिक्षार्थीहरू हुनेछन् । तर व्यवसाय र गर्नुपर्ने कार्यको प्रकृति अनुसार प्रशिक्षार्थीको संख्या १५ देखि २० सम्मको हुनसक्ने भएतापनि प्रभावकारी सिकाइको लागि २० जना भन्दा बढी प्रशिक्षार्थीहरूको समूह बनाउन पाइने छैन । तालिम सञ्चालन भएको १० दिनभित्रमा मात्र कुनै सहभागीले तालिम छोडेमा प्रतीक्षा सूचीमा रहेका सहभागीलाई प्राप्त अङ्कको आधारमा उच्च अङ्क प्राप्त गर्ने व्यक्तिलाई तालिममा सहभागी गराउन सकिने छ । साथै, महिला सहभागीको कोटामा पुरुष सहभागी राख्न पाइने छैन । द्विपक्षीय सम्भौतामा उल्लेख भए बमोजिम तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले उद्योगहरूको कामको प्रकृति हेरेर महिलाको कोटा निर्धारण गर्नेछ ।

६.२.६ तालिम स्थलको प्रमाणीकरण

छनौट प्रक्रिया पूरा गरी सहभागी छनौटको नतिजा प्रकाशन पश्चात् तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था र सम्बन्धित उद्योगहरूले तालिम सञ्चालन गर्नका लागि चाहिने आवश्यक सामग्री सहितको तालिम स्थलको तयारी गर्नुपर्दछ । यस्तो तयारीमा तालिम शुरु तथा सकिने मिति, तालिमको लागि चाहिने कक्षाकोठा, प्रशिक्षकहरू, तालिमका लागि चाहिने आवश्यक कच्चा सामग्री, औजार तथा उपकरणहरू र सहभागीलाई तालिमका बेला उपलब्ध गराइने सेवा तथा सुविधाहरू पर्दछन् । यी सबै कुराको व्यवस्था भए नभएको हेल्भेटास नेपालका अनुगमन अधिकृतद्वारा सुनिश्चित गरी तालिम तोकिएको मितिमा शुरु गर्ने वा थप व्यवस्था गर्ने भन्ने कुराको जानकारी गराउनेछन् । तालिम स्थल अनुगमनको ढाँचा अनुसूची ६ मा दिइएको छ साथै तालिमपूर्वको सम्पूर्ण अनुगमन जाँचसूची अनुसूची ७ मा दिइएको छ ।

स्थलको प्रमाणीकरणभित्र निम्न कुरा पर्दछन्-

- तालिम शुरु हुने तथा सकिने मिति ।
- प्रशिक्षकको पहिचान र आवश्यक संख्या ।
- तालिम स्थलमा सौचालय पिउने पानी, प्राथमिक उपचार बाक्स र सुरक्षा सामग्री भए नभएको ।
- प्रयोग भई खेर जाने सामग्री र तालिम सामग्रीको व्यवस्थापन ।
- सम्बन्धित व्यवसायको पाठ्यक्रम, राष्ट्रिय व्यावसायिक सीप मापदण्ड र अन्य तालिम सामग्रीको व्यवस्थापन ।

६.३ तालिम सञ्चालन हुने चरण

एउटै व्यावसायिक पेशाका लागि छनौट भएका प्रशिक्षार्थीहरूलाई तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले व्यवस्थापन गरेको कक्षाकोठाभित्र मुख्य प्रशिक्षकले सहायक प्रशिक्षकको सहायतामा व्यावसायिक पेशा सम्बन्धी ज्ञानका साथसाथै केही व्यावहारिक ज्ञानको बारेमा जानकारी गराउने छन् । तालिमको पहिलो महिना प्रशिक्षार्थीहरूले औद्योगिक सुरक्षा, आधारभूत औजार तथा उपकरणको प्रयोग, आधुनिक प्रविधिमा आएको परिवर्तन, उद्योगमा उत्पादन हुने वस्तु, गुणस्तर नियन्त्रण प्रक्रिया, कच्चापदार्थ, वस्तु उत्पादन प्रक्रिया, कच्चापदार्थको भण्डारण, उत्पादित वस्तु, संस्थागत नीति तथा नियम सम्बन्धी ज्ञान हाँसिल गर्नेछन् । यो समयमा प्रशिक्षार्थीहरूले दिनको ६ घण्टाको दरले २५ दिनमा १५० घण्टा सैद्धान्तिक कक्षामा सहभागी हुनेछन् ।

सफलतापूर्वक सैद्धान्तिक कक्षा सकेपछि प्रशिक्षार्थीहरूलाई सीप सिकाइका लागि कार्यगत तालिममा सहभागी गराइनेछ । कार्यगत सिकाइको समयमा सहभागीहरूले थोरै भए पनि आम्दानी गर्ने छन् । यो बेला सम्बन्धित उद्योगले व्यवस्था गरेका कारिगरले प्रत्येक प्रशिक्षार्थीलाई सीप सिकाउन सहयोग गर्नेछन् । साथसाथै प्रशिक्षार्थीको प्रभाकारी सिकाइको लागि रोभिड प्रशिक्षकले पनि सहयोग गर्नेछन् । यसरी प्रशिक्षार्थीहरूले दिनको ६ घण्टाका दरले १५० दिनमा ७५० घण्टा कार्यगत तालिममा सहभागी हुनेछन् ।

६.३.१ तालिम अवधि

यस औद्योगिक सीप प्रशिक्षण तालिम जम्मा १५० तालिम दिन वा ६ महिना वा ९०० घण्टाको (दैनिक ६ घण्टा) हुनेछ । तालिममा पहिलो २५ दिन (१ महिना) सैद्धान्तिक कक्षा र १२५ दिन (५ महिना) कार्यगत तालिम सञ्चालन हुनेछ । उद्योगभित्र सिकाइने कार्यगत तालिममा रोभिड र कारिगर प्रशिक्षकले सहजीकरण गर्नेछन् ।

छ महिना तालिम सम्पन्न भए पश्चात् सम्बन्धित उद्योगहरूले प्रशिक्षित प्रशिक्षार्थीहरूलाई तोकिएको मापदण्ड अनुसारको पारिश्रमिक पाउने गरी सोही उद्योगमा रोजगारी उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय र तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थासँग भएको द्विपक्षीय सम्झौता बमोजिम यो कार्यक्रमको तालिम शुरु गर्नेदेखि लिएर तालिम सम्पन्न गरेको प्रतिवेदन बुझाउने सम्मको जम्मा अवधि १५ महिनाको हुनेछ ।

६.३.२ प्रशिक्षक र तालिमको लागि सम्पर्क व्यक्तिको व्यवस्थापन

फिल्डस्तरमा समग्र औद्योगिक प्रशिक्षार्थी तालिमको व्यवस्थापन गर्नको लागि तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले एकजना सम्पर्क अधिकृत नियुक्ति गर्नेछन् । सम्बन्धित तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले यस पुस्तिकामा उल्लेख भएअनुसारको दक्ष र योग्य प्रशिक्षकहरूको नियुक्ति गर्नुपर्दछ । यस्ता प्रशिक्षकहरूको दक्षता, क्षमता वा योग्यताको मूल्याङ्कन गर्ने मुख्य तीन आधारहरू हुनेछन्- (१) सम्बन्धित विषयमा अध्ययन गरेको प्रमाणपत्र, (२) प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम लिएको प्रमाणपत्र, र (३) कक्षा केन्द्रित प्रशिक्षण गर्दा प्रशिक्षार्थीहरूलाई बुझाउन र सन्तुष्ट बनाउन सक्ने क्षमता । यस प्रशिक्षण विधिमा चारजना प्रशिक्षक हुनेपर्छ । सैद्धान्तिक कक्षाका लागि प्रशिक्षार्थी र प्रशिक्षकको अनुपात १०:१ हुनेछ भने कार्यगत सिकाइको बेला प्रशिक्षार्थी र रोभिड प्रशिक्षकको अनुपात ६०:१ हुनुका साथै प्रशिक्षार्थी र कारिगरको अनुपात २०:१ हुनुपर्दछ । प्रशिक्षकको आधारभूत योग्यता र अनुभव निम्नानुसार हुनुपर्दछ :

(क) सम्पर्क अधिकृत

गुणस्तरीय सेवाहरू सञ्चालनको सुनिश्चिता, तालिम कार्यक्रमको समग्र व्यवस्थापन, समन्वय र सहकार्य, अनलाइन डाटाबेस प्रविष्ट र कार्यक्रमका गतिविधिहरूको रिपोर्टिङ गर्नको लागि तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले एकजना सम्पर्क अधिकृतको नियुक्ति गर्नुपर्दछ । उक्त अधिकृतले सहभागीहरूको हाजिरी तथा अन्य आवश्यक कागजातहरूको अभिलेखीकरणको जिम्मेवार हुनुका साथै प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद, राष्ट्रिय सीप परीक्षण समिति, सरोकारवाला उद्योग, प्रशिक्षक, सहयोगी संस्था, सहभागी र अन्य सरोकारवाला निकायसँगको समन्वय र सहकार्य गर्दै पुलकोरूपमा काम गर्नको लागि पनि उत्तिकै जिम्मेवार हुनेछ । त्यसैगरी समृद्धि हेल्भेटास तथा समृद्धि आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयले माग गरेको बेलामा आवश्यक सूचनाहरू उपलब्ध गराउनु, सरोकारवाला र सहभागी बीचमा कुनै असमझदारी उत्पन्न भएमा त्यसको निराकरण गर्नु वा समयमै सम्बन्धित पक्षलाई जानकारी गराउनु ,

सहभागीलाई क्यारियर मार्गनिर्देश गर्नु र प्रशिक्षित प्रशिक्षार्थीलाई रोजगारीमा सहभागी गराउनु जस्ता जिम्मेवारी पनि सम्पर्क व्यक्तिको हुनेछ । सम्पर्क अधिकृतको योग्यता र अनुभव निम्नानुसार हुनुपर्नेछ ।

- कुनै पनि विषयमा स्नातक तह उत्तीर्ण गरेको हुनुपर्नेछ । स्नातकोत्तर उत्तीर्णलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।
- सम्बन्धित क्षेत्रमा (तालिम सञ्चालन, सरोकारवालासँगको समन्वय, तालिम सञ्चालनको कार्ययोजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र तथ्याङ्कको खोज तथा विश्लेषण) कम्तीमा पनि ५ वर्षको कार्यानुभव भएको । यस बाहेक कम्तीमा २ वर्ष औद्योगिक क्षेत्रमा काम गरेको अनुभव हुनुपर्ने ।
- औद्योगिक प्रशिक्षार्थी सीप तालिमको बारेमा अनुभव भएको वा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग सहकार्य तथा साभेदारीमा कार्य गरेको कार्यानुभव भएको
- प्रशिक्षक प्रशिक्षण, व्यवस्थापन सीप, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र वृत्ति परामर्श आदि सम्बन्धी तालिम लिइएकालाई विशेष ग्राह्यता दिइनेछ ।

(ख) मुख्य प्रशिक्षकको योग्यता

मुख्य प्रशिक्षक तालिमको सुरुका २५ दिनसम्म सैद्धान्तिक कक्षाको लागि जिम्मेवार हुनेछन् । मुख्य प्रशिक्षक सैद्धान्तिक कक्षाको लागि जिम्मेवार हुने भएकाले तल उल्लेख गरेबमोजिमको योग्यता हुनुपर्नेछ ।

- प्राविधिक एसएलसी वा प्राविधिक डिप्लोमा वा सम्बन्धित पेशामा तह-२ उत्तीर्ण गरी सोही क्षेत्रको व्यावसायिक तालिम सञ्चालनमा २ वर्षको कार्य अनुभव भएको हुनुपर्ने छ ।
- तीन जना प्रशिक्षकहरू (मुख्य, रोभिड र कारिगर) मध्ये १ जना प्रशिक्षकले अनिवार्य प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम लिएको हुनुपर्नेछ ।

तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरूले प्राविधिक प्रस्तावनामा सूचीकृत गरेको प्रशिक्षकहरूको सूचीबाट मुख्य प्रशिक्षक परिचालन गर्नुपर्नेछ । यदि कुनै कारणवस प्रस्तावनामा उल्लेख गरिएका प्रशिक्षक परिचालन नगरी अर्को व्यक्ति परिचालन गर्नुपरेमा यसो गर्नुको पर्याप्त कारण खुलाई हेल्भेटास अन्तर्गतका सम्बन्धित प्रादेशिक संयोजकबाट पूर्व स्वीकृति लिनुपर्नेछ । यदि कुनै व्यावसायिक पेशाको प्राविधिक व्यावसायिक तालिम प्रतिष्ठानसँग तह-२ नभएको खण्डमा तह-१ उत्तीर्ण गरी सम्बन्धित व्यावसायिक पेशामा कम्तीमा ५ वर्षको कार्यानुभव भएको व्यक्तिलाई मुख्य प्रशिक्षकको जिम्मेवारी दिन सकिनेछ । त्यसैगरी राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिसँग कुनै तालिम विषयको कुनै पनि तह नभएको खण्डमा सम्बन्धित व्यावसायिक पेशामा ७ वर्षको कार्य अनुभव भएको व्यक्तिलाई हेल्भेटास नेपालका सम्बन्धित प्रदेश संयोजकबाट पूर्व स्वीकृति लिई मुख्य प्रशिक्षकको रूपमा परिचालन गर्न सकिनेछ ।

(ग) रोभिड प्रशिक्षकको योग्यता

सैद्धान्तिक कक्षाको प्रशिक्षण पश्चात् कार्यगत तालिमको १२५ दिन (५ महिना) को लागि केही मुख्य प्रशिक्षकलाई रोभिड प्रशिक्षकको रूपमा परिचालन गर्न सकिनेछ। यदि केही गरी मुख्य प्रशिक्षकलाई रोभिड प्रशिक्षकको रूपमा परिचालन गर्न नसकेको खण्डमा तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरूले सम्बन्धित उद्योगसँगको सहकार्यमा तोकिएको मापदण्ड अनुसारको रोभिड प्रशिक्षकको नियुक्ति गर्न सक्नेछन् । रोभिड प्रशिक्षक आवश्यकता अनुसार उद्योगहरूको भ्रमण गर्दै कारिगर र सहभागीहरूको प्रभावकारी सिकाइको लागि जिम्मेवार हुनेछन् । एकजना रोभिड प्रशिक्षकले सम्पर्क अधिकृतसँगको सहकार्यमा ३ वटा तालिम समूहलाई (६० जना प्रशिक्षार्थी) प्राविधिक सहयोग पुऱ्यानुपर्नेछ । रोभिड प्रशिक्षकले

प्रत्येक २ महिनामा सहभागीहरूको सिकाइको बारेमा बुझ्नका लागि कार्य सम्पादन समीक्षा कक्षाको सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

(घ) कारिगर सहायक प्रशिक्षक सम्बन्धित उद्योगमा सोही पेशामा ५ वर्षदेखि निरन्तररूपमा कार्य गरिरहेको प्राविधिकलाई कारिगरको रूपमा परिचालन गर्न सकिने छ । एकजना कारिगरले ५ महिनासम्म एउटा मात्र तालिम समूह (२० जना प्रशिक्षार्थी) परिचालन गर्नुपर्नेछ। माथि उल्लेख गरेअनुसार तालिमको पहिलो १ महिना या २५ दिनसम्म कारिगरले सहायक प्रशिक्षकको रूपमा काम गर्न सक्नेछन् । कारिगर मुख्य वा रोभिड प्रशिक्षकसँगको सहकार्य र समन्वयमा उद्योगभित्र सञ्चालन हुने औद्योगिक प्रशिक्षार्थी तालिमको सम्पूर्ण योजना तथा व्यवस्थापनका लागि पूर्ण जिम्मेवार रहनुका साथै सहभागीहरूको अभिलेखीकरण गर्ने, निर्देश गर्ने, कोचिड गर्ने र सहभागीको सिकाइमा भएको प्रगतिका लागि पनि उत्तिकै जिम्मेवार हुनेछ । कारिगरले कार्यगत सिकाइको बेलामा सहभागीहरूको कार्य सम्पादनको मूल्याङ्कन गरेर आवश्यकता अनुसार सहभागीहरूको सिकाइलाई अझ प्रभावकारी बनाउने जिम्मेवारी कारिगरको हुनेछ ।

६.३.३ सहभागीका लागि सेवा सुविधाहरू

तालिमका लागि छनोट भएका प्रशिक्षार्थीहरूले सैद्धान्तिक कक्षाको २५ दिनसम्म दैनिक खाजाको सुविधा (रु. १०० बराबरको) पाउनेछन् । यी खर्चहरू समृद्धि आयोजना र तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरूसँग गरिएको द्विपक्षीय सम्झौतामा उल्लेख गरिए अनुसार सहभागीहरूको उपस्थिति र वास्तविक खर्चको आधारमा तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरूलाई परिपूर्ति गरिने छ । यसका अलावा तालिम सञ्चालन गर्ने उद्योगहरूले ५ महिनाको कार्यगत तालिमको समयमा सहभागीहरूलाई नेपाल सरकारले तोकेबमोजिमको प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

तालिमस्थलको भौतिक सुविधा तालिमको अर्को महत्वपूर्ण पाटो हो । तालिम शुरु गर्नुपूर्व तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरू/साभेदार उद्योगहरूले तालिम सञ्चालन गर्ने उद्योगहरूमा आधारभूत सुविधाहरू जस्तै- शौचालय, शुद्ध पिउने पानी, प्राथमिक उपचार, आधारभूत सुरक्षा सामग्री आदि रहेको सुनिश्चितता गर्नुपर्छ । यस्तो सुविधाहरू उद्योगको प्रकृति र वस्तु विशेष र स्थानीय परिस्थिति अनुसार फरक-फरक हुन सक्दछन् । तसर्थ अनुगमनमा जाने कर्मचारीले तालिम हलको अवस्था, पर्याप्त ठाउँ, फर्निचरको व्यवस्था, हावा र प्रकाश छिर्ने भ्याल भएको साथै प्रयोगात्मक अभ्यासका लागि प्रयोग हुने ठाउँ भए नभएको पनि सुनिश्चित गर्नुपर्दछ ।

६.३.४ तालिम सामग्री

तालिम अवधिको ६ महिनासम्म तालिम सामग्री, सिकाइ सामग्री सहित औजार उपकरण र उपभोग्य सामग्रीहरूको प्रयोग गर्नुपर्दछ । कुन र कस्ता सामग्री कति मात्रामा चाहिन्छ, भन्ने कुरा सम्बन्धित विषयको पाठ्यक्रम वा निर्देशिकामा उल्लेख गरेबमोजिम हुनुपर्नेछ । प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदले विकास गरी लागू गरेका सबै व्यवसाय/क्षेत्रका पाठ्यक्रम नै तालिमका लागि मुख्य निर्देशित सामग्री हुन् । सैद्धान्तिक कक्षा सञ्चालन गर्दा प्रशिक्षकसँग सम्बन्धित पेशाको पाठ्यक्रम, तालिम निर्देशिका वा नोट हुनैपर्छ र तिनलाई नै तालिम सामग्रीका रूपमा प्रयोग गर्नुपर्दछ ।

यदि कुनै कारणवस सम्बन्धित विषयको पाठ्यक्रम, निर्देशिका उपलब्ध नभएको खण्डमा प्रशिक्षकले आयोजनाले विज्ञसँगको परामर्शमा तयार पारेको पाठ्यक्रमको आधारमा कक्षा सञ्चालन गर्नुपर्दछ । तालिम सञ्चालन गर्ने उद्योगले आफ्नो उद्योगमा आवश्यक भएका थप सीपलाई पनि पाठ्यक्रम मै समेटेर अतिरिक्त विषयवस्तु सिकाउन सक्नेछन् । यसरी आयोजनाले तयार पारेको पाठ्यक्रमलाई प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदबाट औपचारिकता प्रदान गर्नको लागि तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाहरूले हेल्भेटास नेपालको सहयोगमा पहल गर्नुपर्नेछ । आयोजनाले विकास गरेका अन्य पाठ्यसामग्रीहरू पनि तालिमका क्रममा प्रयोग गर्न सकिनेछ । सैद्धान्तिक कक्षाका लागि केही विषयका पाठ्यक्रम र जटिलतालाई ध्यानमा राखी प्रशिक्षकले सहभागीहरूलाई हाते सामग्री वा सन्दर्भ सामग्री पनि वितरण गर्नुपर्ने आवश्यकता

हुनसक्छ । यही समयमा औजार उपकरण र उपभोग्य सामग्रीहरूको उपलब्धता र प्रत्येक सहभागीहरूले प्रयोग गर्न पाए नपाएको सुनिश्चितता गर्न उतिकै महत्वपूर्ण हुन्छ ।

अनुगमनमा जाने कर्मचारीहरूले पनि तालिमको विषय, पाठक्रम र व्यावसायिक सीपले निर्दिष्ट गरेअनुसारका तालिम सामग्रीको पर्याप्तता र तिनको प्रयोग भए नभएको निरीक्षण गर्नुपर्दछ । सहभागीहरूको सिकाइ प्रभावकारी भए नभएको बुझ्नका लागि पनि यो अनुगमन महत्वपूर्ण हुन्छ ।

६.३.५ प्रशिक्षक र प्रशिक्षार्थीहरूको नियमित उपस्थिति

कक्षामा नियमित र तोकिएको समयमा उपस्थित हुनु गुणस्तरीय तालिमका लागि निकै महत्वपूर्ण हुन्छन् । पहिलो सरोकार भनेको तालिम तोकिएको मितिमा सुरु भयो भएन भन्ने हो भने अर्को, तालिमका लागि भर्ना भएका सबै प्रशिक्षार्थीहरू तालिम शुरु भएको पहिलो दिनदेखि नै सहभागी भएका छन्/छैनन् भन्ने हो । यदि कुनै सहभागी तालिममा १० दिन भन्दा बढी ढिला आएमा वा अनुपस्थित रहेमा र त्यसको उचित कारण सहित निवेदन आएमा त्यस्ता सहभागीलाई तालिममा नियमित गर्न सकिनेछ तर कोही सहभागी १० दिन भन्दा पनि बढी अनुपस्थित रहेमा त्यस्ता सहभागीलाई तालिममा नियमित सहभागीकोरूपमा गणना गर्न पाइने छैन ।

तालिमको गुणस्तर कायम रहेको कुरा प्रशिक्षक र प्रशिक्षार्थीहरू समयमै र नियमित रूपमा कक्षामा उपस्थित छन् वा छैनन् भन्ने कुराबाटै त्यो कति प्रभावकारी भयो या भएन औँल्याउन सकिन्छ । तालिमका सत्रहरू निश्चित दिनका हुन्छन् । कुनै कारणवश केही सत्र छुटेमा त्यसको सट्टा भर्ना र कक्षावाहेक अन्य फुर्सदको समयमा पनि त्यसलाई समेट्ने कुरा गुणस्तर कायम राख्नका लागि एकदमै महत्वपूर्ण हुन्छ । अनुगमनमा जाने कर्मचारीहरूले प्रशिक्षार्थी र प्रशिक्षकहरू तालिम कक्षामा नियमित र तोकिएको समयमा उपस्थित छन् र तालिम अवधिभरी उपस्थित थिए भन्ने कुरालाई ख्याल राख्नुपर्छ । प्रशिक्षक र प्रशिक्षार्थीहरू कूल तालिम अवधिको ९० प्रतिशत दिन उपस्थित हुनैपर्छ । तर हेल्भेटास नेपालले गर्ने चारपटकको अनुगमनमा यदि कुनै प्रशिक्षार्थी लगातार तीनपटकसम्म अनुपस्थित भएको पाइएमा उक्त प्रशिक्षार्थीलाई सहभागीकोरूपमा गणना गरिने छैन ।

६.३.६ पाठ्य योजना र लगबुक व्यवस्था

प्रशिक्षकहरूलाई प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम अवधिमा तालिम सत्रलाई व्यवस्थित र योजनाबद्ध बनाउनका लागि दैनिक पाठयोजना, लगबुक बनाइ प्रयोग गर्ने कुरा सिकाइन्छ । तसर्थ, प्रत्येक तालिमस्थलमा पाठयोजना र लगबुक राख्नु अनिवार्य छ । यो कुरा अनुगमनका क्रममा प्रमाणीकरण पनि गरिन्छ । त्यसैगरी, पाठ्यक्रमले निर्धारण गरेको अध्यायको प्रशिक्षण सकिएपछि सो अध्यायबारे प्रशिक्षार्थीको परीक्षा लिनका लागि उत्प्रेरित गरिनेछ । दैनिक पाठयोजना र लगबुकका लागि मुख्य प्रशिक्षक र कारिगर जिम्मेवार हुनेछन् । तालिम स्थलमा आगन्तुक पुस्तिका पनि राख्न आवश्यक छ किनभने विभिन्न अवसरमा विभिन्न व्यक्तिहरूले गर्ने भ्रमणहरूबाट तालिमका लागि प्राप्त हुने सल्लाह/सुझावहरू पनि अभिलेखीकरणका लागि महत्वपूर्ण हुन्छन् । पाठयोजना र लगबुकका नमूनाहरू अनुसूची १० र ११ मा दिइएको छ । त्यस्तैगरी तालिम अवधिमा गरिने समग्र अनुगमनको जाँचसूची अनुसूची १२ मा दिइएको छ ।

६.३.७ तालिमको ब्यानर र फ्याक्ट सीट

उद्योगहरूले अनिवार्य रूपमा तालिमको ब्यानर तालिमस्थलमा राख्नुपर्नेछ ताकि सबै मानिसहरूले तालिमबारे जानकारी पाउन सकून् । प्रत्येक तालिमस्थलमा तालिम सम्बन्धी मुख्य सूचनाहरू तालिमको नाम, सुरु हुने मिति, अन्त्य हुने मिति, सहभागी सङ्ख्या, तालिमका सेवा सुविधाहरू, प्रति व्यक्ति तालिम खर्च आदि समेटिएको जानकारी समेटिएको फ्याक्ट सीट भण्डार्याउनु पर्नेछ । फ्याक्ट सीट पारदर्शीता प्रवर्द्धनको मुख्य औजार हो । यसले तालिम अवलोकन/निरीक्षणका लागि आउनेहरू र सहभागीहरूलाई जानकारी तथा सूचना प्रदान गर्छ । तालिम सम्बन्धी ब्यानरको नमूना अनुसूची ८ मा दिइएको छ ।

६.४ तालिम पश्चातका क्रियाकलापहरू

यो औद्योगिक प्रशिक्षार्थी तालिमको अन्तिम चरण हो। यो चरणमा सीप परीक्षणका लागि तयारी, तालिमका सहभागीहरूलाई प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने, रोजगारीका लागि सहजीकरण र वृत्ति विकास मार्गदर्शन गर्ने जस्ता कार्यहरू पर्दछन्।

६.४.१ वृत्ति विकास मार्गदर्शन

वृत्ति विकास वा वृत्ति मार्गदर्शन समग्र तालिमको मुख्य अभिन्न हिस्सा हो। यो सत्र तालिमको दौरानमा रोभिड प्रशिक्षकले तालिम अवधिको जुनसुकै बेलामा गर्न सक्नेछन्। विशेष गरेर यो सत्र तालिमको समिक्षा गरेको बेलामा रोभिड प्रशिक्षकले गर्न सक्नेछन्। यस सत्रलाई अझ प्रभावकारी बनाउनका लागि तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरूले यस विषयका विशेषज्ञहरको परिचालन गरेर पनि वृत्तिविकास मार्गदर्शन र प्रशिक्षार्थीहरू सहभागी भएको विषयमा भएका अवसरको बारेमा जानकारी गराउन सक्नेछ। यस कार्यको लागि रोभिड प्रशिक्षकको सहयोगमा सम्पर्क अधिकृत जिम्मेवार हुनेछन्।

६.४.२ सीप परीक्षण र प्रमाणीकरण

यो कार्यक्रमले प्रशिक्षार्थीहरूको सीप परीक्षणलाई अनिवार्य गरेको छ। सबै प्रशिक्षार्थीहरूले राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिले लिन न्यूनतम तह-१ को सीप परीक्षणमा सहभागी हुने अपेक्षा गरेको छ। आयोजनाले सीप परीक्षणमा कम्तीमा ९५ प्रतिशत प्रशिक्षार्थीहरू सहभागी हुने र कम्तीमा ९० प्रतिशतले सीप परीक्षा उत्तीर्ण गर्ने कुरालाई विशेष जोड दिएको छ। तालिम सम्पन्न भएलगत्तै सीप परीक्षण गराउनु पर्नेछ।

सीप परीक्षण गर्नका लागि तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरूले राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिका लागि आवश्यक पर्ने सबै प्रक्रियाहरू (आवेदन पेश गर्ने, हरेक प्रशिक्षार्थीका लागि लाग्ने शुल्क जम्मा गर्ने, सीप परीक्षण गर्ने मिति र स्थानबारेमा यकिन गर्ने) पूरा गरेको हुनुपर्नेछ। सीप परीक्षणको योजनाबारे हेल्भेटास नेपालका प्रादेशिक कार्यालयलाई पूर्व सूचना दिनुपर्नेछ। समृद्धि आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयले सीप परीक्षणमा सहभागी प्रशिक्षार्थीहरूको सीप परीक्षण गर्दा लागेको वास्तविक खर्चको सोधभर्ना गर्नेछ। यस्तो सोधभर्ना दोस्रो वा तेस्रो किस्तासँगै गरिनेछ। यदि आवेदन दिएकामध्ये थोरै सङ्ख्यामा मात्र सीप परीक्षणमा उपस्थित भएमा ती किन अनुपस्थित भए त्यसको चिन्तबुभदो जवाफ हुनुपर्नेछ। आवेदन गरेका तर सीप परीक्षणमा पाँच प्रतिशतभन्दा बढी सहभागीहरू उपस्थित नभएको खण्डमा उक्त रकमको सोधभर्ना आयोजनाले गर्नेछैन। सीप परीक्षणमा सफल भएका सहभागीहरूको प्रमाणपत्र वितरण गरेको प्रमाण सम्बन्धित तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरूले आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयमा भुक्तानीको किस्ता माग गरेसँगै बुझाउनु पर्नेछ।

यसरी सञ्चालन गरिने तालिममा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदले विकास गर्ने पाठ्यक्रम र राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिले विकास गर्ने राष्ट्रिय व्यावसायिक सीप मापदण्ड उपलब्ध नभएको खण्डमा तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरू र साभेदार उद्योगहरूको संयुक्त पहलमा सहभागीहरूको अन्तिम आन्तरिक परीक्षा गरी तालिम सम्पन्न गरेको प्रमाणपत्र वितरण गर्नुपर्नेछ। प्रमाण पत्रको ढाँचाबारे हेल्भेटास नेपालसँग परामर्श गरी अन्तिम रूप दिन सकिनेछ। सीप परीक्षण परीक्षाको अवलोकन जाँचसूची अनुसूची १३ मा दिइएको छ।

६.४.३ रोजगार पदस्थापनका लागि सहजीकरण

यस चरणमा सहभागीहरूलाई उद्योगमा काम गर्न पठाउनु अघि उद्योगमा आधारित सिकाइ प्रक्रिया, कार्यगत संस्कृति, सहभागीहरूले गर्नुपर्ने अपेक्षित व्यवहार, कार्यगत स्वच्छता, स्वास्थ्य तथा सुरक्षा र उद्योगबाट प्राप्त हुन सक्ने सेवा र सुविधाको बारेमा जानकारी गराइनेछ। तालिम पश्चात् तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरूले तालिम सम्पन्न गरेका सहभागीहरूलाई तोकिएको सेवा सुविधा पाउन सक्ने गरी रोजगारीमा लगाउनु आवश्यक छ। आयोजनाले ९५ प्रतिशत सहभागीहरूले तोकिएको सेवा सुविधा सहितको रोजगारीमा सहभागी हुने अपेक्षा राखेको छ। यद्यपि यस तालिममा तालिम शुरु हुनुभन्दा अगाडि गरिएको त्रिपक्षीय सम्झौतामा रोजगारीको निरन्तरताको उल्लेख गरिएको छ। तालिम सकिनु भन्दा अगाडि सम्ममा तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरूले सम्बन्धित उद्योग र सहभागीहरूसँग सो कुराको सुनिश्चितता

गर्नका लागि निरन्तर अनुगमन गर्नुपर्ने हुन्छ । अनुगमनका बेला अनुगमनकर्ताले त्रिपक्षीय सम्झौताको पालना भएको कुराको सुनिश्चितता गर्नेछन् ।

६.४.४ आय प्रमाणीकरण वा मापन

आयोजनाले नतिजामा आधारित भुक्तानी प्रणालीलाई परिकल्पना गर्नुका साथै अवलम्बन पनि गरेको छ । यसको अर्थ, तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था सेवा प्रदायकोरूपमा न्यूनतम ६ महिना रोजगारीमा रहेको प्रमाण पेश गरेमा थप प्रोत्सहान रकमका लागि योग्य ठहरिनेछ । यसमा यो पनि आवश्यक छ कि त्यस्ता उपलब्ध भएका रोजगारीले सफलता दर गणना गर्न आयोजनाले तोकेको आम्दानीको सीमा सुनिश्चित गर्नुपर्दछ । यसकारणले तालिम पश्चात तोकिएको आम्दानीको सीमा सहितको रोजगारीको अनुगमन आयोजनको एउटा मुख्य क्रियाकलापभित्र पर्दछ ।

सहभागीहरूले तालिम पश्चात ६ महिनाको अवधिमा प्राप्त गर्ने आम्दानीको स्थिति सम्बन्धित उद्योगहरूले उपलब्ध गराउने रोजगारसँग सम्बन्धित कागजात वा स्थानीय तवरमा गरिने भौतिक प्रमाणीकरणको आधारमा मात्र गणना गरिनेछ । आयोजनाले नेपाल सरकारले श्रम ऐन २०७४ ले तोकेको न्यूनतम औषत मासिक आम्दानी रु १३४५० लाई नै न्यूनतम आम्दानीको सीमा मानेको छ । सहभागीले तालिम सकिएको ६ महिनाभित्रमा न्यूनतम रु ८०,७०० कमाए मात्र लाभदायक आम्दानी गरेको मानिने छ । सहभागीहरूले प्राप्त गर्ने नगदलाई मात्र यसमा गणना गरिन्छ अन्य कुनै प्रकारका सुविधालाई यसमा समावेश गरिदैन ।

सम्झौतामा उल्लेख गरिए अनुसार तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाहरूले अन्तिम रोजगारी र आयको मापन र प्रतिवेदन अनलाईन डाटावेसबाट गर्नुपर्ने छ ।

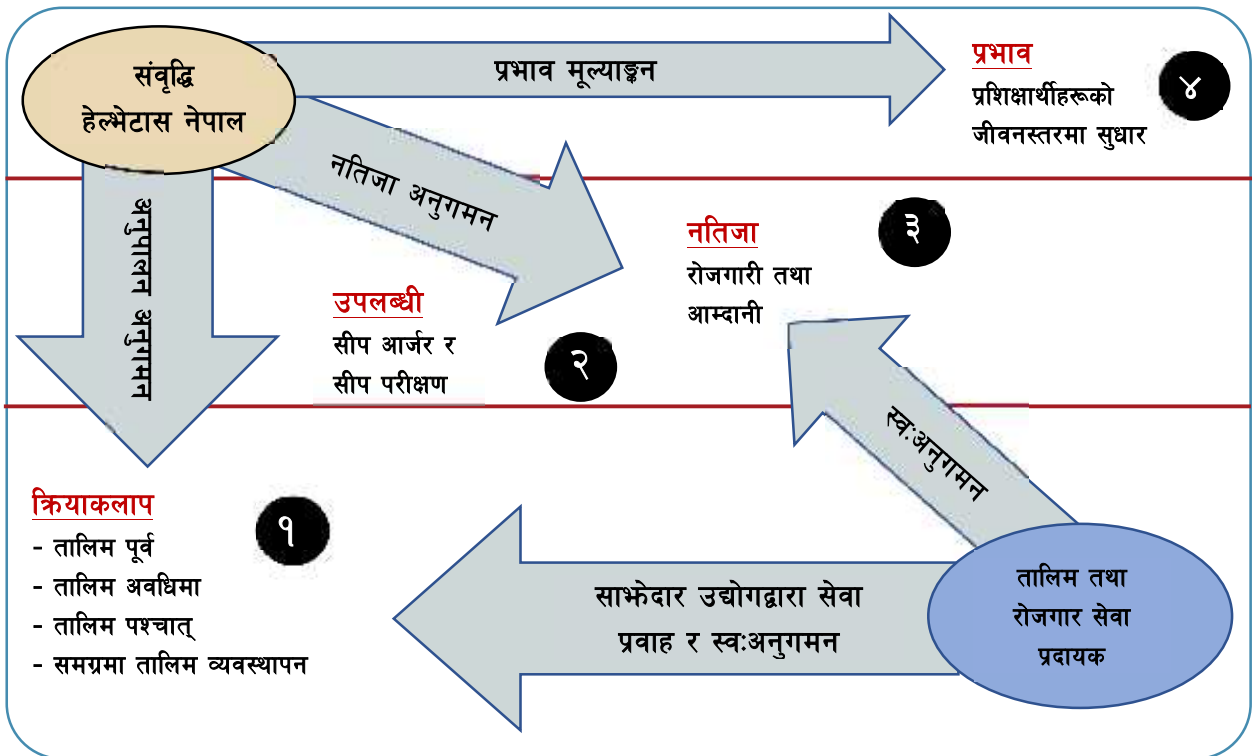
७. अनुगमनको ढाँचा र गुणस्तर सुनिश्चितताका लागि अपनाइने प्रक्रियाहरू

तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्था र साभेदार उद्योगले कायम गरेको सेवाहरूको गुणस्तर प्रत्यक्ष रूपमा रोजगारी र त्यसको सफलताको दरसँग जोडिन्छ। तथापि अनुगमनका लागि हेल्भेटास नेपालका अनुगमन कर्मचारीहरूको प्रमुख भूमिका रहनेछ। तर प्रारम्भिक तहको अनुगमन र प्रगतिको जानकारी तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाले तिनका आफ्नै आन्तरिक प्रणालीमार्फत् गर्नेछन्। तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्था (औद्योगिक प्रशिक्षणसँग सम्बन्धित मात्र) र साभेदार उद्योगसँग सम्बद्ध अनुगमनमा कार्यरत कर्मचारीहरूको क्षमता बढाउनका लागि समृद्धि आयोजनाले विभिन्न अवसरमा अभिमुखीकरण गोष्ठी वा तालिमको आयोजना गर्दछ। यसले प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू कसरी कार्यान्वयन गर्ने र सोको अनुगमन कसरी गर्ने भनी बुझ्न सहयोग गर्छ। यस्तो अभ्यासले अन्ततः अनुगमन र प्रमाणीकरणबारेको बुझाइलाई त अभिवृद्धि गर्छ नै साथै आयोजना र तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाबीच गरिएको सम्झौता बमोजिमका जिम्मेवारी पालना गर्न पनि सहयोग गर्नेछ।

७.१ अनुगमनको ढाँचा

आयोजनाको समग्र नतिजा श्रृङ्खलाभिन्न तालिमका विभिन्न चरणमा पालना गर्नुपर्ने कुराहरू र समग्र नतिजाको अनुगमन पर्छन्। तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाहरू साभेदार उद्योगको सहकार्यमा नै तालिमको गुणस्तर कायम राख्न पहिलो तहको अनुगमनका लागि जिम्मेवार हुन्छन्। तालिमबाट प्राप्त उपलब्धि र नतिजा हासिल गर्न पनि तालिम प्रदायक संस्था नै जिम्मेवार रहन्छन्। तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाहरूले गरेका अनुगमनबाट प्राप्त सूचना/तथ्याङ्कका आधारमा समृद्धि आयोजनाले आफ्ना क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने भएकाले आयोजनाले तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थासँग गरिएको सम्झौता बमोजिम गुणस्तरका सूचकहरू पालना भए नभएको हेर्न र अपेक्षित नतिजाको सुनिश्चितता गर्न नतिजा अनुगमन पनि गर्छ।

चार्ट २: तालिम अनुगमन ढाँचा

७.२ गुणस्तर सुनिश्चिताका मापकहरू

यस पुस्तिकाले परिणामको लागि जिम्मेवार कारकहरूको संरचना निर्माणमा सहयोगको अपेक्षा गरेको छ। गुणस्तरका प्रमुख कारकहरूमा अद्यावधिक तालिम पाठ्यक्रम, प्रशिक्षणको व्यवस्था, आन्तरिक अनुगमन सम्बन्धित तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाको गुणस्तर मापन प्रणाली, स्रोतहरूको उचित परिचालन र साभेदार उद्योगहरूको प्रशिक्षण र रोजगारीका लागि समर्पित संलग्नतालाई मानिन्छ। हेल्भेटास नेपालले सेवा प्रदायक र प्रमुख सरोकारवालाहरूलाई यस प्रकृत्यामा प्रभावकारी रूपमा सञ्चार गर्दछ। गुणस्तर कायम गर्नका लागि विभिन्न पक्षबीच समझदारी कायम गरिनेछ। प्रशिक्षण सुरु हुनुभन्दा अघि तालिमस्थल प्रमाणीकरण हुनेछ। तालिम अनुगमन र स्थलगत प्रतिक्रिया बारम्बार दिइनेछ। प्रशिक्षक र कारिगरको क्षमता अभिवृद्धि, सेवा प्रदायक र साभेदार उद्योगबीच आवधिक समीक्षा बैठक बीच-बीचमा आयोजना गरिनेछ। प्राथमिक तहको अनुगमन र प्रगति प्रतिवेदन सेवा प्रदायकद्वारा आयोजनाले गरेको निर्धारित फारम र ढाँचामा गरिएको हुनुपर्दछ। गाउँ/नगरपालिका, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद र आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय जस्ता मुख्य सरोकारवालाहरूले कार्यक्रमहरूको निरीक्षण गर्नेछन्। कार्यक्रमको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न आयोजनाले निम्न कुराहरू हुनुपर्ने परिकल्पना गरेको छ :

- कार्यशालामा आधारित औद्योगिक प्रशिक्षण अभ्यासमा ८०% भन्दा बढी प्रशिक्षण समय कार्यगत सीपको अभ्याससँग सम्बन्धित हुनुपर्नेछ। यसले सोही पेशामा निरन्तर कामका लागि चाहिने आवश्यक कामको अनुभव सुनिश्चित गर्दछ।
- सम्बन्धित तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाबाट समग्र रूपमा प्रशिक्षणको निरीक्षण गर्नका लागि तोकिएको व्यक्ति र रोभिड प्रशिक्षकहरूको परिचालन हुनुपर्नेछ।
- सुरुको एक महिना अघिमा मुख्य र सह-प्रशिक्षकहरूद्वारा पाठ्यक्रममा आधारित पर्याप्त सैद्धान्तिक र प्रयोगात्मक प्रशिक्षण हुनुपर्नेछ।
- बजार वा उद्योगहरूमा अत्यधिक माग गरिएको प्रविधिहरू समावेश गर्दै संशोधित र अद्यावधिक प्रशिक्षण पाठ्यक्रम र तालिम पुस्तिकाको प्रयोग गरेको हुनुपर्दछ।
- उपलब्ध र आवश्यक अन्य पाठ्यसामग्रीको पर्याप्त मात्रामा प्रयोग गर्ने र व्यावहारिक/प्रयोगात्मक कक्षाका लागि खपत हुने उपकरण, औजार र खपत सामग्रीको तथा आवश्यकता अनुसार सन्दर्भ सामग्रीको सकेसम्म धेरै प्रयोग गराउनु पर्दछ।
- राष्ट्रिय सीप परीक्षण समिति/प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदबाट सीप परीक्षणको प्रावधान वा प्राविधिक विज्ञहरूबाट आन्तरिक सीप परीक्षण पनि तालिमको गुणस्तर प्रतिबिम्बित गर्ने सूचक हुनेछ।
- हेल्भेटास नेपालका कार्यक्रम अधिकृत वा अनुगमन अधिकृतहरूबाट नियमित सुपरिवेक्षण, अनुगमन र अनलाइन डाटावेस प्रणाली मार्फत् प्रगति र गुणस्तरको प्रतिवेदन र सुधारका लागि समयमै सल्लाह तथा सुझाव दिने।
- आयोजनासँग तालिमका सहभागीको प्रत्यक्ष पहुँच बढाइनेछ। यसका लागि गुनासो सुन्ने संयन्त्र र पैसा नलाग्ने नम्बरको माध्यमबाट तालिमको गुणस्तर सम्बन्धी र अन्य गुनासो आयोजनासम्म पुऱ्याइनेछ र तिनको सम्बोधन गरिनेछ।

यसका अलावा समृद्धि आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय, नेपाल सरकार/उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ती मन्त्रालय, हेल्भेटास नेपाल केन्द्रिय कार्यालय, कृषि विकासका लागि अन्तराष्ट्रिय कोष (आईएफएडी) र सम्बन्धित सरकारी निकायहरू जस्तै- गाउँपालिका/नगरपालिकाका सदस्य वा तिनका प्रतिनिधि, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदका प्रतिनिधिले पनि कार्यक्रमको निगरानी र मार्गदर्शन सुनिश्चित गर्दै कार्यक्रमको गुणस्तर कायम गर्ने कुरामा सल्लाह सुझाव दिन सक्नेछन्।

८. तालिम अनुगमन कार्यविधि

हेल्भेटास नेपालबाट उपलब्ध हुने प्राविधि सहयोग अरू आयोजनाको भन्दा यसकारण फरक छ कि यसले 'नतिजामा आधारित भुक्तानी प्रणाली' को अवधारणालाई प्रवर्द्धन गर्दछ। यस आयोजनासँगको साभेदारीमा तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाले कम्तिमा तालिम पश्चात् छ महिनासम्म प्रशिक्षार्थीलाई रोजगारीमा जोडेको प्रमाण उपलब्ध गराएपछि मात्र सम्भौतामा उल्लेख गरिएका सबै प्रोत्साहन रकम पाउँनेछन्। यस्तो रोजगारी गणना गर्दा प्रशिक्षार्थीले तोकिएको आम्दानी पूरा गरेपछि मात्र रोजगारीको सफलताको दरमा गणना गरिन्छ। श्रम बजार वा सम्बन्धित उद्योगको मागलाई सम्बोधन गर्नेगरी तालिमको गुणस्तर सुनिश्चित भएपछि मात्र रोजगारीको लक्ष्य प्राप्तमा पुग्न सकिन्छ। त्यसैले आयोजनाले चुस्त अनुगमन पद्धतिको परिकल्पना गरेको छ। यसमा प्रक्रिया अनुगमन र नतिजा अनुगमन दुवैको सन्तुलन हुन्छ।

औद्योगिक प्रशिक्षण तालिमका सबै चरणहरूमा (तालिम अधि, तालिम अवधिमा र तालिम सम्पन्न भएपछि) अनुगमन गर्ने पहिलो जिम्मेवारी साभेदार संस्थाको रूपमा तालिम प्रदायक संस्थाको हो। आयोजनाले साभेदार संस्थासँग गरिएको सम्भौता अनुरूप तालिम अवधिभर गुणस्तर कायम भए नभएकोलाई क्रियाकलापका रूपमा र त्यसबाट प्राप्त परिणामलाई उपलब्धि र नतिजाका रूपमा अनुगमन गर्छ। अनुगमन र सुपरिवेक्षण प्रक्रियाहरूको विस्तारमा तल चर्चा गरिएको छ।

८.१ तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाद्वारा गरिने अनुगमन र रिपोर्टिङ

तालिम प्रदायक संस्थाहरूको आफ्नै अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली हुनुपर्ने आयोजनाको अपेक्षा छ। तालिम प्रदायक संस्थाहरूले आयोजनासँग गरिएको सम्भौता अनुसार यो पुस्तिकाको पालनाका लागि आवश्यक कुराहरू तथा अपेक्षित नतिजा प्राप्त गरे, नगरेको नियमित अनुगमन गर्नेछ। तालिम प्रदायक संस्थाहरूले आयोजनाको अनलाइन डेटाबेस प्रणालीमा निर्धारित समयभित्र अनुगमन गरिएका तथ्याङ्कहरू प्रविष्ट गराउनु पर्नेछ। आफैले गरेको अनुगमनको आधारमा तालिम प्रदायक संस्थाले आवधिक प्रगति र वित्तीय प्रतिवेदनका साथमा भ्याट बिलका साथै अन्य प्रमाणित वित्तीय विवरण सम्भौतामा उल्लेखित ढाँचा बमोजिम बुझाउनु पर्नेछ।

यसका अलावा कार्यक्रमबाट प्राप्त नतिजा र सिकाइहरूको सारसंक्षेपसहितको विश्लेषणात्मक वार्षिक प्रतिवेदन सँगै वित्तीय प्रतिवेदन पनि सम्भौता अवधिभित्रै पेश गर्नुपर्नेछ। आयोजना कार्यान्वयनको शुरुवातमा सम्बन्धित तालिम प्रदायक संस्थाहरूको तोकिएका कर्मचारीहरूलाई परियोजनाले अभिमुखीकरण दिनेछ।

तालिका ६: प्रतिवेदन बुझाउने चरणहरू, समयावधि र सङ्क्षिप्त विषयवस्तु

प्रतिवेदन	समयावधि	विषयवस्तु	डेटाबेसमा हुनुपर्ने
पहिलो	तालिम शुरु गरेपछि	<ul style="list-style-type: none"> तालिम कार्यान्वयनको शुरुवाती विवरण तालिममा सहभागी प्रशिक्षार्थीहरूको सूची वित्तीय प्रतिवेदन (डेटाबेसबाट निकालिएको) 	सबै प्रशिक्षार्थीको व्यक्तिगत विवरण तालिममा सहभागी भएको १५ दिनभित्र प्रविष्ट गरिएको हुनुपर्दछ
दोस्रो	तालिम सम्पन्न भएको छ महिना पछि	<ul style="list-style-type: none"> तालिम सम्पन्न सारांश (डेटाबेसबाट निकालिएको) सहभागीहरूको हाजिरी पुस्तिका डेटाबेसबाट निकालिएको सीप परीक्षणको प्रतिवेदन र सीप परीक्षणमा सहभागी भएकाहरूको हाजिरी रेकर्ड, राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिमा भुक्तानी गरेको रकमको रसिद वित्तीय प्रतिवेदन (डेटाबेसबाट निकालिएको) 	प्रत्येक प्रशिक्षार्थीको तालिम सम्पन्न भएको अवस्थाको रेकर्ड समावेश भएको हुनुपर्ने प्रत्येक प्रशिक्षार्थीको सीप परीक्षण अवस्थाको रेकर्ड समावेश हुनुपर्ने

प्रतिवेदन	समयावधि	विषयवस्तु	डेटाबेसमा हुनुपर्ने
तेस्रो	रोजगारमा पदस्थापन भएको मितिले ३ महिनाको समय सकिएपछि	<ul style="list-style-type: none"> डेटाबेसबाट निकालिएको प्रशिक्षार्थीहरूको रोजगारी र आय (३ महिनाको अवस्था) विवरण सहितको प्रतिवेदन वित्तीय प्रतिवेदन (डेटाबेसबाट निकालिएको) 	प्रत्येक पशिक्षार्थीको ३ महिनाको रोजगार तथा आय विवरण भरेको हुनुपर्ने
चौथो	रोजगारमा पदस्थापन भएको मितिले ६ महिनाको समय सकिएपछि	<ul style="list-style-type: none"> डेटाबेसबाट निकालिएको प्रशिक्षार्थीहरूको ६ महिनाको रोजगारी र आय विवरण सहितको प्रतिवेदन तालिम तथा रोजगारीका क्रममा उठेका मुद्दाहरू, सिकाइ र चुनौती सहितको विश्लेषणात्मक सारांश वित्तीय प्रतिवेदन (डेटाबेसबाट निकालिएको) 	प्रत्येक पशिक्षार्थीको बाँकी ३ महिनाको रोजगार तथा आय विवरण भरेको हुनुपर्ने

तालिम प्रदायक संस्थाद्वारा उल्लेखित चारओटा कार्यहरू सम्पन्न गरी बुझाइएको प्रतिवेदनका आधारमा तिनलाई आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयले भुक्तानी गर्नुपूर्व हेल्भेटास नेपालको टोलीले रूजु गर्नेछन् । अनुगमन र प्रमाणीकरण कार्यविधिको चर्चा द्विपक्षीय सम्झौतामा प्रतिबिम्बित गर्नुका साथै यसै पुस्तिकामा पनि विस्तृत रूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिम प्रदायक संस्थाहरू हेल्भेटास नेपालले आयोजना गर्ने अर्धवार्षिक समीक्षा तथा योजना बैठकमा सहभागी हुनुपर्नेछ। यी बैठकमा तालिम र रोजगारी कार्यक्रममा भएका प्रगतिको मूल्याङ्कन र सिकाइहरूको आदानप्रदान गरिनेछ । बैठकमा संस्थाका तर्फबाट सम्झौताका कार्यान्वयनका लागि तोकिएका कर्मचारीसँगै संस्थाको व्यवस्थापन हेर्ने व्यक्ति र हेल्भेटास नेपालको प्रतिनिधि उपस्थित हुनुपर्नेछ । आवश्यकता अनुसार यस्ता समीक्षा र योजना बैठकमा समृद्धि आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयको उपस्थितिका लागि समेत हेल्भेटास नेपालले समन्वय गर्न सक्नेछ । तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाका अनुगमनसँग सम्बन्धित कर्मचारीहरूलाई हेल्भेटास नेपालले आयोजना कार्यान्वयनको सुरुआत मै समग्र कार्यक्रम कार्यान्वयन र अनुगमनसम्बन्धी अभिमुखीकरण समेत प्रदान गर्नेछ ।

८.२ हेल्भेटास नेपालले गर्ने तालिम अनुगमन

आयोजनाले अपनाएको अनुगमन नतिजामा आधारित भुक्तानी प्रणालीसँगै जोडिएको छ । यसै पुस्तिकामा आधारित रही समृद्धि आयोजना अन्तर्गत हेल्भेटास नेपालका अनुगमनसम्बन्धी कर्मचारीहरूले कार्यक्रमको अनुगमन गर्नेछन् । तालिम प्रदायक संस्था र साभेदार उद्योगले सहमति जनाएअनुसार नै कार्यान्वयन प्रक्रियामा तालिमका लागि कायम गर्नुपर्ने गुणस्तर भए नभएको अनुगमन गरिनेछ । यससँगै तत्कालै प्राप्त हुने उपलब्धि र नतिजालाई पनि ख्याल राखिनेछ । संस्थासँग गरिएको सम्झौतामै रकम पनि सुनिश्चित गरिएकाले नतिजामा आधारित रहेर भुक्तानी भए नभएको पनि मापन गरिनेछ । यसबाट अनुगमनपछि प्राप्त अनुभवको विश्लेषण र त्यसका आधारमा निर्व्योम गरिएका सिकाइहरूबाट थप सुधार गर्ने र बृहत् सरोकारवालाहरू माझ आदानप्रदान गर्ने अवसर समेत मिल्नेछ ।

प्रक्रिया (गतिविधि र क्रियाकलाप) र नतिजा (उपलब्धि र प्रभाव) दुवैको समग्र अनुगमन गर्ने काम हेल्भेटास नेपालको हुनेछ। तर आयोजनाले कार्यक्रमको सम्झौता अवधिभित्र कुनैपनि समयमा त्रिपक्षीय अनुगमनकर्ता राखेर अनुगमन गर्ने अधिकार सुरक्षित राखेको छ । फिल्डमा हुने समग्र अनुगमन हेल्भेटास नेपालको प्रादेशिक संयोजक वा कार्यक्रम अधिकृतको अगुवाइमा हुनेछ । प्रक्रिया र नतिजाको अनुगमन गर्दा सम्झौतामा उल्लेख भए अनुसार सबैमा वा केही नमूना छनौटका आधारमा हुनसक्नेछ । अनुगमन गरिएका सम्पूर्ण तथ्याङ्कहरू आयोजनाले विकास गरेको अनलाइन डेटाबेसमा राखिनेछ । सबै अनुगमन कर्मचारीहरूलाई हरेक चरणको अनुगमन गर्ने निरीक्षण सूची दिइनेछ ।

तालिम अनुगमनका चरणहरू निम्न बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका ७ : तालिम अनुगमनका चरणहरू

अवधि	चरण	के अनुगमन गर्ने ?	कति पटक ?	कस्ले गर्ने ?
तालिम हुनुअघि	पहिलो	<ul style="list-style-type: none"> प्रशिक्षार्थी छनौट र तालिम स्थान प्रमाणीकरणसँगै तालिमको आधारभूत सामग्री, कार्यशाला, प्रशिक्षक, त्रिपक्षीय सम्झौता आदि 	एक पटक	कार्यक्रम अधिकृत/ प्रादेशिक संयोजक/ अनुगमन अधिकृत
तालिम सञ्चालन भइरहेको समयमा	दोस्रो	<ul style="list-style-type: none"> सैद्धान्तिक सत्र (तालिम शुरु भएको १० दिनभित्र) तालिमको गुणस्तर (सैद्धान्तिक र प्रयोगात्मक) तालिमको मध्यतिर 	एक पटक	
	तेस्रो, चौथो र पाँचौ	<ul style="list-style-type: none"> औद्योगिक कार्यस्थलगत तालिम 	तीन पटक	
तालिमको उत्तरार्धमा	छैठौँ	<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिद्वारा सीप परीक्षण वा उद्योगद्वारा सहभागीहरूको योग्यता परीक्षण 	एक पटक	

तालिमका हरेक चक्र सम्पन्न भएपछि आयोजनाले आन्तरिक समीक्षा र कार्यशाला गोष्ठीको आयोजना गर्नेछ र यसमा तत्कालीन अवस्थामा भएका प्रगति र कार्यान्वयन क्रममा प्राप्त सिकाइको समीक्षा गरिनेछ । यसका अलावा आयोजनाका कर्मचारी सम्मिलित त्रैमासिक समीक्षा तथा योजना कार्यशाला गोष्ठी आयोजना गर्न सक्नेछन् । यस बाहेक हेल्भेटासका प्रादेशिक कार्यालयहरूले स्वतन्त्र रूपमा (अर्थात द्वैमासिक वा त्रैमासिक) समीक्षा र योजना बैठक तालिम प्रदायक संस्था र साभेदार उद्योगहरूसँग मिलेर आयोजना गर्न सक्नेछन् ।

९. नतिजा अनुगमनको कार्यविधि

नतिजा अनुगमन आयोजनाको सबैभन्दा महत्वपूर्ण पाटो हो । आयोजना कति सफल भयो भनी हेर्न तालिमप्राप्त युवाहरू कुन अनुपातमा तोकिएको आम्दानी गरी रोजगारीमा जोडिए भन्ने कुराले निर्धारण गर्दछ । तालिमका लागि गरिएका सबै क्रियाकलापहरू र प्रक्रियाहरू तालिमपछि प्रशिक्षार्थी रोजगारीमा जाँदा कति आम्दानी गर्न सक्थे भन्ने कुरामै आएर जोडिन्छन् । त्यसैले यो चरणमा रोजगारी र आय प्रमाणीकरणका लागि नै अनुगमन बढी केन्द्रित हुन्छ ।

आयोजनाको नतिजा भनेकै 'निश्चित आय सहितको रोजगारी' हो, जसका लागि आयको निश्चित समयसीमा तोकिएको हुन्छ ।

९.१ नतिजाको परिभाषा

आयोजनाका लागि नतिजा भनेको 'निश्चित आय सहितको रोजगारी' हो । तालिम पश्चात् तालिम लिएकै पेशा र सीपमा रोजगारयुक्त भई आम्दानी गरेको हुनुपर्नेछ । नेपालको हकमा कम्तीमा पनि प्रति महिना रु. १३,४५० (६ महिनामा जम्मा रु. ८०,७००) औसत आम्दानी गरेको हुनुपर्नेछ । नेपालबाहिर रोजगारीमा रहेकाहरूको हकमा निश्चित आय सहितको रोजगार मानिने छैन । यद्यपि तालिम पश्चात् तालिम लिएकै पेशा र सीपमा नेपालमै रोजगार भएको तर प्रशिक्षण लिएको भन्दा भिन्दै उद्योगमा कार्यरत छ भने रोजगारीमा भएको मानिनेछ ।

९.२ नतिजाको मापन

रोजगार तथा आय प्रमाणीकरणको बेलामा हेल्भेटास नेपालले माथि बुँदा ९.१ मा परिभाषित गरेबमोजिम नतिजा मापन गर्नेछ । यदि तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाले दिइएको समयावधि अगावै तालिम सम्पन्न गर्दछ र यस सम्झौतामा उल्लेख गरिए अनुसारको प्रतिवेदन पेश गर्ने मिति भन्दा अगावै प्रतिवेदन पेश गर्दछ, तब प्रतिवेदन पेश गरेको महिनाको संख्यालाई भन्दा औसत छ महिनालाई आधार मानी नतिजा मापन गरिनेछ ।

तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले जतिसुकै आम्दानी उल्लेख गरेको भएता पनि आम्दानी तथा रोजगारी प्रमाणीकरणका समयमा अनुगमनकर्ताले प्रमाणीकरण गरेको जम्मा आम्दानी (न्यून वा बढी)लाई नै अन्तिम आय मानिनेछ । सहभागीले सिकेको सीप भन्दा फरक व्यापार वा पेशाबाट गरेको आम्दानी र उद्योगबाट प्राप्त अन्य सुविधाहरूको हकमा गणना गर्ने वा नगर्ने भन्नका लागि आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय वा हेल्भेटास नेपालबाट स्वीकृति लिनुपर्नेछ ।

९.३ नतिजा अनुगमनका चरणहरू

आयोजनाको वार्षिक कार्यान्वयन चक्रभित्र दुईपटक नतिजाको अनुगमन हुन्छ । पहिलो, तालिम प्रदायक संस्थाहरूले तालिम सकिएपछिका तीन महिनामा, र दोस्रो, तालिम सकिएको छ महिनामा । नतिजा अनुगमनका लागि तालिम प्रदायक संस्थाले रोजगारी र आम्दानी विवरण आयोजनालाई उपलब्ध गराउनुपर्दछ । आयोजनाले अनुगमन गरेपछि मात्र संस्थाका लागि तोकिएको किस्ताको भुक्तानीका लागि सिफारिश हुन्छ ।

तालिका ८: नतिजा अनुगमनका चरणहरू

अवधि	चरण	के अनुगमन गर्ने ?	कतिपटक ?	कसले गर्ने ?
रोजगारी र आय आर्जन	पहिलो	तालिम सकिएको ३ महिनामा हुने रोजगार तथा आम्दानी प्रमाणीकरण	एकपटक	कार्यक्रम अधिकृत / प्रादेशिक संयोजक / अनुगमन अधिकृत
	दोस्रो	तालिम सकिएको ६ महिनामा हुने वा अन्तिम रोजगार तथा आम्दानी प्रमाणीकरण	एकपटक	

रोजगार तथा आय प्रमाणीकरण फाराम अनुसूची १४ मा दिइएको छ ।

९.४ रोजगार र आय प्रमाणीकरणका लागि नमूना छनौट

नतिजाको प्रमाणीकरणका लागि दुईओटा विधि अपनाइन्छ- पूरै सङ्ख्याको प्रमाणीकरण या छनौट गरिएका नमूनाको प्रमाणीकरण । यदि कुनै नमूना प्रमाणीकरण गर्नुपर्ने भएमा त्यस्तो अवस्थामा रोजगारीका लागि तोकिएको आम्दानीको सीमाभित्र रहेका भनी पेश गरिएका प्रशिक्षार्थीहरूलाई डेटाबेसबाट अनियमित (random) छनौट विधि अपनाई छनौट गरिन्छ । नमूना छनौटमा परेका प्रशिक्षार्थीको अनुगमनबाट प्राप्त नतिजालाई पुनः कूल सङ्ख्यामा हिसाब गरिन्छ । तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाले यी प्रशिक्षार्थीहरू रोजगारयुक्त छन् भनी बुझाएको कूल संख्याबाट रोजगार र आय प्रमाणीकरणका लागि नमूना छनौट गर्न स्तरीय अनियमित नमूना (Stratified Random Sampling) विधिको प्रयोग गरिन्छ ।

अनियमित नमूना लिनुका फाईदाहरू

- सबैको छनौट हुने सम्भावना समान भएकाले कसैको पनि पक्ष लिनसक्ने जोखिमलाई घटाउँछ
- समय र खर्च कम गर्न सहयोग गर्छ
- नमूनाको नतिजाका आधारमा प्रवृत्ति परिक्षण गर्न अनुमति दिन्छ
- कूल सङ्ख्यालाई यसले प्रतिनिधित्व गर्न सक्छ भन्ने मानिन्छ

नमूनाहरू छनौट गर्दा सबै क्षेत्र, जस्तै- लिङ्ग, श्रेणी पेशा/ विषय र तालिम समूहको प्रतिनिधित्वलाई ख्याल राखिन्छ । तालिम सकिएको तीन महिनाको प्रमाणीकरणका लागि कूल सङ्ख्याको १५-२५% नमूना छनौट हुन्छ भने ६ महिनापछि हुने प्रमाणीकरणका लागि कूल सङ्ख्याको ३५-४५% नमूना छनौट हुन्छ । नमूनामा परेको कुनै प्रशिक्षार्थी भेट नभएको खण्डमा सोको सट्टामा प्रमाणीकरण गर्नका लागि जम्मा नमूना सङ्ख्याको १० प्रतिशत सट्टा सूची समेत अनुगमनकर्तालाई उपलब्ध गराइएको हुन्छ ।

हेल्भेटास नेपालले गर्ने ३ महिने र ६ महिने प्रमाणीकरणमा रोजगार र आयको स्थितिको भौतिक प्रमाणीकरण र त्रिकोणात्मक प्रमाणीकरण साभेदार उद्योगहरूमा नै गरिनेछ । विभिन्न सरोकारवालाले व्यक्त गरेको रोजगार र आयको सूचनाको विरोधाभास हुने स्थितिमा प्रशिक्षार्थीले भनेको आयलाई अन्तिम मानिनेछ । टेलिफोन वा सञ्चारका अन्य माध्यमहरू मार्फत् साथै तेस्रो व्यक्तिको माध्यमबाट आय प्रमाणीकरण (उदाहरणका लागि आफन्तहरू) धेरै असाधारण मामिलाहरूमा मात्र स्वीकार गरिनेछ । यी अपवादहरू प्रमाणीकरण गर्न सम्बन्धित तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाको नमूना आकारको ५% भन्दा बढी हुनुहुन्न । प्रशिक्षार्थीहरूले प्रशिक्षण पाएको पेशामा नै काम गर्नुपर्नेछ । अर्कै पेशामा काम गर्ने प्रशिक्षार्थीहरू निश्चित आय सहितका रोजगारीको रूपमा गणना हुनेछैन । उमेर र शैक्षिक मापदण्डको लक्षित समूहभन्दा बाहिरका प्रशिक्षार्थीहरू काममा लागेर पर्याप्त कमाइ गरिरहेका भए पनि स्वतः तालिम छोडेको (अर्थात् प्रशिक्षण पूरा भएपछि छोडेको) मानिनेछ ।

९.५ रोजगारी र आय प्रमाणीकरणका चरणहरू

तालिम प्रदायक संस्थाहरूले प्रत्येक प्रशिक्षार्थीहरूको विस्तृत विवरण खुल्ने सूचनाहरू जस्तै- रोजगारी अवधि, रोजगारदाताको सूचना, आय अवस्था आदि अनलाइन डेटाबेस प्रणालीमा प्रविष्ट गर्नुपर्नेछ । आयोजनाले रोजगारीमा रहेका प्रशिक्षार्थीहरूको आयको प्रमाणीकरण २ चरणमा गर्नेछ : (क) ३ महिनामा, र (ख) ६ महिनामा ।

प्रमाणीकरण प्रक्रिया निम्न ६ चरणमा आवद्ध हुनेछन्:

- चरण १ :** तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाहरूद्वारा रोजगारी र आयको नियमित अनुगमन गरी आयोजना समक्ष प्रमाणीकरणका लागि माग दाबी गर्ने ।
- चरण २ :** दाबी गरिएका रोजगारयुक्त युवाको सङ्ख्यामध्येबाट स्तरीय अनियमित नमूना (stratified random sampling) विधि मार्फत् नमूना छनौट गर्ने ।
- चरण ३ :** संयुक्त प्रमाणीकरण समूह (हेल्भेटासको तर्फबाट अनुगमन कर्मचारी र तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाको प्रतिनिधि) द्वारा रोजगारयुक्त प्रशिक्षार्थीको स्थलगत रूपमै प्रमाणीकरण गर्ने ।

- चरण ४ :** तालिम प्रदायक संस्थाको दावी बमोजिम प्रशिक्षार्थीसँग उनीहरूकै कार्यरत स्थान मै गई आय प्रमाणीकरणका लागि अर्न्तवार्ता गर्ने तथा आवश्यक परेमा अवलोकन र त्रिकोणात्मक विधि पनि अपनाउन सकिने ।
- चरण ५ :** प्रशिक्षार्थीसँग अर्न्तवार्ता लिएकै स्थानमा प्रमाणीकरण फाराम भर्ने, सबै सदस्यहरूको हस्ताक्षर गराउने, स्थलगत रूपमै प्राप्त जानकारीलाई डेटाबेसमा प्रविष्ट गर्ने, सोही बेलामै नतिजा सामान्यीकरण पद्धति (extrapolation) मार्फत् अनलाइन डेटाबेस प्रणालीले स्वचालित रूपमा निकाल्ने रोजगारीको प्रतिशत निर्धारण गर्ने ।
- चरण ६ :** तालिम प्रदायक संस्थाबाट प्राप्त गरेको अन्तिम नतिजासँगै अन्तिम भुक्तानीका लागि अनुगमन कर्मचारीहरूबाट सिफारिश गर्ने, हेल्भेटासको वित्त टोलीद्वारा समीक्षा, आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयलाई सिफारिश र आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयद्वारा तालिम प्रदायक संस्थालाई अन्तिम भुक्तान गर्ने ।

९.६ तीन महिनाको रोजगार तथा आय प्रमाणीकरण

रोजगारीमा रहेका प्रशिक्षार्थीले तेस्रो महिनाको कमाई प्राप्त गरेपछि र तालिम प्रदायक संस्थाले प्रशिक्षार्थीहरूको ३ महिने आम्दानीको प्रतिवेदन (तेस्रो प्रतिवेदन) बुझाएपछि मात्र पहिलो ३ महिनाको आयको प्रमाणीकरण गरिन्छ । तालिम प्रदायक संस्थाले डेटाबेसमा उल्लेख गरेअनुसारको ग्रेस अवधिबाहेक (यदि आवश्यक भएका मात्र) को तीन महिनाको समयावधिलाई मात्र गणना गरिनेछ । हेल्भेटासको अनुगमनकर्ता र तालिम प्रदायक संस्था दुवैको संयुक्त स्थलगत भ्रमणको योजना बनाई प्रमाणीकरण गर्नुपर्ने स्थान र समयको टुङ्गो लगाइनेछ । प्रमाणीकरणका लागि जाने समूहले प्रमाणीकरणका लागि तयार पारिएको प्रमाणीकरण फारामको प्रयोग गर्नेछ ।

रोजगारीको निर्धारण सम्बन्धमा यदि कुनै प्रशिक्षार्थी यस पुस्तिकामा उल्लेख गरिएको लक्षित समूहभन्दा बाहिर रहेको पाएमा जस्तै- शिक्षा, उमेर र आर्थिक मापदण्डभित्र नपर्ने भएमा निज रोजगारीमा संलग्न रही पर्याप्त आम्दानी गरेको भेटिए तापनि 'तालिम छोडेको' (अर्थात् प्रशिक्षण पूरा भएपछि छोडेका) मानिनेछ । तर प्रशिक्षार्थीको अवस्था तोकिएको आम्दानी सीमाभन्दा कम भएको भेटियो भने ६ महिनाको प्रमाणीकरणका लागि 'अयोग्य' का रूपमा गणना गरिने छैन । उनीहरू ६ महिनाको प्रमाणीकरणका लागि गरिने अनियमित नमूना छनौट प्रक्रियाका लागि पनि 'योग्य' मानिनेछन् । यस्तो अवस्थामा ३ महिनाको संयुक्त प्रमाणीकरणमा परेका प्रशिक्षार्थीको प्रमाणीकरण टोलीले राखेको अभिलेख र सूचना नै अन्तिम मानिनेछ र बाँकी रोजगार अवधिका लागि मात्र पुनः गणना गरिनेछ । यसरी डेटाबेस प्रणालीमा प्रमाणीकरण समूहका सदस्यले प्रविष्ट गरेको तथ्याङ्क/अभिलेखले यसभन्दा अधि तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायकले उल्लेख गरेका आयलाई स्वतः प्रतिस्थापन गर्नेछन् । त्यसैगरी यदि तिनीहरू छ महिनाको प्रमाणीकरणको अनियमित नमूना अन्तर्गत आउँदैनन् भने तिनीहरूलाई सम्पूर्ण जनसंख्याको रूपमा व्यवहार गरिनेछ ।

अन्तिम प्रमाणीकरणपछि कुनै पनि तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायकको उल्लेखनीय कम दरको रोजगारीको मामलामा अन्तिम भुक्तानीको बेला भुक्तानी समायोजनमा भएको जटिलतालाई विचार गर्दै, हेल्भेटासबाट आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय तीन महिनापछिको प्रमाणीकरण भुक्तानी सिफारिस गर्दा निम्न बमोजिम गरिनेछ । तर यदि त्यस्तो कुनै अवस्था नभएमा, तेस्रो किस्ताको समयमा कटौती गरिएको रकम अन्तिम भुक्तानीको समयमा समायोजन गरिनेछ ।

रोजगारी %	<= ६० %	<= ७० %	<= ८० %	<= ९० %	> ९० %
प्रवाह दर %	० %	२५ %	५० %	७५ %	१०० %

९.७ छ महिनाको रोजगार तथा आय प्रमाणीकरण

तालिम प्रदायक संस्थालाई भुक्तानी गरिने रकमलाई असर पार्ने भएकाले ६ महिनाको आय प्रमाणीकरण निकै महत्वपूर्ण हुन्छ । तालिम प्रदायक संस्थाले दावी गरेको रोजगारी सफलता दरलाई सावधानीपूर्वक निरीक्षण गर्नुपर्छ । यसका लागि वैध र उचित प्रमाण त चाहिन्छन् नै, साथै स्थलगत रूपमै पनि विभिन्न माध्यमबाट तथ्यको खोजी गर्नुपर्ने हुन्छ र भरपर्दो

त्रिकोणात्मक संयन्त्रको प्रयोग गर्नुपर्छ । टेलिफोन साथै तेस्रो व्यक्ति (जस्तै- नातेदार) बाट लिइएका सूचना र जानकारी अपवादका रूपमा मात्र स्वीकार गरिनेछन् । यस्ता अपवाद, सम्बन्धित तालिम प्रदायक संस्थाको प्रमाणीकरण गर्नुपर्ने कूल नमूनाको बढीमा ५ प्रतिशतसम्म मात्र हुनुपर्नेछ ।

प्रमाणीकरणका क्रममा आयोजनाले प्रशिक्षार्थीको जम्मा ६ महिनाको आयलाई (नेपाली रूपैयाँमा) अनुगमन गर्नेछ । तल दिइएका अतिरिक्त लाभ र आयको अवस्थालाई प्रशिक्षार्थीको आम्दानीका रूपमा गणना गरिने छैन:

१. तालिम अवधिमा प्रशिक्षार्थीले उत्पादन गरेका वस्तु वा सेवाहरू ।
२. रोजगारदाताले उपलब्ध गराएको खाना, बस्ने व्यवस्था र लत्ताकपडा जस्ता जिन्सी सामान ।
३. प्रशिक्षार्थीले खर्च घटाउनका लागि आफैँले केही काम गरेका वा आफ्नै सम्पत्ति जुटाउने कार्य गरेको जो बिक्री प्रयोजनका लागि होइन ।
४. रोजगारदाताद्वारा प्रदान गरिएको सुविधा अर्थात औषधी बीमा, यात्रा सुविधा, भुक्तानी सहितको बिदा आदि ।
५. तालिम लिएको बाहेक अन्य पेशाबाट गरिएको आम्दानी ।

यहाँ उल्लेख नगरिएका अन्य अतिरिक्त लाभहरू आम्दानीमा गणना गर्न आयोजना वा हेल्भेटासद्वारा गरिने स्वीकृतीको विषय हो । प्रमाणीकरण प्रक्रियाको संवेदनशीलतालाई ध्यानमा राखी प्रमाणीकरणमा संलग्न हुनेहरूले अन्तर्वार्ता प्रक्रियालाई अझ प्रभावकारी बनाउन मनोसामाजिक अवधारणाको प्रयोग गर्नुपर्छ । अन्तर्वार्तालाई प्रभावकारी बनाउन सकिने केही उपायहरू यसै पुस्तिकाको अनुसूची १५ मा राखिएको छ ।

प्रमाणीकरण गर्ने कार्यको नेतृत्व हेल्भेटास नेपालका अनुगमनमा जाने व्यक्तिले गर्नेछन् । तथापि तालिम प्रदायक संस्थाका प्रतिनिधिहरू साथमा रही प्रमाणीकरण प्रक्रियाको अवलोकन गर्न सक्नेछन् र प्रमाणीकरण फारममा हस्ताक्षर गर्नेछन् । अवलोकनकर्ताले अन्तर्वार्ता र अवलोकन प्रक्रियामा हस्तक्षेप भने गर्न पाउने छैनन् । तथापि अवलोकनकर्ताले प्रशिक्षार्थीसँगको अन्तर्वार्ता सकिएपछि तिनका विचार र अवलोकन गरिएका कुरा राख्न पाउनेछन् ता कि अन्तर्वार्ता गर्नेले उसका तार्किक सुझावहरूलाई ख्याल राखेर अर्को अन्तर्वार्ता प्रक्रियालाई अझ प्रभावकारी बनाउन सकोस् ।

९.८ ग्रेस अवधि

तालिम सकिए लगत्तै सबै प्रशिक्षार्थीहरूले काम पाउन या नपाउन पनि सक्छन् । रोजगार पाएका मध्येले पनि त्यो भन्दा अझ राम्रो कमाइ हुने व्यवसाय या रोजगारदातासम्म पुग्ने अवसरहरू खोजिरहेका हुन्छन् । यो प्रक्रियालाई सहज बनाउन आयोजनाले सबै खालको रोजगारीका लागि बढीमा दुई महिनासम्मको ग्रेस अवधिको प्रावधान राखेको छ । रोजगारी विवरण सहितको प्रतिवेदन पेश गर्दा कुन प्रशिक्षार्थीका लागि ग्रेस अवधि लिइएको हो त्यो पनि उल्लेख गर्नुपर्नेछ । द्विपक्षीय सम्झौतामा सहमति भएअनुसार तालिम तथा रोजगारीको १५ महिनाको चक्रभित्र नै ग्रेस अवधिको प्रावधान लागू हुनेछ ।

९.९ नतिजाको सामान्यीकरण

यस्तो नमूना छनौट प्रक्रिया नतिजाको सामान्यीकरण गर्ने मान्यतामा आधारित छ । यसको अर्थ नमूना छनौटबाट आउने नतिजाले बाँकी रहेका अन्य सङ्ख्या (जो छनौटमा परेका थिएनन्) तिनको पनि प्रतिनिधित्व गर्छन् । सो प्रक्रियालाई निम्न लिखित उदाहरणबाट थप प्रकाश पार्न सकिन्छ ।

उदाहरण

तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाद्वारा दाबी गरिएको तोकिएको आम्दानीको सीमासहितको रोजगार संख्या = १००
प्रमाणीकरणका लागि नमूना प्रशिक्षार्थीको संख्या = ४० (४०%)

संयुक्त प्रमाणीकरणपछिको तोकिएको आम्दानीको सीमासहितको रोजगार संख्या = ३०

तोकिएको आम्दानीको सीमासहितका रोजगार प्रतिशत = $30/40 * 100 = 75\%$

नतिजा भुक्तानीका लागि तोकिएको आम्दानीको सीमासहितका योग्य प्रशिक्षार्थी संख्या = $100 * 75\% = 75$

अन्तिम भुक्तानी गर्दा तोकिएको आम्दानीको सीमासहितका रोजगारी नभएको संख्या विरुद्ध सामान्यीकरणपछि कटौती गरिनेछ। तल्लिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाद्वारा दाबी विरुद्धको यस्तो कटौतीका लागि रकम गणना: सबै पेशामा प्रशिक्षित औसत प्रति व्यक्ति परिणाम लागतलाई तोकिएको आम्दानी सीमा सहितको रोजगार नभएको व्यक्तिको संख्यालाई सामान्यीकरणपछि गुणा गरी निकालिनेछ।

सोही उदाहरणमा

औसत प्रति व्यक्ति परिणाम लागत = रु २०,०००/-

तोकिएको आम्दानीको सीमासहितका रोजगारी नभएको संख्या विरुद्ध दाबी गरिएको प्रशिक्षार्थी संख्या = २५ व्यक्ति (१००-७५)

दाबीको विरुद्ध अन्तिम भुक्तानीमा कुल कटौती = रु २०,०००*२५ व्यक्ति * ५०% = रु २५०,०००/-

९.१० पुनः अनुगमन र पुनः प्रमाणीकरण

यदि कुनै तालिम प्रदायक संस्था ३ महिना र ६ महिनाको रोजगारी र आय प्रमाणीकरणपछि आएको नतिजा र सामान्यीकरण प्रक्रियामा असहमत भएमा आयोजनालाई अर्को नमूना छनौट वा पुरै सङ्ख्याको पुनः प्रमाणीकरण गर्नका लागि लिखित आग्रह गर्नसक्नेछ। तर पुनः प्रमाणीकरणको नतिजा जस्तो आए तापनि यस्तो अनुरोध मुताविक लाग्ने पुनः प्रमाणीकरणको सम्पूर्ण खर्च (आयोजना कर्मचारीको कार्य समयसहित) भने सम्बन्धित तालिम प्रदायक संस्थाले नै बेहोर्नुपर्नेछ।

९.११ मर्यादित रोजगारको मापन

यो पहलले श्रम ऐन २०७४ को अपेक्षाअनुसार श्रम बजारमा निश्चित आयको रोजगार सहित मर्यादित रोजगारलाई बढावा दिनेछ। श्रम ऐन २०७४ को सारलाई हेर्दा र व्यवहारमा मर्यादित रोजगार भएको मान्न अहिलेका लागि तीन स्तरीय सूचकहरू निर्धारण गरिएको छ- क) प्रशिक्षार्थीलाई नेपाल सरकारले तोकेबमोजिमको कम्तीमा न्यूनतम तलब/ ज्याला दिइनुपर्दछ, जो औसतमा रु. १३,४५०/- प्रति महिना वा ६ महिनामा जम्मा रु. ८०,७००/- हुन जान्छ। ख) रोजगारको दौरान प्रशिक्षार्थीलाई अनिवार्य रूपमा न्यूनतम सुरक्षाका सामग्रीहरू प्रदान गरेको वा प्रयोग गरेको हुनुपर्दछ। ग) प्रशिक्षार्थीलाई अनिवार्य नियुक्ति पत्र दिइनुपर्दछ र रोजगारदाता र कामदार बीचको सम्झौता पत्रमा पाउनुपर्ने तलब, करार अवधी र रोजगार सम्बन्धी शर्तहरूलाई स्पष्टरूपमा उल्लेख गरेको हुनुपर्दछ। यदि प्रशिक्षार्थीलाई आधारभूत सुविधा प्रदान गर्दै कुनै पनि सरकारी निकायमा कर्मचारीको रूपमा औपचारिक नियुक्ति दिइएको छ, (आधारभूत तलब सहित नेपाल सरकारले तोकेको न्यूनतम तलब दर बराबर) भने निश्चित आय सहितको रोजगारीका रूपमा गणना हुनेछ। प्रमाणीकरणमा आउन सक्ने सम्भावित अवस्था र त्यस्तो अवस्थामा लिइनुपर्ने निर्णयबारे अनुसूची १६ मा चर्चा गरिएको छ।

१०. अनुसूची

अनुसूची १ : तालिम पात्रो

क्र स	क्रियाकलाप	महिना														
		तालिम पूर्वको समय			तालिम सञ्चालनको समय						तालिम उतारार्धको समय					
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
१	तालिम सञ्चालन योजना तयारी तथा हेल्मेटासलाई बुझाउने															
२	उद्योगहरूको अनुगमन पश्चात् सहभागी संख्याको सुनिश्चित गर्ने															
३	तालिमका लागि विज्ञापन															
४	प्रशिक्षार्थी छनौट															
५	त्रिपक्षीय सम्झौता															
६	तालिमपूर्वको व्यवस्थापन															
७	तालिम सञ्चालन तथा डेटाबेस प्रणालीमा तथ्याङ्कको प्रविष्ट															
८	पहिलो किस्ता भुक्तानी															
९	कार्यगत कार्यस्थल तालिमको व्यवस्थापन															
१०	सीप परीक्षणको व्यवस्था															
११	तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाबाट तालिम सम्पन्न भएको प्रतिवेदन आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयमा बुझाउने															
१२	दास्रो किस्ता भुक्तानी															
१३	रोजगार पदस्थापन															
१४	तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाबाट ३ महिनाको रोजगारीको अवस्था सहितको प्रतिवेदन आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयमा बुझाउने															
१६	३ महिना अवधिमा मर्यादित रोजगारको अवस्थाको संयुक्त प्रमाणीकरण															
१७	तेस्रो किस्ता भुक्तानी															
१८	तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाबाट ६ महिनाको रोजगारीको अवस्था सहितको प्रतिवेदन आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयमा बुझाउन															
१९	३ महिना अवधिमा मर्यादित रोजगारको अवस्थाको संयुक्त प्रमाणीकरण															
२०	चौथो तथा अन्तिम किस्ता भुक्तानी															

ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण आयोजना (समृद्धि)

अनुसूची २ : तालिमको सार्वजनिक आह्वान

ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण आयोजना (समृद्धि) को सहयोगमा शुरु हुन गइरहेको निःशुल्क औद्योगिक सीप प्रशिक्षण तालिम (न्यूनतम तह-१) अन्तरगत तपसिलका तालिमका लागि इच्छुक, आप्रवासी गरिब तथा सामाजिकरूपले विभेदमा परेका र तालिमपछि त्यसैलाई भविष्यको पेशा बनाएर काम गर्न चाहने युवाहरूलाई तालिमका लागि फाराम भर्न हुन अनुरोध गरिन्छ ।

योग्यता र प्राथमिकताका आधारहरू :

- उमेर : १८ देखि ४० वर्ष (२५ प्रतिशत प्रशिक्षार्थीहरू ४० वर्ष भन्दा माथिका हुन सक्नेछन्)
- आधारभूत योग्यता : आयोजनाको कार्यक्षेत्रभित्रका जिल्ला/गाउँ/नगरपालिकाभित्रका युवा जो सीप तालिमपश्चात् सोही पेशामा रोजगारी गर्ने चाहना राख्छन् ।
- शैक्षिक योग्यता : शैक्षिक योग्यताको कुनै बन्देज राखिएको छैन तर विद्यालय तथा विश्वविद्यालयका नियमित विद्यार्थीहरूका लागि होइन ।
- प्राथमिकता : महिला, वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका र तिनका परिवारका सदस्य, आर्थिक रूपले विपन्न तथा सामाजिक रूपले विभेदमा परेका समुदायका युवा ।

श्रेणी	विवरण
क	विभेदमा परेका समुदायका आर्थिक रूपले विपन्न महिलाहरू (दलित, एकल महिला, अपाङ्गता भएका, एचआइभी/एडस् सङ्क्रमित, अनाथ, पूर्व बँधुवा मजदूर, घरेलु हिंसाको दुष्क्रमा परेका, यौन हिंसाको शिकार भएका/यौन व्यवसायमा संलग्न हुन बाध्य भएका) ।
ख	आर्थिक रूपले विपन्न सबै जातजातिका महिला जो 'क' श्रेणीमा नपरेका ।
ग	विभेदमा परेका समुदायका आर्थिक रूपले विपन्न पुरुषहरू (दलित, जनजाति, मधेशी, अपाङ्गता भएका, एचआइभी/एडस् सङ्क्रमित)
घ	आर्थिक रूपले विपन्न सबै जातजातिका पुरुष जो 'ग' श्रेणीमा नपरेका ।

सबै उम्मेदवारहरूले आवेदन फारामसँगै पहिचान खुल्ने कागजातहरू (नागरिकताको प्रमाणपत्र वा मतदाता परिचयपत्र वा सवारी चालक अनुमतिपत्र वा अप्रवासी परिचयपत्र) साथै पासपोर्ट साइजको फोटो संलग्न गर्नुपर्नेछ ।

तालिम विवरण:

पेशा	आवश्यक सहभागी संख्या	तालिम हुने स्थान

फाराम पाउने र बुझाउने स्थान :

तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको नाम र ठेगाना :

फाराम बुझाउने अन्तिम मिति :

तालिम शुरु हुने मिति : तालिम समापन मिति: तालिम अवधि : ९०० घण्टा

तालिमका लागि सम्पर्क व्यक्ति :

टेलिफोन/मोबाइल नम्बर:.....

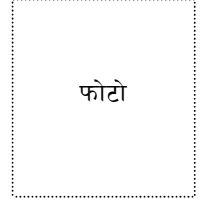

ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण आयोजना (समृद्धि)

अनुसूची ३ : प्रशिक्षार्थी आवेदन फारम

ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण आयोजना (समृद्धि)
औद्योगिक प्रशिक्षार्थी (एप्रेन्टिसीप) तालिम
प्रशिक्षार्थी आवेदन फारम

रजिष्ट्रेशन नं.:

(क) व्यक्तिगत विवरण

पूरा नाम थर :

जन्म मिति : दिन : महिना : साल : उमेर : वर्ष

लिंग : महिला पुरुष तेस्रो लिङ्गी अन्य

वैवाहिक अवस्था : अविवाहित विवाहित विधुवा/विदुर
छुट्टिएर बसेको सम्बन्ध बिच्छेद अन्य

जाति/वर्ग : ब्राह्मण/क्षेत्री (पहाड) ब्राह्मण/क्षेत्री (तराइ) नेवार
दलित (पहाड) दलित (तराइ) जनजाति (पहाड)
जनजाति (तराइ) मुस्लिम अन्य

धर्म : हिन्दू बौद्ध ईस्लाम
किराँत क्रिश्चियन प्रकृति
शिख जैन अन्य

विशेष अवस्था : एचआइभी/एडस संक्रमित पूर्व कमैया/कम्लहरी पूर्व हलिया
शारीरिक रूपमा फरक क्षमता अन्य

(यदि तपाईंसँग यससँग सम्बन्धित प्रमाण छ भने यसै साथ सम्लग्न गर्नुहोला ।)

आप्रवासन विवरण : वैदेशिक रोजगारबाट फर्केको अस्थायी आन्तरिक बसाइँसराइ
स्थायी आन्तरिक बसाइँसराइ कुनै पनि होइन

(ख) ठेगाना

स्थायी ठेगाना
प्रदेश: जिल्ला:
गा.पा./न.पा./उ.न.पा./म.न.पा.
वडा नं.: टोल/बस्ती:
फोन नं. (घर):
मोबाइल नं.:
बुबाको नाम :
आमाको नाम :
नागरिकता नं.
नागरिकता जारी गरिएको जिल्ला :

हालको ठेगाना (यदि स्थायी ठेगाना फरक भएमा)
प्रदेश: जिल्ला:
गा.पा./न.पा./उ.न.पा./म.न.पा.
वडा नं.: टोल/बस्ती:
फोन नं. (घर):
मोबाइल नं.:

सम्पर्क व्यक्ति (यदि कोही भएमा)

नाम :
मोबाइल नम्बर :

(ग) शैक्षिक विवरण: (उत्तीर्ण भएको उच्च शैक्षिक तह)

निरक्षर कक्षा ५ भन्दा कम कक्षा ५ देखि ८ सम्म
कक्षा ९ देखि १० सम्म एसएलसी/एसईई उत्तीर्ण उच्च माध्यमिक (+२)
स्नातक तह वा सो भन्दा माथि

(घ) आवेदकको गरिबी सम्भाव्यता सूचकहरू (Poverty Probability Index)

- (घ.१) तपाईंको परिवारमा कति जना सदस्य हुनुहुन्छ ? जना
- (घ.२) गएको अन्तिम ७ दिनमा तपाईंको घरमुलीले कस्तो प्रकारको काम गर्नुभएको थियो ?
तलबी स्वरोजगार गैर कृषि स्वरोजगार करार
ज्यालादारी कृषि
- (घ.३) तपाईंको घरमा सुत्ने कोठाहरू कतिवटा छन् ? वटा
- (घ.४) तपाईंको घरको बाहिरीभिन्ना के ले बनेको छ ?
बाँस वा घाँसले काँचो ईँटाबाट काठबाट ढुङ्गा/ईँटा र माटोबाट
ढुङ्गा/ईँटा र सिमेन्टबाट बाहिरीभिन्ना नै छैन अरु कुनै.....
- (घ.५) तपाईंको घरको छाना के ले बनेको छ ?
पराल/खर टायल/ढुङ्गा जस्ता ढलान/सिमेन्ट
- (घ.६) तपाईंको घरमा छुट्टै भान्सा कोठा छ कि छैन ? छ छैन
- (घ.७) तपाईंको घरमा खाना पकाउनको लागि कुन चुलोको प्रयोग गर्नुहुन्छ ?
अगेनु माटोको चुलो सुधारिएको चुलो भुसे चुलो
मट्टितेल स्टोभ एल.पी.जी. ग्यास अन्य
- (घ.८) तपाईंको घरमा कस्तो खालको शौचालयको प्रयोग गर्नुहुन्छ ?
फ्लस शौचालय साधारण पिट शौचालय
परमपरागत चल्दै आएको शौचालय शौचालय नभएको
- (घ.९) तपाईंको घरपरिवारमा कति प्रकारका र कतिवटा टेलिफोन सेट छन् ?
ल्यान्डलाइन वटा कर्डलेस वटा मोवाइल वटा
- (घ.१०) तपाईंसँग कृषि खेतीका लागि जग्गा जमिन छ ? छ छैन
यदि छ भने-
आफ्नै, सिञ्चाइ हुने आफ्नो तर सिञ्चाइ नहुने साभेदारीमा लिइएको, सिञ्चाइ हुने
साभेदारीमा लिइएको, सिञ्चाइ नहुने धितो वा लिजमा लिइएको, सिञ्चाइ हुने
धितो वा लिजमा लिइएको, सिञ्चाइ नहुने

(ङ) रोजगारी तथा आय विवरण :

- (ङ.१) तपाईं हाल रोजगारमा हुनुहुन्छ ? छु छैन (यदि छैन भने ङ.२ मा जानुहोस्)
यदि छ भने तपाईंको रोजगारीको अवस्था र गत वर्षको वार्षिक आमदानी कति छ ? (आफ्नै आय मात्र लेख्नुहोस्)

क्र.सं.	रोजगारको प्रकार	पेशाको नाम	वार्षिक आमदानी (रु.)
१.	तलब/ज्यालादारी		
२.	व्यापार/व्यवसाय		
३.	कृषि/पशुपालन		
४.	अन्य.....		
कूल (क)			

(ङ.२) तपाईंको परिवारको गत वर्षको वार्षिक औषत आमदानी (तपाईंको बाहेक) कति थियो ?

क्र.सं.	रोजगारको प्रकार	संलग्न परिवार सदस्यहरूको संख्या	वार्षिक आमदानी (रु.)
१.	तलब/ज्यालादारी		
२.	व्यापार/व्यवसाय		
३.	कृषि/पशुपालन		
४.	वैदेशिक रोजगार		
५.	अन्य.....		
कूल (ख)			

(ङ.३) तपाईंको परिवारको सदस्य संख्या - १८ वर्ष भन्दा माथि : १८ वर्ष भन्दा मुनि : जम्मा.....

तपाईंको आफ्नो र परिवारको कूल वार्षिक आमदानी (क+ख) रु. :

प्रति सदस्य अनुमानित औषत मासिक आमदानी रु. :

(कृपया कूल वार्षिक आमदानीलाई परिवारका जम्मा सदस्यले भाग गर्नुहोस्)

(च) तपाईंको परिवारलाई आफ्नै जमिनको उब्जनीबाट कति महिना खान पुन्छ ?

३ महिना भन्दा कम ६ महिना भन्दा कम ६ महिना भन्दा बढी खेती गर्ने जमिन छैन

(छ) तपाईंको परिवारमा आप्रवासी सदस्य कोही हुनुहुन्छ ? हुनुहुन्छ हुनुहुन्न

यदि हुनुहुन्छ भने कृपया तल उल्लेख गर्नुहोस् ।

परिवारको सदस्यको नाम	आप्रवासनको प्रकार (तलको महलमा टिक चिन्हो लगाउनुहोस्)				
	वैदेशिक रोजगारमा रहेको	वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका	अस्थायी आन्तरिक बसाइँसराइ	स्थायी आन्तरिक बसाइँसराइ	नाता/सम्बन्ध

(ज) तपाईंको परिवारको कोही सदस्य समृद्धि आयोजनाको लाभग्राहीमा सुचीकृत हुनुहुन्छ ? हुनुहुन्छ हुनुहुन्न
यदि हुनुहुन्छ भने तलको तालिका भर्नुहोस् ।

क्र.स.	परिवारको सदस्यको नाम	आवेदकसँगको नाता/सम्बन्ध	कैफियत

(झ) तालिम सम्बन्धी विवरण:

(झ.१) के तपाईंले यसभन्दा पहिले कुनै व्यावसायिक सीप विकास तालिम लिनुभएको छ ? छ छैन
यदि छ भने निम्न विवरण उल्लेख गर्नुहोस् :

क्र.सं.	तालिमको नाम	अवधि	तालिम लिएको वर्ष	तालिम दिने संस्थाको नाम

(झ.२) तपाईं कुन तालिममा सहभागी हुन इच्छुक हुनुहुन्छ ?

तालिम लिन चाहेको विषय:
तालिम लिन चाहेको उद्योगको नाम:
तालिम सञ्चालन हुने- जिल्ला: गा.पा./न.पा./उ.न.पा./म.न.पा वडा नं.:
तालिम सुरु हुने मिति :

(झ.३) तालिममा इच्छुक हुनुको कारण ? तलब वा ज्यालामा काम गर्न आफ्नो सीप विकास गर्न
वैदेशिक रोजगारमा जान अन्य:.....

(झ.४) तपाईंले यो तालिमको बारेमा कसरी जानकारी पाउनुभयो ? (कृपया कुनै एउटामा मात्र चिन्ह लगाउनुहोस्)

पत्र-पत्रिका पोस्टर/पाम्फ्लेट एफ.एम.रेडियो नातेदार/साथीहरू
स्थानीय कार्यालयहरू उद्योग वाणिज्य महासंघ प्रदेश कार्यालय सम्बन्धित उद्योग
उद्यम विकास सहजकर्ता (समृद्धि आयोजनाका कर्मचारी) अन्य

(झ.५) तपाईं तालिम पूरा गरेपछि सम्बन्धित उद्योगमै नियमित काम गर्नु भन्ने कुरामा कतिको प्रतिबद्ध हुनुहुन्छ ?

पूर्ण प्रतिबद्ध छु आंशिक रूपमा प्रतिबद्ध छु थाहा छैन

यदि तपाईं पूर्ण वा आंशिकरूपमा प्रतिबद्ध हुनुहुन्छ भने तालिमपछि तपाईंको मासिक औषत आम्दानी कति होला भन्ने अपेक्षा गर्नुभएको छ ? रू. प्रति महिना

म, माथि उल्लेखित विवरणहरू पूर्णरूपमा सत्य छन् भनी जानकारी गराउन चाहन्छु ।

आवेदकको हस्ताक्षर : मिति :

तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाको लागि मात्र

(ञ) तालिम सम्बन्धी विस्तृत विवरण

तालिम कोड : तालिमको नाम :

तालिम सञ्चालन हुने उद्योग

जिल्ला : पालिका: वडा नं. : टोल :

हस्ताक्षर

नाम : पद:.....

मिति (दिन/महिना/साल) :

अनुसूची ४: प्रशिक्षार्थी छनौट अन्तर्वार्ताका लागि सहयोगी सुभावहरू

खण्ड	क्रियाकलापहरू	किन ?	को ?
१	नमस्कार....., सजिलो गरी आरामसँग बस्नुहोस है । अब हामीजनाको समूहले तपाईंसँग तालिममा छनौटका लागि केही प्रश्नहरू गछौं, ... ठीक छ नि हैन ?	उम्मेदवारसँग विश्वास निर्माण गर्नका लागि सहयोगी प्रश्नहरू	तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको प्रतिनिधि
	तपाईंको छोटो परिचय दिनुहोस् न है वा तपाईंको नाम अनि ठेगाना भन्न सक्नुहुन्छ ?		
१	क) तपाईं हिजोआज के गर्दै हुनुहुन्छ ? ख) कति पढ्नु भएको छ ? ग) तपाईंको परिवारमा को-को हुनुहुन्छ ? ● उहाँहरूले के काम गर्नुहुन्छ ? ● उहाँहरूले कति कमाइरहनु भएको छ ? ● अन्य आम्दानी हुने स्रोत पनि छन् कि ? (विशेष अवस्थामा) यसलाई प्रमाणित गर्ने तपाईंसँग के प्रमाण छ ?	आवेदन फाराममा उल्लेख सूचनालाई पुनः पुष्टि गर्नका लागि सहयोगी प्रश्नहरू	
	क) तपाईंलाई तालिमबारे केही थाहा छ ? (थाहा नभएको बताएमा अन्तर्वार्तामा बसेकाहरूले बताइदिने) ● तालिम सकिएपछि कामलाई निरन्तरता दिन सक्नुहुन्छ त ? ख) तालिम अवधिभर कुनै दिन नविराइ बस्न सक्नुहुन्छ ? ग) (विशेष प्रकृतिका प्राविधिक तालिमका लागि मात्र) यो तालिममासीप र योग्यता चाहिन्छ, तपाईंसँग त्यो छ कि छैन ? (जस्तै: हिसाब सम्बन्धी आधारभूत ज्ञान र अंग्रेजीका शब्दावलीहरू) घ) विभिन्न अवस्थामा आउनसक्ने जोखिमबारे बताइदिने ● यस्तो अवस्थामा तपाईं यो तालिममा सहभागी हुन सक्नुहुन्छ जस्तो लाग्छ ? ङ) यदि उम्मेदवार यो तालिमबाहेक उपलब्ध अन्य तालिमका लागि उपयुक्त देखिएमा, तालिमका विषय सम्बन्धी थप प्रश्नहरू सोध्ने	विषयसँग सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान र अनुभवको मूल्याङ्कन गर्नका लागि	प्रशिक्षक प्रतिनिधि
२	क) यो तालिममहिनाको हुन्छ, तपाइलेमहिनासम्म तालिम पूरा गर्नका लागि कसरी समय मिलाउनुहुन्छ ? ● कहाँ बसेर तालिममा सहभागी हुनुहुन्छ ?	तालिमप्रतिको प्रतिबद्धता, रोजगारीका दृष्टिकोणबाट सोही व्यवसायमा रोजगारको प्रतिबद्धता	तालिम सञ्चालन गर्ने उद्योगको प्रतिनिधि
	ख) तालिम पूरा गरिसकेपछि यही उद्योगमा कम्तीमा ६ महिना काम गर्नुपर्नेहुन्छ, गर्नुहुन्छ ? घ) तपाईंले काम पाउनुभयो भने कति जति कमाइ हुन्छ भन्ने आशा गर्नुभएको छ ? (यदि उम्मेदवारको अपेक्षा बढी भएको जस्तो लागेमा वास्तविक कमाइ बताइदिने) ङ) यदि तपाईं तालिमको लागि छनौट हुनुभयो भने बस्ने व्यवस्था कसरी गर्नुहुन्छ ?		
४.	अन्तर्वार्ता समापन गर्दै तालिममा उपलब्ध हुने सेवासुविधा (खाजा, खाना) बारे प्रस्ट बताइदिने, साथै नतिजा कहाँ, कहिले र कसरी थाहा पाउन सकिन्छ ? त्यो पनि बताउने ।		तालिम प्रदायक संस्थाको प्रतिनिधि

छनौट समितिका सदस्यहरूले अन्तर्वार्ताका लागि दिइएको जम्मा ४० अङ्कमा प्रत्येक व्यक्तिले पाएको अङ्क टिपेर राख्नुपर्छ ।

ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण आयोजना (समृद्धि)

अनुसूची ५ : औद्योगिक प्रशिक्षार्थी छनौटका आधारहरू

तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको नाम: ठेगाना :
 तालिमको नाम : तालिम सञ्चालन हुने उद्योग:.....
 जम्मा आवेदकको सङ्ख्या : (पुरुष) (महिला) जम्मा प्रारम्भिक छनौटमा परेका आवेदकको सङ्ख्या : (पुरुष) (महिला)
 अन्तर्वार्ता हुने मिति :

क्र.स.	नाम थर	ठेगाना	तालिमका लागि योग्य रहे नरहेको (छ/छैन)			छनौटको मापदण्ड (व्यक्तिगत अङ्कभार)			अन्तर्वार्ता (४०%)	अन्तिम प्राप्ताङ्क जम्मा प्राप्त गरेको अङ्क (१००)	श्रेणी
			उमेर (१८-४०)	आयोजना सञ्चालन भएको जिल्ला/गाउँ/नगरपालिकाको आवेदक	शैक्षिक योग्यता - नियमित विद्यार्थी होइन)	प्रारम्भिक छनौट (६० प्रतिशत)		अन्तर्वार्ता			
					१. श्रेणी (२०)	२. आर्थिक अवस्था (३०)	३. वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका (१०)				
१.											१
२.											२
३.											३

श्रेणी : क श्रेणी = २०, ख श्रेणी = १५, ग श्रेणी = १०, घ श्रेणी = ५

आर्थिक आधार : ३ महिनाभन्दा कम खाद्य पर्याप्तता वा प्रति महिना ४,००० भन्दा कम आय १०, ६ महिनाभन्दा कम खाद्य पर्याप्तता वा प्रति महिना ६,००० भन्दा कम आय १०, (यदि आवेदकले स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम वा गरिवी निवारण कोषले निर्धारण गरेको श्रेणी उपलब्ध गराएमा, अति विपन्न/गरिवी उन्मुख र विपन्न १० र मध्यम विपन्न वा स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम अनुसार विपन्नता नरहेको १०

वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका = वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएको सहभागी ३०, वैदेशिक रोजगारीमा रहेकोका परिवार सदस्य भएमा २५ अङ्क (प्रमाण खुल्ने कागजात/पहिचान भएमा)

अन्तर्वार्ता निरीक्षण सूची : १) आधारभूत सीप २) उत्प्रेरणा ३) प्रतिबद्धता : तालिम प्रतिको प्रतिबद्धता

ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण आयोजना (समृद्धि)

अनुसूची ६ : तालिम स्थल प्रमाणीकरण फारम

१. तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था/उद्योगको नाम:
 ठेगाना:
२. तालिमको नाम : तालिम कोड:
३. तालिम सञ्चालन हुने स्थान : जिल्ला : गा.पा./न.पा. :
 वडा नं. : टोल:.....
४. प्रस्तावित तालिम सुरु हुने मिति : तालिम समापन मिति:
५. तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको सम्पर्क व्यक्तिको नाम :
 पद: सम्पर्क नं.:

क्र.सं.	तालिम सुरु गर्नको लागि आधारभूत पूर्वाधारहरूको उपलब्धता (पाठ्यक्रमको आधारमा)	स्थिति		कैफियत
		भए	नभएको	
१.	तालिम हल (स्थान/क्षेत्रफल, फर्निचर, बत्ती/प्रकाश, हावा ओहोरदोहोर हुने भेन्टिलेसन, खानेपानी, आदि)			
२.	तालिम सामग्री (उपभोग्य) औजार, उपकरण र मेशिन			
३.	शौचालय (महिला/पुरुष)			
४.	मुख्य प्रशिक्षकको शैक्षिक योग्यताको र प्रशिक्षक प्रशिक्षणको प्रमाण पत्र (TOT)			
५.	सहायक प्रशिक्षकको शैक्षिक योग्यताको र प्रशिक्षक प्रशिक्षणको प्रमाण पत्र (TOT)			
६.	रोभिड तथा कारिगर प्रशिक्षक र शैक्षिक योग्यताको र प्रशिक्षक प्रशिक्षणको प्रमाण पत्र (TOT)			
७.	पाठ्यक्रम, पेशागत सीपस्तर निर्धारण (OSS) म्यानुयल आदि को उपलब्धता			
८.	अन्य आवश्यकताहरू			
८.१	फ्याक्ट सीट			
८.२	ब्यानर			
८.३	प्राथमिक उपचार सामग्री			
८.४	सुरक्षाका उपायहरू/सामग्रीहरू			
८.५	सत्र योजना, लग बुक, आगन्तुक पुस्तिका, दैनिक हाजिरी/उपस्थिति रेकर्ड आदि			
८.६	तालिम सामग्रीहरू (सेतोपाटी, मेटा कार्ड, मार्कर आदि)			

क. तालिम सञ्चालनको लागि सिफारिश गरिएको ?

ख. तालिम सुरु गर्नु अघि सुधार गर्नु पर्ने

ग. पुनः प्रमाणीकरण पछिको अवस्था

घ) पृष्ठपोषण/सुभावहरू :

गरिएको			नगरिएको			
१	२	३	४	५	६	७
राम्रो			सुधार नभएको			

हस्ताक्षर : मिति :

अनुगमन गर्ने व्यक्तिको नाम : पद:

अनुसूची ७ : तालिम हुनुपूर्व गरिने अनुगमनका लागि निरीक्षण सूची

तालिम तथा रोजगार प्रदयाक संस्थाको नाम : ठेगाना:

तालिमको नाम : तालिम कोड :

तालिम सञ्चालन हुने स्थान : जिल्ला : गा.पा./न.पा. : वडा नं. :

टोल:.....

तालिम सुरु भएको मिति : तालिम समापन हुने मिति:

कार्यक्रमका लागि तोकिएको व्यक्ति.....सम्पर्क नं.....

क्र.स.	क्रियाकलाप, प्रक्रियाका सूचकहरू	पालना गरिएको अवस्था		
		पालना नगरेको (०)	आंशिक पालना गरिएको (०.५)	पूर्ण पालना गरेको (१)
१.	तालिमको सार्वजनिक आह्वान			
१.१	कार्यान्वयन तथा अनुगमन पुस्तिकामा उल्लेख भएअनुसारको पालना गरी सार्वजनिक आह्वानको अवधि पालना गरिएको (कम्तीमा पनि १५ दिन)			
१.२	सार्वजनिक आह्वानका लागि प्रयोग गरिएका माध्यमहरू (कम्तीमा पनि ३ माध्यमहरू प्रयोग गरिएको : पोस्टर, पम्फलेट, एफएम रेडियो, पत्रपत्रिका, अन्य.....)			
१.३	पुस्तिकामा उल्लेख भए अनुसार सार्वजनिक आह्वानमा विषयवस्तु समेटिएको			
२	आवेदन सङ्कलन			
२.१	१५० प्रतिशत आवेदन सङ्कलन (तालिममा छनौट हुने आवश्यक न्यूनतम सङ्ख्याभन्दा ५० प्रतिशत बढी आवेदनहरू सङ्कलन भएको)			
३	पूर्वाधार प्रबन्ध			
३.१	मुख्य र सहायक प्रशिक्षकको व्यवस्था पहिलो १ महिनाको लागि			
३.२	रोभिड र कारिगर प्रशिक्षकको व्यवस्था पछिल्लो ५ महिनाको लागि			
३.३	तालिम हल, खानेपानी, खाजा, र शौचालयको प्रबन्ध भएको			
३.४	तालिम सामाग्रीको प्रबन्ध भएको			
३.५	तालिम हलमा सम्पूर्ण सूचना सहितको व्यानर र फ्याक्ट सीटको व्यवस्था			

क्र.स.	क्रियाकलाप, प्रक्रियाका सूचकहरू	पालना गरिएको अवस्था		
		पालना नगरेको (०)	आंशिक पालना गरिएको (०.५)	पूर्ण पालना गरेको (१)
४	सहभागी/प्रशिक्षार्थी छनौट प्रक्रिया			
४.१	तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले प्रारम्भिक छनौट सम्पन्न गरेको			
४.२	तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले प्रारम्भिक अङ्कभार निर्धारण गरेको			
४.३	पुस्तिकामा उल्लेख भए अनुसारको छनौट अन्तर्वार्ता समिति गठन भएको			

छनौट समिति

क्र.सं.	नाम	पद	संस्था	सम्पर्क नं.
१		तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको प्रतिनिधि		
२		स्थानीय सरकारी वा स्थानीय प्रतिनिधि		
३		प्रशिक्षक		
४		उद्योग/रोजगारदाताको प्रतिनिधि		
५		हेल्भेटास नेपालका प्रतिनिधि		

छनौटमा परेका आवेदकको नामसहितको सूची

क्र.सं.	आवेदकको नाम	गाउँ/नगरपालिकाको नाम	सम्पर्क नं.	पुरुष	महिला
१					
२					
३					
४					
५					
६					
७					
८					
९					
१०					
.....					
३०					

हेल्भेटास नेपालका प्रतिनिधिको टिप्पणी :

अनुगमन गर्नेको हस्ताक्षर :

नाम :

मिति :

ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण आयोजना (समृद्धि)

अनुसूची ८ : तालिमको व्यानर

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण आयोजना (समृद्धि)–हेल्भेटास

तालिमको नाम :

तालिम सञ्चालन स्थान :

तालिम अवधि :दिन (९०० घण्टा).....तह :

तालिम सुरु हुने मिति :साल.....महिना.....गते

तालिम समापन मिति :साल.....महिना.....गते

तालिम सञ्चालन हुने समय :बजे देखिसम्म

तालिम सञ्चालन गर्ने संस्थाको नाम :

सम्पर्क व्यक्तिको नाम:

सम्पर्क नं. :

तालिम तथा रोजगार प्रदायक
संस्था/उद्योगको लोगो

ख्याल राख्नुपर्ने कुराहरू :

- ब्यानरको साइज कम्तीमा पनि चौडा ३ फिट र लम्बाई ५ फिट हुनुपर्नेछ ।
- ब्यानरमा शीर्षकले १० प्रतिशत ठाउँ मात्र ओगटेको हुनुपर्छ ।
- ब्यानरमा तालिम सम्बन्धी जानकारीले ७० प्रतिशत ठाउँ ओगटेको हुनुपर्छ ।
- नेपाल सरकार, हेल्भेटास नेपाल र दातृ संस्थाको लोगाले २० प्रतिशत भाग ओगटेको हुनुपर्छ ।
- तालिम स्थानमा आवतजावत गर्नेले प्रस्ट देख्ने गरी ब्यानर अनिवार्य टाँसेको हुनुपर्छ ।

ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण आयोजना (समृद्धि)

अनुसूची ९ : तालिमको फ्याक्ट सीट

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण आयोजना (समृद्धि)-हेल्भेटास
फ्याक्ट सीट (Fact Sheet)

तालिम सञ्चालन गर्ने संस्था :.....
तालिम सञ्चालन हुने उद्योगको नाम:.....
सम्पर्क व्यक्तिको नाम र फोन नं.

तालिमको विषय
पेशागत सीप मापदण्ड	राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिबाट लिइने तह १ वा सो सरह
तालिम अवधि	९०० घण्टा (१५० दिन, प्रति दिन ६ घण्टा)
तालिम मिति	सुरु मिति : तालिम सम्पन्न मिति :
तालिम समय	देखि : सम्म :
तालिमका लागि सहयोगी निकायहरू	कार्यान्वयन प्राविधिक सहयोग आर्थिक सहयोग
जम्मा छनौट भएका सहभागीहरू	एउटा समूहमा २० जना मात्र ।
तालिमको उद्देश्य	गरिब तथा विपन्न युवाहरूलाई गुणस्तरीय सीप मार्फत् रोजगारीमा लगाउनु ।
तालिम पाठ्यक्रमको संरचना	८० प्रतिशत भन्दा बढी कार्यस्थल वा सम्बन्धित उद्योगमा आधारित तालिम ।
लक्षित समूह	<ul style="list-style-type: none"> • आयोजनाको क्षेत्रभित्र बसोवास गरेका १८ देखि ४० वर्ष समूहका युवाहरू । • आर्थिकरूपले कमजोर तथा सामाजिकरूपले पछाडि पारिएका युवाहरू । • वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवा तथा तिनका परिवारका सदस्यहरू । • तालिम लिइसकेपछि, सम्बन्धित विषय तथा उद्योगमा काम गर्न उत्साही तथा प्रतिबद्ध युवाहरू । • महिला तथा अन्य विशेष अवस्थाका युवाहरू । • नियमित विद्यार्थी हुन नहुने ।
तालिम सम्बन्धी जानकारी	स्थानीय सरकार, स्थानीय पत्रपत्रिका, रेडियो, पोष्टर, पम्फलेट र सार्वजनिक स्थानमा टाँस गरिएका सूचनाहरू ।

तालिमपश्चात् प्रशिक्षार्थीले गर्नुपर्ने आयको सीमा	रु १३,४५०/- प्रति महिना (छ महिनाभित्र रु ८०,७००/-)
तालिम सञ्चालनको आधारहरू	औद्योगिक क्षेत्रमा आवश्यक जनशक्ति तथा सीपको मागमा आधारित
तालिम प्रदायक संस्थाहरूले सहभागीहरूलाई दिइने अतिरिक्त सहयोग	<ul style="list-style-type: none"> सीप मापदण्ड तयार भएका विषयमा न्यूनतम तह १ को सीप परीक्षणको व्यवस्था पहिलो १ महिना(२५ दिन) सम्म तालिममा सहभागी भएको दिनको रु १०० का दरले खाजा खर्च र दोस्रो महिनादेखि उद्योगबाट न्यूनतम प्रोत्सहान भत्ता पाउने व्यवस्था तालिम पश्चात् सोही कम्पनीमा सम्मानित रोजगारीको व्यवस्था
प्रशिक्षक र सम्पर्क नम्बर	मुख्य/रोभिड प्रशिक्षकको नाम : सम्पर्क नं. : सहायक/कारिगर प्रशिक्षकको नाम : सम्पर्क नं. :

थप जानकारी तथा गुनासोको लागि हेल्भेटास नेपालको टोल फ्री नम्बर : १६६० ०१ ५०५०५

तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था/उद्योगको लोगो

ख्याल राख्नुपर्ने कुराहरू :

- साइज कम्तीमा पनि चौडा ४ फिट र लम्बाई ६ फिट हुनुपर्नेछ ।
- शीर्षकका लागि जम्मा १० प्रतिशत ठाउँ मात्र ओगटेको हुनुपर्छ ।
- तालिम सम्बन्धी जानकारीले ८० प्रतिशत ठाउँ ओगटेको हुनुपर्छ ।
- नेपाल सरकार, हेल्भेटास नेपाल र दातृ संस्थाको लोगोले १० प्रतिशत भाग ओगटेको हुनुपर्छ ।
- हलभित्र सहभागी र आगन्तुक दुबैले प्रस्ट देख्ने गरी टाँसेको हुनुपर्छ ।

ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण आयोजना (समृद्धि)

अनुसूची १० : कक्षा सत्र योजना

कक्षा सत्र योजना

मिति :

सत्रको अवधि

सत्र/विषय :

सत्रका उद्देश्यहरू

विषयवस्तु	क्रियाकलाप	विधि/तरिका	समय
१) सिक्ने वातावरणको सृजना २) विषयवस्तुमा प्रवेश ३) विस्तृत क्रियाकलापहरू क) मुख्य शीर्षक ख) उप शीर्षकहरू ग) उप शीर्षकहरू ४) सारांस ५) मूल्याङ्कन			

आवश्यक सामग्रीहरू (खपत भएर जाने, औजार तथा उपकरणहरू) :

सत्र लिइसकेपछिको निष्कर्ष (प्रशिक्षकका लागि) :

प्रशिक्षकको नाम :

ग्रामीण उच्चम तथा विप्रेषण आयोजना (समृद्धि)

अनुसूची ११ : प्रशिक्षक लग बुक

प्रशिक्षक लग बुक

तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको नाम

तालिम सञ्चालन भइरहेको उद्योगको नाम :

तालिमको विषय : तालिम सञ्चालन स्थलको ठेगाना :

तालिमको कोड:.....

मिति	विषय/अध्याय/सीप	समय		मुख्य/रोभिड प्रशिक्षकको हस्ताक्षर	सहायक/ कारिगर प्रशिक्षकको हस्ताक्षर	कैफियत
		देखि	सम्म			

अनुसूची १२ : तालिम भइरहेको समयमा गरिने अनुगमनका लागि निरीक्षण सूची

अनुगमन गरिएको मिति :

तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था वा उद्योगको नाम :

ठेगाना: तालिम कोड:

तालिमको विषय : तालिम सञ्चालन स्थान :

तालिम सुरु भएको मिति : तालिम समापन हुने मिति: तालिमको समय :

दैनिक (कति घण्टा) : (सैद्धान्तिक सत्र व्यावहारिक सत्र :))

तालिममा सहभागीको सङ्ख्या : (पुरुष : महिला :))

अनुगमनका क्रममा भेटिएका सहभागीहरूको वास्तविक सङ्ख्या : (पुरुष : महिला :))

मुख्य/रोभिड प्रशिक्षकको नाम : योग्यता/तह.....

प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम लिएको सम्पर्क नं.:

सहायक/कारिगर प्रशिक्षकको नाम : योग्यता/तह.....

प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम लिएको सम्पर्क नं.:

तालिम संयोजकको नाम : सम्पर्क नं. :

क्र.सं.	क्रियाकलाप, प्रक्रियाका सूचकहरू	पालना गरिएको अवस्था			कैफियत
		पालना नभएको (०)	आंशिक पालना गरिएको (०.५)	पूर्ण पालना गरेको (१)	
क	तालिम स्थल र भौतिक सेवासुविधाहरू				
१	तालिम स्थल उपयुक्त छ				
२	खानेपानी, शौचालय र प्राथमिक उपचारको व्यवस्था - - खानेपानी - शौचालय - प्राथमिक उपचार				
३	तालिमको वातावरण शान्त छ (भित्री वा बाहिरबाट आउने कुनै प्रकारको हल्ला छैन)				
ख	तालिमका सहभागीहरू				
४	तालिम समूहमा अधिकतम २० जना हुनुपर्ने				
ग	प्रमुख अध्ययन सामग्री उपलब्धता				
५	यी अध्ययन सामग्री तालिम हलमा उपलब्ध छन्: - पेशा सीप स्तर निर्धारण (OSS) - अद्यावधिक पाठ्यक्रम (Updated curriculum) - तालिम पुस्तिका (Manual)				

क्र.सं.	क्रियाकलाप, प्रक्रियाका सूचकहरू	पालना गरिएको अवस्था			कैफियत
		पालना नभएको (०)	आंशिक पालना गरिएको (०.५)	पूर्ण पालना गरेको (१)	
६	तालिम प्रशिक्षणमा पेशा सीप स्तर निर्धारण, अद्यावधिक पाठ्यक्रम, तालिम पुस्तिकाको प्रयोग गरिएको छ छैन				
७	सत्र योजना र लग बुक तयार पारिएका छन्/ उपलब्ध छन्				
८	यी सत्र योजना र लग बुक प्रयोग गरिएका छन्				
घ	दक्ष प्रशिक्षकको उपलब्धता				
९	हरेक तालिम समूहमा प्रमुख, रोभिड, कारिगर र सहायक गरी चार जना प्रशिक्षक छन्- - प्रमुख प्रशिक्षक - रोभिड प्रशिक्षक - कारिगर - सहायक प्रशिक्षक				
१०	प्रमुख प्रशिक्षकको दक्षता : - तह २/ प्राविधिक एस.एल.सी./ प्राविधिक डिप्लोमा उत्तीर्ण - कम्तीमा दुई वर्षको सम्बन्धित विषयमा प्रशिक्षण गरेको अनुभव छ - प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम लिएको छ - अन्य:				
११	रोभिड प्रशिक्षकको दक्षता : - तह २/ प्राविधिक एस.एल.सी./ प्राविधिक डिप्लोमा उत्तीर्ण - कम्तीमा दुई वर्षको सम्बन्धित विषयमा प्रशिक्षण गरेको अनुभव छ - प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम लिएको छ - अन्य:				
१२	सहायक तथा कारिगर प्रशिक्षकको दक्षता- - सम्भव भएमा तह १ को तालिम लिएको - कम्तीमा पाँच वर्ष सम्बन्धित विषयमा अभ्यास गरेको अनुभव छ - प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम लिएको छ				
१३	प्रशिक्षकहरूको औपचारिक नियुक्ति दिइएको छ- - सीप लिएको विषयको प्रमाण पत्र - प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिमको प्रमाण पत्र - पहिचान जनाउने कार्ड (आइडी कार्ड) - नियुक्ति पत्र/सम्झौता पत्र				
ड	सहयोगी सुविधा र सामग्रीहरू				
१४	प्रशिक्षकले तालिम सामग्रीको पर्याप्त प्रयोग गरिरहेको छ (जस्तै- सबै सहभागीको सिकाइलाई मूल्याङ्कन गर्ने आधार सूची, त्यसको प्रयोग र अभिलेखन गरिएको छ)				
१५	OSS मा उल्लेख भए अनुसार सहभागीले सम्बन्धित विषयका साधन र उपकरणहरू प्रयोग गर्न पाएका छन्				

क्र.सं.	क्रियाकलाप, प्रक्रियाका सूचकहरू	पालना गरिएको अवस्था			कैफियत
		पालना नभएको (०)	आंशिक पालना गरिएको (०.५)	पूर्ण पालना गरेको (१)	
१६	OSS र पाठ्याक्रममा उल्लेख भए अनुसार तालिम लिएको विषयमा व्यावहारिक प्रयोग गर्ने खपत सामग्रीसम्म सहभागीको पहुँच छ				
१७	पुस्तिकामा उल्लेख भए अनुसार फ्याक्ट सीट र ब्यानर तालिम स्थलमा राखिएका छन्				
१८	सहभागीहरूलाई सुरक्षाका साधन/सामग्री प्रयोग गर्नुपर्छ भन्ने जानकारी दिइएको छ। जस्तै-पञ्जा, हेल्मेट, जुता, एप्रोन, चशमा, सुरक्षा बेल्ट आदि), जोखिम हुन सक्ने पेशागत सीपमा यिनको प्रयोग गरिएको/गर्न सिकाइएको छ				
१९	सहभागीले दैनिक खाजा पाइरहेका छन्- (प्रतिदिन रु. १०० बराबर)				
च	प्रशिक्षार्थी र प्रशिक्षको हाजिरी				
२०	तालिम सुरु भएदेखि नै सहभागीको उपस्थिति दर ९० प्रतिशत छ				
२१	प्रशिक्षकको उपस्थिति दर ९० प्रतिशत छ				
२२	हाजिरी पुस्तिका दैनिक रूपमा प्रयोग गरिएको छ				
२३	तालिम स्थलमा आगन्तुक पुस्तिका राखिएको छ				
छ	तालिमको सञ्चालन				
२४	तालिम सत्र योजना अनुसार तालिम सञ्चालन गरिएको छ				
२५	सबै सहभागीलाई पर्याप्त समय दिइएको छ, प्रशिक्षक प्रशिक्षार्थीको अन्तरक्रिया पर्याप्त छ				
२६	तालिमको समय दैनिक ६ घण्टा भन्दा बढी छैन				
२७	सैद्धान्तिक र व्यावहारिक अभ्यासको सन्तुलन राम्रो छ, बढी व्यावहारिक अभ्यासमा जोड दिइएको छ				
ज	सरकारी तथा अन्य सरोकारवालाहरूसँगको समन्वय				
२८	सरकारी निकाय (गाउँ/नगरपालिका) ले तालिम अवलोकन तथा अनुगमन गरेका छन्				
२९	तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले समृद्धि आयोजना अन्तर्गत परिचालन भएका फिल्ड कर्मचारीसँग समन्वय गरेका छन् (उप-संभाग १.३ भन्दा अन्य समूहका)				
झ	तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको आन्तरिक अनुगमन संयन्त्र				
३०	तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको कार्यक्रम हेर्ने व्यक्तिले आन्तरिक अनुगमन गरिरहेका छन्				
३१	हरेक अध्यायको समाप्तिपछि आवधिक परीक्षा गर्ने अभ्यास गरिएको छ				
३२	राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिले लिने सीप परीक्षाका लागि तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले प्रक्रिया अघि बढाएका छन् (परीक्षाका				

क्र.सं.	क्रियाकलाप, प्रक्रियाका सूचकहरू	पालना गरिएको अवस्था			कैफियत
		पालना नभएको (०)	आंशिक पालना गरिएको (०.५)	पूर्ण पालना गरेको (१)	
	लागि आवेदन फाराम भरेका छन)वा आन्तरिक परीक्षाको तयारी गरेको छन् ।				

प्रशिक्षार्थीहरूको सुझाव :

१.	
२.	

प्रशिक्षकको सुझाव :

१.	
२.	

अवलोकनको क्रममा देखिएका प्रमुख कुराहरू :

१.	
२.	

सुधारका लागि गरिएका सिफारिशहरू :

१.	
२.	

अनुगमन गर्ने :

नाम :

हस्ताक्षर :

मिति :

अनुसूची १३ : सीप परीक्षण अवलोकन निरीक्षण सूची

अनुगमन गरिएको मिति:

तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था/उद्योगको नाम:

तालिमको नाम : तालिम कोड:

सीप परीक्षण स्थाना :

तालिम सुरु भएको मिति : तालिम समापन मिति:

सीप परीक्षा :

प्रशिक्षित : पुरुष : महिला : जम्मा :

आवेदन दिएका : पुरुष : महिला : जम्मा :

सीप परीक्षामा सहभागी : पुरुष : महिला : जम्मा :

क्र.स.	क्रियाकलाप/प्रक्रियाका सूचकहरू	पालना गरिएको अवस्था			कैफियत
		पालना नगरेको (०)	आंशिक पालना गरेको (०.५)	पूर्ण पालना गरेको (१)	
क	तयारी				
१	सीप परीक्षण गर्ने स्थानमा उपलब्ध भौतिक सुविधाहरू (फराकिलो स्थान, शौचालय, खानेपानी आदि)				
२	उपकरण तथा औजारहरूको उपलब्धता				
३	स्टेशनरी तथा अन्य सहयोगी सामग्रीको उपलब्धता				
४	सीप परीक्षाका लागि प्रयोग हुने व्यावहारिक अभ्यासका लागि स्थानको व्यवस्थापन				
५	परीक्षणका लागि आवश्यक मानव स्रोतको उपलब्धता जस्तै : परीक्षक, परीक्षा व्यवस्थापक र सहयोगी कर्मचारी				
ख	सहभागिता				
१	सहभागीहरूलाई उनीहरूलाई दिइएको कामबारे प्रस्ट पारिएको छ				
२	परीक्षण क्रममा सहभागीलाई आवश्यक पर्ने सहयोग गरिएको छ				
३	सीप परीक्षणका आधारभूत मापदण्ड र नीतिनियम पालना गरिएको छ				

क्र.स.	क्रियाकलाप/प्रक्रियाका सूचकहरू	पालना गरिएको अवस्था			कैफियत
		पालना नगरेको (०)	आंशिक पालना गरेको (०.५)	पूर्ण पालना गरेको (१)	
४	समयको ख्याल राखिएको छ				
५	सीप परीक्षणका लागि खटिएको समूहले सहभागीसँग गरेको व्यवहार				

अन्य

सीप परीक्षण स्थलमा आएका सवाल :
निष्कर्ष :
सिफारिशहरू :

अनुगमन गर्ने :

नाम :

हस्ताक्षर :

मिति :

अनुसूची १४ : रोजगार तथा आय प्रमाणीकरण फारम

रोजगार तथा आय प्रमाणीकरण फारम
(३/६ महिनाको आय प्रमाणीकरण)

१. व्यक्तिगत विवरण

नाम : थर : उमेर : लिङ्ग : (महिला, पुरुष, अन्य)
श्रेणी : (क ख, ग, घ) शैक्षिक योग्यता: सम्पर्क नं.: वैकल्पिक सम्पर्क नं.:

२. तालिम विवरण

तालिमको नाम : तह : तालिम कोड :
तालिम स्थल : जिल्ला : गाउँ/नगरपालिका : टोल : वडा नं. :
तालिम सुरु भएको मिति : तालिम समापन मिति: तालिमको कूल समय (घण्टामा)
तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको नाम : ठेगाना :
तालिम लिइएको उद्योगको नाम : ठेगाना :
औसत आय (तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले जानकारी गराए अनुसार ३/६ महिनाको आय) रु.:

३. रोजगार विवरण :

तालिम पश्चात		सम्बन्धित पेशामा रोजगार		
		१ = ज्यालादारी/तलबी, २ = स्वरोजगार, ३ = ठेक्का सम्भौता, ४ = बेरोजगार		
		☐ ग्रेस अवधि सहित ☐ ग्रेस अवधिबिना		
	महिना	रोजगारीको विस्तृत विवरण	आय रु.	कैफियत
पहिलो				
दोश्रो				
तेश्रो				
		३ महिनाको मात्र जम्मा रु.		
चौथो				
पाँचौ				
छैठौँ				
सातौँ				
आठौँ				
		३ महिनाको मात्र जम्मा रु.		रोजगारीको सीमाभित्र परेको: ☐ छ ☐ छैन
		जम्मा आय रु.		
		औसतमा ६ महिनाको जम्मा आय		
यदि छैन मा चिन्ह लगाइएको भए सोको कारण :				
☐ पहिले नै सोही पेशामा रही काम गरिसकेको र महिनाको ४,००० (दैनिक १.२५ अमेरिकी डलर) कमाइरहेको				
☐ नियमित विद्यार्थी ☐ सम्पर्क हुन नसकेको वा भेटिन नसकेको ☐ निर्धारण गरेका उमेरको सीमा पार गरेको (१८ वर्षभन्दा कम वा ४० वर्षभन्दा बढी)				

४. वर्तमान रोजगारीको विवरण

रोजगार रहेको उद्योगको नाम : ठेगाना :
सम्पर्क नं. : रोजगार सुरु गरेको मिति :

५. यदि मासिक कमाइ रु. १३४५० भन्दा कम छ भने त्यसको कारण के हो ?

नियमित काम छैन कम ज्याला पाउने भएकाले घरायसी कामका कारण धेरै समय दिन पाउँदैन
 काम गर्दै सिकिरहेको छु अन्य (कारण खुलाउनुहोस)

६. तालिम अवधिमा तपाइले खाजाको सुविधा पाउनुभयो ? पाएँ पाइनँ

यदि पाउनुभएको भए : यो कति रूपैया बराबरको थियो : रु (तालिम अवधिभर जम्मा)

७. तपाईंको कुनै सहकारी या बैंकमा खाता छ ? छ छैन

८. तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाबाट रोजगारी सुरु गर्दा के के सहयोग पाउनुभयो ?

- रोजगार खोजका लागि सहयोग पाएँ कानूनी परामर्शका लागि सहयोग पाएँ
 कुनै पनि सहयोग पाइँन अन्य

९. रोजगारीका लागि तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाबाट तपाईंले पाउनुभएको सहयोगबाट कतिको सन्तुष्ट हुनुहुन्छ ?

एकदमै धेरै सन्तुष्ट छु	सन्तुष्ट छु	न सन्तुष्ट छु न असन्तुष्ट छु	असन्तुष्ट छु	एकदमै धेरै असन्तुष्ट छु
५	४	३	२	१

१०. तपाईंले लिनुभएको तालिमबाट कतिको सन्तुष्ट हुनुहुन्छ ?

एकदमै धेरै सन्तुष्ट छु	सन्तुष्ट छु	न सन्तुष्ट छु न असन्तुष्ट छु	असन्तुष्ट छु	एकदमै धेरै असन्तुष्ट छु
५	४	३	२	१

११. रोजगारीका लागि सीपमूलक तालिम सिकाइँदा त्यसबाहेक अन्य कुन कुन थप सीप वा ज्ञान सिकाइनु पर्दछ वा चाहिँदोरहेछ ?

१२. राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिले लिएको सीप परीक्षाको विवरण

- १२.१ तपाईंले सीप सिकेको विषयमा सीप परीक्षणको व्यवस्था थियो ? थियो थिएन यदि थियो भने
 १२.२ के तपाईं सीप परीक्षामा सहभागी हुनुभयो ? भएँ भइँन
 १२.३ यदि सहभागी हुनुभएको भए, तपाईं उत्तीर्ण हुनुभयो ? भएँ भइँन
 १२.४ यदि तपाईं उत्तीर्ण हुनुभएको भए, तपाईंले सीप परीक्षाको प्रमाण पत्र पाउनुभयो ? पाएँ पाइँन
 यदि प्रमाण पत्र पाउनु भएको छैन भने, त्यसको कारण के हो जस्तो लाग्छ ?

१३. अन्य सुझाव तथा टिप्पणी

१३.१ प्रशिक्षार्थीबाट प्राप्त सुझाव/टिप्पणी

--

१३.२ तालिम तथा रोजगार सेवा प्रदायक संस्थाबाट प्राप्त सुझाव/टिप्पणी

--

१३.३ हेल्भेटास नेपालका अनुगमनकर्ताको समग्र पक्षबारेको टिप्पणी

--

१४. माथि लिइएका सूचना/जानकारी प्रशिक्षार्थीबाट कसरी लिइएका हुन ?

- प्रशिक्षार्थीलाई प्रत्यक्ष भेटेर
 प्रशिक्षार्थीसँगको टेलिफोन संवाद मार्फत
 प्रशिक्षार्थीका आफन्तसँगको संवाद मार्फत् (को सँग लिइएको थियो नाता खुलाउने))

उत्तरदाता	तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्था	समृद्धि हेल्भेटास नेपाल
हस्ताक्षर :	हस्ताक्षर :	हस्ताक्षर :
नाम :	नाम :	नाम :
मिति :		

ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण आयोजना (समृद्धि)

अनुसूची १५ : नतिजा मापन गर्दा सम्भावित अवस्था र सम्बद्ध निर्णयहरू

क्र.सं.	सम्भावित अवस्था	निर्णय (विद्यमान)
१	सीमा सहितको आय भएको भनी दावी गरेको तर अन्तिम आय प्रमाणीकरण अघि नै प्रशिक्षार्थीको मृत्यु भएमा	अभिलेख अनुसार रोजगारीमा रहेको समय सम्मको आयको गणना गर्ने
२	आय प्रमाणीकरणका बेलामा यदि कुनै प्रशिक्षार्थीको उमेर नाघेको पाइयो (जस्तै: ४० वर्ष माथि) र उसको उमेरको बारेमा पूर्व स्वीकृति लिएको प्रमाण पाइएन तर निजले आम्दानीको सीमा अनुसार नै आय आर्जन गरिरहेको अवस्था छ भने	यदि यो २५ प्रतिशतभित्र भएमा गणनाका लागि योग्य हुने नभए नहुने
३	रोजगारीमा संलग्न महिला प्रशिक्षार्थीले चार महिनासम्म तोकिएको सीमा सम्मको आम्दानी गरेको अवस्थामा सुत्केरी भइ बच्चाको आमा बनेका कारण ६ महिनासम्म काम गर्न सकिनु भने	अभिलेख अनुसार रोजगारीमा रहेको समय सम्मको आयको गणना गर्न मिल्ने
४	यदि प्रशिक्षार्थीले सीप परीक्षामा भाग लिएको छैन तर मापदण्ड अनुसारको आम्दानी गरिरहेको अवस्था छ भने	गणनाका लागि योग्य हुने
५	यदि प्रशिक्षार्थीले काम गरिरहेको कम्पनी बन्द भयो तर उसले काम गर्दासम्म मापदण्ड अनुसारको आम्दानी गरिरहेको अवस्था थियो भने	काम गर्दासम्मको आय मात्र गणना गर्ने
६	आयको सीमा पार गरेको छ तर प्रमाणीकरण गर्ने बेलामा कुनै प्रशिक्षार्थीले सही तरीकाले भन्न सकेन भने	सहभागीले भनेको कुरा नै प्रधान हुन्छ तर यसलाई अन्य प्रमाण पनि सँगै राखेर निर्णय गर्ने (घटनाको प्रकृति अनुसार)
७	यदि प्रशिक्षार्थीले तालिम सम्पन्न गरी आफ्नै व्यवसाय गरी ६ महिनाको अवधिमा मापदण्ड अनुसारको आम्दानी गरिरहेको छ भने	औद्योगिक सीप प्रशिक्षण तालिमको उद्देश्य अनुसार गणनाका लागि योग्य नहुने
८	यदि प्रशिक्षार्थीले तालिम लिएको विषय भन्दा फरक विषयमा काम गरेर तोकिएको मापदण्ड अनुसारको आम्दानी गरिरहेको अवस्था छ भने (जस्तै: जुट विभर तालिम लिइएको व्यक्तिले मेसनमा काम गरिरहेको छ भने)	गणनाको लागि योग्य नहुने । यदि सहभागीले गरिरहेको काममा ५० प्रतिशत सिकेको सीपको सदुपयोग भएको भए गणनाको लागि योग्य हुने (घटनाको प्रकृति अनुसार हेर्ने)
९	यदि प्रशिक्षार्थी तालिम भन्दा अगाडि अदक्ष कामदारको रूपमा काम गरिरहेको तर तालिम पश्चात दक्ष कामदारको रूपमा सोही पेशामा काम गरिरहेको छ भने ।	गणनाका लागि योग्य हुने
१०	यदि कुनै प्रशिक्षार्थीले ६ महिनाभन्दा कम समय काम गरेका छ तर उसको कमाइ ६ महिनाको बराबर छ र काम छोडेको भए	काम गरेको समय सम्मको आयलाई अभिलेख अनुसार गणना गर्ने
११	यदि कुनै प्रशिक्षार्थीको तोकिएको आय सीमा अनुसार कमाइ छ तर आफूले कमाएको पैसामा मोजमस्ती र मादक पदार्थ सेवन गरी परिवारलाई आफ्नो कमाइ दिदैन भने	गणनाका लागि योग्य हुने
१२	यदि प्रशिक्षार्थीले मापदण्ड अनुसारको आम्दानी गरिरहेको छ तर निजले सो वापतको भुक्तानी पाएको छैन भने	रोजगारदातासँग सोधेर थप पुष्टिसहित आम्दानीको गणना गर्ने

क्र.सं.	सम्भावित अवस्था	निर्णय (विद्यमान)
१३	तालिम प्रदायक संस्था वा रोजगार दातासँगको असमझदारीका कारण मापदण्ड अनुसारको आम्दानी भए पनि समृद्धि हेल्भेटास नेपालका प्रमाणीकरणका लागि आएको अनुगमनकर्तालाई सो आय सीमाभन्दा कम आय छ भनि उल्लेख गरेमा	प्रशिक्षार्थीले भनेको कुरा नै प्रधान हुन्छ तर यसलाई अन्य पक्षसँग पनि बुझेर निर्णय गर्ने (अवस्था हेरेर)
१४	अनुगमनकर्ता र तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाको प्रतिनिधिबीच सहमति नभएर प्रमाणीकरणपछि प्राप्त नतिजालाई अस्वीकार गरी कुनै एक पक्षले फारममा हस्ताक्षर गर्न पनि अस्वीकार गरेमा	गहन अनुसन्धान गरी फिल्डमै सो समस्याको समाधान गर्नुपर्नेछ
१५	तालिम तथा रोजगार प्रदायक संस्थाले प्रमाणीकरण गरी मापदण्ड अनुसारको आय भएको भनि दाबी गरेको तर आयोजना कार्यालयबाट प्रमाणीकरण गर्दा न्यून आम्दानी भएमा ।	सहभागीले भनेको कुरा नै प्रधान हुन्छ तर यसलाई अन्य प्रमाण पनि सँगै राखेर निर्णय गर्ने (घटनाको प्रकृति अनुसार)
१६	कुनै प्रशिक्षार्थीले रोजगारी आयको सीमा पार गरेको छ तर उसको कतैबाट सहयोग आउला कि भन्ने बानी छ, त्यसैले अन्तर्वार्ताको क्रममा वास्तविक भन्दा कम बताएको खण्डमा	सहभागीले भनेको कुरा नै प्रधान हुन्छ तर यसलाई अन्य प्रमाण पनि सँगै राखेर निर्णय गर्ने (घटनाको प्रकृति अनुसार)
१७	यदि प्रशिक्षार्थीले ६ महिनासम्म तोकिएको मापदण्ड अनुसारकै आम्दानी आर्जन गरेको छ र त्यसपछि अन्तै जान्छ (विवाह वा अन्य बसाइसराइको कारण) र हाल काम नगरी बसेको अवस्था छ भने	गणनाका लागि योग्य हुने
१८	यदि कुनै प्रशिक्षार्थीले आफू अन्तै बसाइ सरेको जानकारी गराएको तर उसले दिएको ठेगानामा सम्पर्क गर्दा त्यहाँ नभएको वा भेट्न नसकेको पाइएमा	उसले दिएको सूचनाको वास्तविकता पहिचान गरी उसलाई सम्पर्क हुन नसकेको प्रशिक्षार्थीका रूपमा राख्ने र उसको सट्टामा सट्टा सूचीबाट अर्कोलाई लिने
१९	यदि प्रशिक्षार्थीले तालिम लिनु भन्दा अगाडि देखिनै सोही पेशामा आवद्ध भई मापदण्ड अनुसारको आम्दानी गरिरहेको रहेछ भने	गणनाको लागि योग्य नहुने
२०	यदि प्रशिक्षार्थीले प्राप्त गर्ने पारिश्रमिक नगदमा १३४५० भन्दा थोरै तर प्रशिक्षार्थीलाई अन्य थप सुविधा (खाजा, खाना, बास,) उपलब्ध गराइएको छ जसले तोकिएको आय सीमाभित्र पर्दछ भने	गणनाको लागि योग्य नहुने
२१	यदि प्रशिक्षार्थी तोकिएको मापदण्डभित्रको आम्दानी सहित ६ महिना भन्दा कम काम गर्छ र निजको पदोन्नति अर्कै पेशामा हुन्छ वा सोही पेशामा हुन्छ भने	यदि तालिम लिइएको पेशा भन्दा फरक पेशामा भए गणनाको लागि योग्य नहुने तर सोही पेशामा भए गणनाको लागि योग्य हुने

अनुसूची १६ : रोजगारी तथा आय प्रमाणीकरणलाई प्रभावकारी बनाउने उपायहरू

कसैको पनि आम्दानीका बारेमा सोध्नु एकदमै संवेदनशील हुन्छ। रोजगारीमा रहेका यस्ता सहभागीहरूसँग जानकारी लिँदा सयुक्त प्रमाणीकरण समूहका सदस्य हुन् वा एकल अनुगमन कर्ताले निकै होस पुऱ्याउनुपर्ने हुन्छ। उनीहरूसँग कुरा गर्दा/अन्तर्क्रिया गर्दा मनोसामाजिक तरिकाको या उसको मनोविज्ञान बुझेर लियो भने त्यो अभ्र प्रभावकारी हुन्छ। अन्तर्वार्तालाई प्रभावकारी बनाउन तल दिइएका पक्षहरूमा ध्यान दिनु आवश्यक छ:

(क) अन्तर्वार्ता प्रक्रियाको थालनी

- नमूना छनौटमा परेका सहभागीहरूको सूची लिने।
- अन्तर्वार्तामा गर्नुअघि सहभागीका बारेमा सामान्य जानकारी लिने।
- सहभागीको सामाजिक परिवेश, निज संलग्न हुने कामको प्रकृति र आम्दानीका बारेका जानकारी राख्ने।
- अन्तर्वार्ता लिनुको उद्देश्यबारे सहभागीलाई बिस्तारमा भन्ने।
- सहभागीबाट लिइने सूचना तथा जानकारी कसैको पनि नाम नलिइकन सिकाइका लागि मात्र प्रयोग गरिने कुरामा विश्वास दिलाउने।
- सहभागीबाट लिइएका सूचना तथा जानकारीले उसलाई भविष्यमा कही कतैबाट अफेरो नपर्ने कुरामा विश्वास दिलाउने।
- सहभागीलाई “हामी तपाईंका कथा जान्न आएको र तपाईंका कुराले भविष्यमा कहाँ के सुधार गर्न सकिन्छ र त्यसमा के सुधार गर्न सकिन्छ भन्ने जानकारी लिन आएको” भन्नेबारे प्रस्ट पार्ने।
- सहभागीसँगको संवाद अनौपचारिक शैलीबाट सुरु गर्ने र उसलाई कुराकानीका लागि सहज बनाएपछि मात्र प्रश्न सोध्ने र उत्तर लिने।

(ख) अन्तर्वार्ताका बेला संवेदनशील आचरणलाई ध्यान दिने

- अन्तर्वार्ताका बेला लैङ्गिक संवेदनशीलतालाई ध्यान दिने।
- अन्तर्वार्ताको क्रममा आदरपूर्वक नरम शैलीमा बोल्ने।
- सहभागी बसे जस्तै गरी आफू पनि बस्ने ता कि उसलाई नलागोस् तपाईं उ भन्दा अलग्ग मान्छे हो।
- सहभागीलाई तपाईंले उसको कुरामा उत्तिकै ध्यान दिइरहनुभएको छ भन्ने विश्वास दिलाउने तर एकोहोरो उसको आँखा तथा अनुहारमा हेरेर अफेरो हुने गरेर पनि नहेर्ने।
- प्रश्न सोध्दा केरकारको शैली नअपनाई हँसिलो पारामा सोध्ने।
- एकैपटक धेरै प्रश्नको वर्षा नगर्ने।
- सहभागीले दिएका प्रत्यक्ष तथा परोक्ष उत्तरहरूको धैर्यताका साथ प्रतीक्षा गर्ने।
- सहभागीले दिएका उत्तरहरूमध्येबाटै थप जानकारी प्राप्त गर्न पूरक प्रश्नहरू सोध्ने।
- सहभागीसँग मित्रवत व्यवहार गर्ने।
- उत्तरदातालाई आफ्नो कुरा सुनाउने भन्दा उसका कुरा आफूले बढी सुन्ने।
- सहभागीले दिएका उत्तरमा तपाईंको रूचि छ र त्यसमा तपाईं सहमत हुनुहुन्छ (टाउको हल्लाएर वा अन्य तरिकाले), सहभागीको उत्तर सुनिसकेपछि उनीहरूले दिएको उत्तरलाई एकपटक फेरि दोहोऱ्याउने, जसले गर्दा सहभागीलाई तपाईंको अर्को प्रश्नको जवाफ दिन सजिलो होस्।
- संवाद क्रममा कुनै पनि भूठा प्रलोभनहरू नदिने।

(ग) सूचनाको गुणस्तर परीक्षण गर्ने

- सहभागीको अवस्थाको अवलोकन गर्ने, जुन वरिपरिको वातावरणबाट नै थाहा हुन्छ (जस्तै: घरको अवस्था, लवाइ, सरसफाइ आदि) ।
- सहभागीले रोजगारी र आयका बारेमा दिएका जानकारीको सत्य भए नभएको अनुमान गर्ने ।
- आयका विवरण वास्तविक नलागेमा अन्य स्रोतहरूबाट पनि परीक्षण गर्ने ।
- सहभागीले आफुले तालिम लिएकै विषयमा काम गरेको भए मात्र गणनामा समावेश गर्ने ।
- सहभागी एउटा रोजगारदाताबाट अर्को रोजगारदातामा जान सक्छ तर यसरी जाँदा निजले तालिम लिएकै विषयमा नै काम गरिरहेको छ र आयआर्जन गरेको छ भने आयमा गणना गर्ने ।
- यदि अन्तर्वार्ता टेलिफोनबाट लिइएको छ भने फोन सेट 'ट्याण्ड्स फ्री' मोडमा राखेर प्रमाणीकरणका लागि गएका अन्य सदस्यहरूले समेत सुन्ने गरी कुरा गर्ने ।
- प्रमाणीकरणको समयमा सहभागीले दिने उत्तरबाहेक अन्य व्यक्तिहरूलाई उसका उत्तरमा हावी हुन नदिने ।
- आवश्यकता अनुसार स्वीकृति लिएर मात्र अन्तर्वार्ताको फोटो वा भिडियो लिने ।
- सहभागीसँग प्रत्यक्ष अन्तर्वार्ता हुने सम्भावना रहेसम्म उसको बारेमा अरू (जस्तै: साथीभाइ र नातेदार) सँग सकभर जानकारी नलिने ।
- आवश्यकता अनुसार रोजगार दातासँग सूचनाहरूको प्रमाणीकरण गर्ने ।

(घ) अन्तर्वार्ताको अन्त्य गर्ने

- सहभागीलाई धन्यवाद दिएर अन्तर्वार्ताको अन्त्य गर्ने । यो पनि उल्लेख गर्ने कि तपाईंबाट प्राप्त जानकारी भविष्यमा हुने कार्यक्रमको योजना बनाउन उपयोगी हुनेछन् ।

(ङ) अन्तर्वार्ताको नतिजा

- नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ प्रदेश कार्यालयले प्रमाणीकरण अघि जे अभिलेखन र पेश गरेको भएता पनि संयुक्त प्रमाणीकरणको टोलीसँग प्रशिक्षार्थीले बोलेको र भनेका कुरा नै उसको आय विवरण हो र त्यही वैध हो भन्ने ठान्नुहोस् ।
- आय प्रमाणीकरण फारम सम्बन्धित स्थलमै भर्नुहोस् । उत्तरदाता र तालिम प्रदायक संस्थाको प्रतिनिधि जो अवलोकनकर्ताको रूपमा उपस्थित हुनुहुन्छ दुवै जनाको हस्ताक्षर लिनुहोस् र आफ्नो तर्फबाट पनि हस्ताक्षर गर्नुहोस् ।
- अन्त्यमा, सम्पूर्ण छनौटमा परेका सहभागीहरूको प्रमाणीकरणका बेलामा भएका घटनामा दुवै पक्षको साझा बुझाइका लागि नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ प्रदेश कार्यालयका प्रतिनिधिहरूबीच प्रमाणीकरण गरिएका सहभागीहरूको सारांश साझा गरी त्यो दिनको अन्तरवार्तालाई अन्त्य गर्ने ।

थप जानकारीको लागि सम्पर्क ठेगानाहरू:

समृद्धि आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय
ईटहरी, सुनसरी
फोन नं. ०२५-४७६४७६
Email: rerpsamriddhi.itahari@gmail.com
RERP Website: <https://rerp.moi.gov.np>

समृद्धि-हेल्भेटास नेपाल
प्रदेश-१ को कार्यालय, ईटहरी, सुनसरी
फोन नं. ०२५-५८९००७
टोल फ्री नं. १६६०-०१-५०५०५
वेबसाइट: www.employmentfund.org.np

समृद्धि-हेल्भेटास नेपाल
प्रदेश-२ को कार्यालय, जनकपुर, धनुषा
फोन नं. ०४१-५२४७३७
टोल फ्री नं. १६६०-४४-५२५५५